

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 16. AVGUSTA 1979

ŠTEVILKA: 30 • LETO: XXVIII

Nas kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

RAZPRAVE O POSLOVANJU V PRVEM POLLETJU NA DELAVSKIH SVETIH TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

V zvezi z ugotovitvami o poslovanju v prvem polletju je bilo na sejah delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti nakazanih tudi precej problemov, prav tako pa tudi pripomb, predlogov in ukrepov, ki se nanašajo tako na temeljno organizacijo, kot tudi na druge temeljne organizacije ter službe ter na celotno delovno organizacijo. Pri teh ugotovitvah, pripombah, predlogih in ukrepih ne gre le za prizadevanja in cilje v posameznih TOZD ali službah, ne le za to, da dobimo sliko medsebojne odvisnosti v okviru proizvodne verige. Biti bi morale predvsem kažipot tesnejšemu medsebojnemu sodelovanju, kažipot za doseganje boljših proizvodnih rezultatov. Ne le vodstvom, temveč vsakemu delavcu v proizvodnji in v službah.

Poročilo o poslovanju v prvem polletju so obravnavali in sprejeli delavski sveti vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, razen delavskega sveta TOZD Remontne delavnice in TOZD Vzdrževanje, ki sta bila nesklepčna in sta v zvezi s poslovnim poročilom oblikovala samo predloge sklepov.

Delavski svet TOZD Plavž je ugotovil, da sta temeljna organizacija Plavž in delovna organizacija železarna Jesenice v tem polletju zadovoljivo poslovala in je predlagal povišanje tarifnih postavk za 10%.

Iz TOZD JEKLARNA nismo prejeli zapisnika seje delavskega sveta, vendar pa so nam sporočili, da se sklepi bistveno ne razlikujejo od sklepov odbora za gospodarstvo. Ta odbor je ugotovil, da so proizvodni rezultati TOZD Jeklarna v 1. polletju slabši od načrtovanih in slabši od doseženih v enakem obdobju lani. Slabši od načrtovanih so še zlasti v obeh oddelkih SM in v elektropečeh, pri čemer so precej slabši od rezultatov v lanskem obdobju pred-

vsem proizvodni rezultati SM oddelka.

Jeklarna je v 1. polletju zaostala za planom za 7993 ton. Takšnega zaostanka po oceni odbora za gospodarstvo tudi z dobrim delom vse do konca leta ne bo mogoče nadoknaditi. Odbor se je strinjal s predloženim programom za stabilizacijo proizvodnje in varčevanja. Asistentu za

delovne naprave je naročil, da pregleda vse objekte v gradnji in tiste, ki že izpolnjujejo pogoje, predloži v kolavdacijo.

Delavski svet TOZD LIVARNA je ugotovil, da je rezultat poslovanja v 1. polletju izredno dober in da si želijo takega imeti tudi vnaprej.

Delavski svet TOZD VALJARNA BLUMING ŠTEKEL je oblikoval tri vrste ukrepov, ki se nanašajo na zmanjšanje stroškov ter na to, da bi se do konca leta približali izpolnitvi plana (čeprav zaostanka ne bo mogoče nadoknaditi) in na vprašanje boljše preskrbe z vložkom.

Stroške proizvodnje, ki so močno preokračeni, naj bi zmanjšali s tem, da bi v celoti prešli na kurjavo s plinom na vseh potrebnih agregatih.

(Nadaljevanje na 10. strani)

VELIK ZAOSTANEK PRI BLAGOVNI PROIZVODNJI V JULIJU

V mesecu juliju z gospodarskim načrtom predvidene skupne in gotove proizvodnje nismo dosegli. Pri skupni proizvodnji je bil doseženi rezultat s 94,5 % nekoliko boljši. Precej slabša pa je bila situacija pri gotovi proizvodnji, kjer smo dosegli samo 86,2 %. Stanje v posameznih temeljnih organizacijah je bilo naslednje:

TOZD PLAVŽ

Po treh mesecih, ko so bili iz različnih vzrokov doseženi v teh TOZD slabši proizvodni rezultati, se je v juliju situacija spet normalizirala in

dosežena proizvodnja je za 4,6 % presegla načrtovano. Specifična poraba vispnega koksa je bila 652 kg na tono grodlja, kar je za 36 kg na tono manj kot v juniju in za 8 kg na tono manj kot je predvideval gospodarski načrt.

TOZD JEKLARNA

Jeklarna je v juliju nekoliko zaostala za načrtovano proizvodnjo. V martinarni je zaradi kasnitve izvedbe remonta na SM peči predčasno izpadla iz proizvodnje SM peč 06 in je zato martinarna obratovala zadnja dva dni v mesecu samo s tremi SM pečmi. V elektro jeklarni pa je bila na Lectromelt električni peči ob koncu meseca večja okvara.

Pri vlivanju jekel dinamo kvalitete je bila situacija pri izpolnjevanju

(Nadaljevanje na 8. strani)

PRODAJA V JULIJU ZAOSTAJA PO KOLIČINI IN VREDNOSTI ZA PLANOM

V mesecu juliju smo s prodajo 34.875 ton naših izdelkov ustvarili 489,8 milijona din osnovne realizacije, ki se je povečala še za 2,3 milijona din z realizacijo storitvenih TOZD, za 7 milijonov din z ostalo realizacijo, realizacija TOZD Kovinoservis pa je znašala 3,4 milijona dinarjev. Tako smo v juliju ustvarili 502.536.642 din celotne realizacije. S temi rezultati pa zaostajamo za planiranimi nalogami za 11 % pri količini in 8 % pri vrednosti.

Višja od planirane je bila le povprečna julijska prodajna cena, in sicer za 3,5 %. V primerjavi z istim mesecem lanskega leta pa so letošnji rezultati boljši pri količini, ceni in vrednosti.

Količinski zaostanek za planom je odraz zaostajanja osmih TOZD, od katerih izkazuje največji zaosta-

nek TOZD Valjarna žice in profilov (38 %) in Valjarna bluming-štekel (33 %), ki tudi absolutno najbolj zaostaja za planirano količino, saj je prodala 2296 ton manj izdelkov kot smo načrtovali, to pa je 54 % zaostanka Železarne.

(Nadaljevanje na 9. strani)

O PRODUKTIVNOSTI DELA

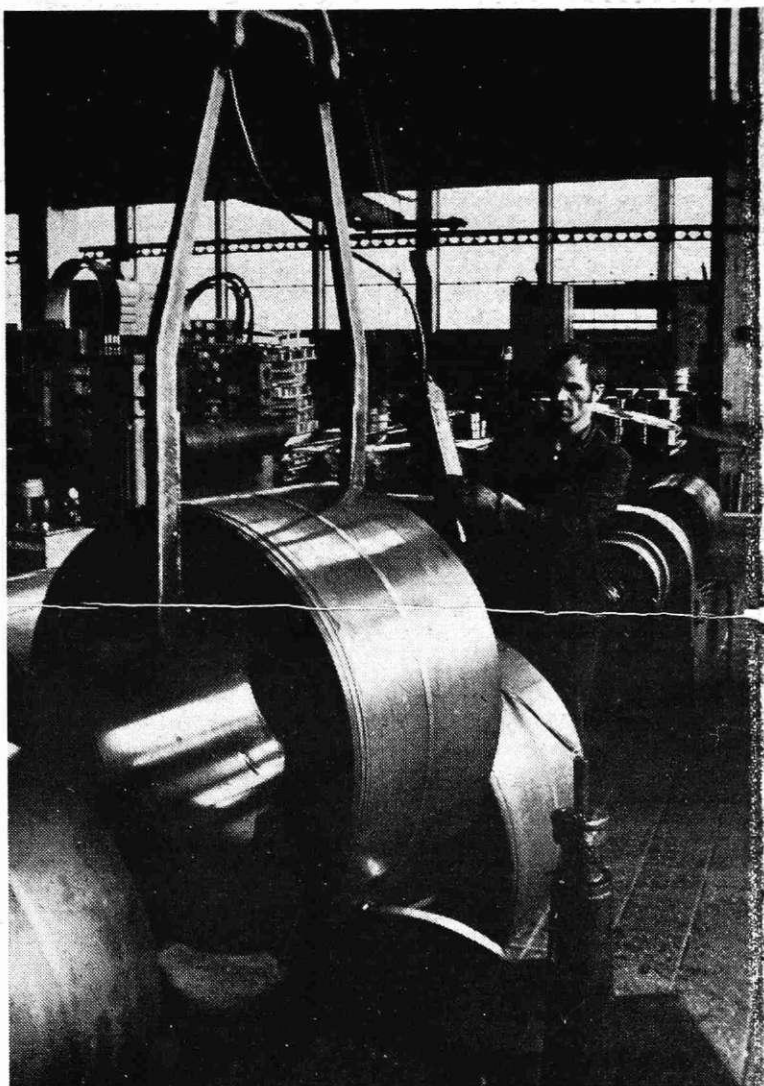
Produktivnost dela je danes ključno vprašanje nadaljnega napredka, ki je tesno povezan z ustreznim sistemom delitve po delu in rezultatih dela, ki bo spodbujal produktivnost, uspešnejše upravljanje in učinkovitejšo gospodarjenje. Pri tem pa je zelo pomembno zasledovanje in ugotavljanje produktivnosti dela. Kako so o tem razmišljali pred 21 leti, naj ponazorijo sestavek Milana Steguja v novembrski številki Železarja leta 1958, ko je le-ta izhajal še kot mesečnik.

»Produktivnost človekovega dela je ena najvažnejših komponent življenjskega standarda, zato ni vseeno, če produktivnost določene družbene skupine narašča hitreje, počasneje ali celo pada. Znano je, da je bil prva leta po II. svetovni vojni življenjski standard v Evropi na zelo nizki stopnji. Da bi se standard povečal, je bilo potrebno povečati proizvodnjo vseh dobrin, kar ni bila lahka

naloga. Tudi Železarna proizvaja dobrine za družbo, zato je njena naloga, zvišati proizvodnost proizvodov iz jekla.

Zasledovanje in ugotavljanje proizvodnosti pa sloni na najrazličnejših principih. Izbira principa je odvisna od najrazličnejših pogojev dela v podjetju. V glavnem se poslu-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Sodelavec v TOZD Hladna valjarna Jesenice (I. K.)

ZVEZA SINDIKATOV V ŽELEZARNI ZAOSTAJA ZA SVOJIMI AKCIJSKIMI NALOGAMI

»Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela so na podlagi zakona o združenem delu že sprejeli svoje pravilnike o razporejanju čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke, samoupravne sporazume o osnovah in merilih v delovni organizaciji združenega dela, posamezna vprašanja pa so urejena tudi v samoupravnih sporazumih dejavnosti.

V sleherni temeljni organizaciji združenega dela, delovni skupnosti, delovni organizaciji in sestavljeni organizaciji združenega dela je zato potrebno na podlagi teh stališč analizirati, katera vprašanja v samoupravnih splošnih aktih niso ustrezno urejena ter na predlog sindikatov pripraviti akcijski program dopolnjevanja samoupravnih splošnih aktov v skladu z zakonom o združenem delu.

To so sklepne misli stališč republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije in nalog sindikatov v letu 1979, dokumenta, ki nosi delovni naslov: Pridobivanje in razporejanje dohodka ter uveljavljanje načel delitve po delu in rezultatih dela. V njem so tudi zelo konkretno navedene aktivnosti in naloge organizacij in organov zveze sindikatov z obseznimi stališči kot pomoč za analizo stanja.

Ni potrebno izgubljati veliko besed, ker nas praksa preveč opozarja, da imamo na obravnavanih področjih še veliko nedorečenega. Kljub temu v osnovnih organizacijah zveze sindikatov, niti v organih nismo analizirali dokumentov z vidika stališč Zveze sindikatov Slovenije. Tu in tam smo pač ugotavljali posamezne slabosti, vendar brez poglobljenih analiz. Imamo v Železarni nekakšen urnik za reševanje posameznih vprašanj, vendar to še zdaleč ni akcijski program, ki bi konkretno opredeljeval naloge, nosilce nalog in čas izvrševanja. V tem najverjetneje tiči tudi vzrok za zaostajanje pri temeljnih vprašanjih nadaljnega razvoja samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Prav tako ni čutiti sindikalnih organizacij in organov pri uveljavljanju družbenega planiranja ter pri pripravi in sprejemanju planov. Tudi za družbenopolitično aktivnost sindikatov na teh področjih smo že v aprilu dobili dokument z nalogami sindikatov pri uveljavljanju družbenega planiranja, čeprav imamo že prve zasnove planov v javni razpravi.

Ob tej kritiki bi bilo seveda popolnoma napak, če bi to z neko ihto ali prežaljenostjo sprejeli le nekateri posamezniki, kar se je v preteklosti večkrat dogajalo. Ta kritika se nanaša na celotno organizacijo in vse osnovne organizacije zveze sindikatov, vključno z organi, katere oba navedena dokumenta zelo konkretno obvezujeta. Končno so pa ta vprašanja temeljne naloge zveze sindikatov, ki izhajajo iz opredelitev v ustavi.

KAKO NAJBOLJE VARČEVATI Z ENERGIJO (2)

Danes nadaljujemo in zaključujemo z objavo prevoda sestavka pod gornjim naslovom, ki ga je v tedniku INA — glasilu industrije nafte objavil dipl. ekonomist Ante Lesić.

ANALIZA STROŠKOV

Kakor je razvidno iz primerov, objavljenih v prvem sestavku, se ne meri izkoriščenost različnih oblik energije, temveč se merijo različne tehnologije z vidika izkoriščenosti energije ali potrebne količine energije za dani nivo učinka. Pri tem je potrebno, da se to, sicer redko poudarjeno razlikovanje, upošteva, oziroma ima pred očmi, kadar uporabljamo pojem: IZKORIŠČENOST ENERGIJE.

Varčevanje z energijo se enostavno definira kot absolutno zmanjšanje porabe energije kot rezultata efektivnega povpraševanja. Povpraševanje po energiji je mogoče, razumljivo, zmanjšati s pomočjo različnih ukrepov (sprememba cene, regulativni ukrepi, sprememba tehnolo-

logije in podobno, to pa se lahko doseže tudi s spremembami na področjih porabe in z načinom koriščenja energije).

Statistično gledano je zelo težko opredeliti razliko med varčevanjem z energijo, to je racionalno gospodarjenje z njo in izkoriščenostjo energije. V tem našem primeru je poudarek na izkoriščenosti energije izražen v odstotkih (glej razpredelnico v 29. številki Železarja).

Potrebno je poudariti, da povpraševanje po energiji ni izčrpano s povpraševanjem izraženim v kalorijah. Faktorji kot so cena energije, čas koriščenja, primernost uporabe, vzdrževanje, čiščenje itd. so samo najpomembnejši od mnogih večjih števil tistih, katere je potrebno vze-

(Nadaljevanje na 11. strani)

PREDHODNA OBRAVNAVA V SAMOUPRAVNIH DELOVNIH SKUPINAH

V današnjem Železarju objavljamo osnuttka pravilnika o urejanju pripravnosti in o izobraževanju. Oba pravilnika bodo konec septembra sprejemali delavski sveti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, vendar po predhodni razpravi na samoupravnih delovnih skupinah. Razprava naj bo zato zaključena do sredine septembra, da bodo delegati v delavskih svetih imeli stališča in smernice samoupravnih delovnih skupin, pripombe pa bomo sproti spremljali in analizirali.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje

MAJHNA SPREMEMBA, A VELIKE RAZLIKE V OSEBNIH DOHODKIH

(Nadaljevanje s 1. strani)

bilo v juliju manj odpreme in prodaje, kar se kaže tudi v poslovnem rezultatu, na katerem v precejšnji meri temelji izračun odstotka učinkovitosti delavcev v skupnih službah. V skupnih službah je zato dosežen odstotek učinkovitosti znatno nižji kot v prejšnjem mesecu, ko smo proizvedli in odpremili eno največjih mesečnih količin doslej.

Z učinkovitostjo dela pa tudi v poprečju sedmih mesecev letošnjega leta ne moremo biti zadovoljni. Preseganje norm v lanskem letu je pogosto dvig faktorja poravnave z 1,31 na 1,35. Če bi bili proizvodni in poslovni rezultati letošnjih prvih sedmih mesecev enakovredni rezultatom, ki smo jih dosegli v istem obdobju lani, bi se morala dosežena učinkovitost v povprečju povečati vsaj za 2 %, ugotavljamo pa, da je odstotek učinkovitosti v sedmih mesecih letošnjega leta celo nižji kot lani v istem času.

Stimulacija za rast produktivnosti je za 2 % večja kot v juniju. Po tem merilu so pridobile na osebnem dohodku vse storitvene TOZD in delovne skupnosti, v izdatni meri pa seveda tudi TOZD Plavž in Jeklar, ki sta dosegla znatno boljše proizvodne rezultate kot v juniju. V delovnih skupnostih skupnih služb in vzdrževalnih TOZD se je število ur na delu najbolj zmanjšalo, obseg dela pa ni bistveno manjši (v finančnem sektorju pa je celo bistveno večji kot v juniju), zato je soodvisnost med dejansko produktivnostjo in izračunano stimulacijo zelo močna. Večina valjarn in predelovalnih TOZD je kljub manjšemu številu učinkovitih ur zaradi nizke proizvodnje dosegla manjši odstotek stimulacije za rast produktivnosti.

Uskladitev dodatkov za delo izven rednega dopoldanskega delovnega časa s sporazumom grupacije črne in barvaste metalurgije SR Slovenije, je prinesla 4 % povečanja osebnega dohodka v primerjavi z junijem. Večje število plačanih ur na zaposlenega vpliva na porast z 1,8 %, izdatna pa sta še vpliva praznika in stimulacije za rast produktivnosti. Skupaj je osebni dohodek večji kot v juniju kar za 9,6 % ali 687 din na zaposlenega. Doselej najvišji osebni dohodek letošnjega leta je bil dosežen v marcu, vendar je bil za 427 din manjši kot v juliju. Poprečni osebni dohodek brez refundacij znaša 7.655 din na zaposlenega. Od planiranega letnega povprečja je večji za 701 din ali 10 %. V tem mesecu je osebni dohodek iz sredstev delovne organizacije prvič močno presegel planirano vrednost za leto 1979. Kumulativno preseganje plana neto osebnega dohodka znaša tako že 2,1 %, medtem ko je preseganje plana bruto osebnega dohodka nekoliko manjše, zaradi nižjih prispevkov stopnj od osebnega dohodka kot smo jih planirali.

Izplačilo osebnega dohodka za julij je rekordno v letošnjem letu, tudi če od skupnega zneska odštejemo enodnevni zaslužek za solidarnost — približno 320 din na zaposlenega. Ta znesek je še vedno za 107 din večji kot je bil osebni dohodek v marcu. Znesek za solidarnost se obravnava kot osebni odbitek, zato ga statistike vključujejo v neto osebni dohodek, le izplačilo posameznika je za osemurni zaslužek manjše.

Življenjski stroški so v juliju zopet izdatno porasli. Zavod za statistiko SR Slovenije je objavil podatke, da so cene v letošnjem juliju za 28 % višje kot so bile v istem mesecu lani, v prvih sedmih mesecih pa so bile za 23,3 % višje kot lani v istem obdobju. Raven življenjskih stroškov se je v tem obdobju dvignila za 19,8 % v primerjavi s povprečjem leta 1978. Povečanje osebnega dohodka na račun uskladitve dodatkov za posebne časovne pogoje dela je povzročilo relativni zaostanek življenjskih stroškov za dinamiko osebnega dohodka v Železarni, kar pa velja le za del zaposlenih, ki delajo v manj ugodnih časovnih pogojih dela, medtem ko je raven življenjskih stroškov že dohitela raven osebnih dohodkov »dopol-danskih« delavcev.

Uvedba dodatka za redno popoldansko delo je med TOZD povzročila največjo diferenciacijo osebnega dohodka. Glede na značaj dela so ene izdatno pridobile, druge pa praktično nič. Prav tako so skoraj izvzete delovne skupnosti. Ker podatkov v kratkem času ni mogoče zadovoljivo urediti, bomo o tem vplivu in vplivu sprememb dodatka za druge časovne pogoje dela spregovorili drugič. Istočasno obveščamo bralce te informacije, da podatki o osebnih dohodkih za ta mesec niso izračunani s 100 % natančnostjo, ker so nastopile motnje pri obdelavi. V kolikor bi prišlo do bistvenih odstopanj, bodo popravki objavljeni v naslednji številki našega glasila.

PREGLED VPLIVA NA POVEČANJE OD V JULIJU

vrsta vpliva	% vpliva	sobotni dopust vpliv praznika zmanjšanje bolovanj vpliv nadurnega dela uskladitev dodatkov	+ 0,1 + 2,0 + 0,3 + 0,3 + 4,0
število ur na zaposlenega	+ 1,8		
stimulacija za rast produktivnosti	+ 1,1	SKUPAJ:	+ 9,6

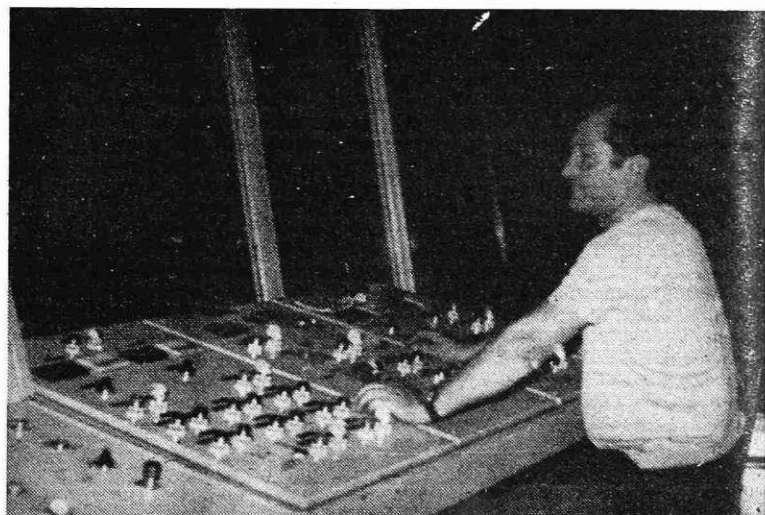
PRIMERJAVA UR IN ZASLUŽKOV

Obdobje	ur/os	din/uro	din/os	din/182 ur	% uč.	indeks OD L. 78=100
1. 1976	189,0	22,37	4.227	4.071	31,9	70,1
1. 1977	189,6	25,86	4.904	4.707	33,0	81,3
1. 1978	188,9	31,94	6.034	5.813	34,6	100,0
I - III. 79	187,7	37,66	7.071	6.854	33,7	117,2
april	190,3	38,78	7.381	7.058	34,2	122,3
maj	190,1	39,15	7.441	7.125	36,0	123,3
junij	188,3	38,14	7.183	6.941	35,3	119,0
I - VI	188,7	38,18	7.203	6.949	34,5	119,4
julij 79	191,5	41,10	7.870	7.480	35,1	130,4
julij 78	190,8	32,03	6.109	5.829	34,1	101,2
I - VII 79	189,1	38,60	7.298	7.025	34,6	120,9
I - VII 78	187,8	28,98	5.442	5.274	34,7	90,2

STRUKTURA OD ZA JULIJ

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	din na fiz. zap.	Struk- tura 23=100	OD v % 20=100	18=100
1. Osnovni OD	26.592.167	3.975	50,5	51,9	53,1
2. Učinek	9.343.780	1.397	17,8	18,3	18,7
3. Stim. za prod.	2.013.918	301	3,8	3,9	4,0
4. Oc. del. prisp.	3.492.647	522	6,6	6,8	7,0
5. Skupaj 1-4	41.442.512	6.195	78,7	80,9	82,8
6. Nočni dodatek	1.974.531	295	3,7	3,9	3,9
7. Popoldanski dod.	870.344	130	1,7	1,7	1,7
8. Sobotni dod.	154.060	23	0,3	0,3	0,3
9. Nedelj. prib.	633.324	95	1,2	1,2	1,3
10. Nadurni pribitek	826.191	124	1,6	1,6	1,7
11. Praznični prib.	488.158	73	0,9	1,0	1,0
12. Nadom. za pr.	457.659	68	0,9	0,9	0,9
13. Skupaj 6-12	5.404.267	808	10,3	10,6	10,8
14. Otež. dodatek	621.072	93	1,2	1,2	1,3
15. Dod. za del. d.	2.052.732	307	3,9	4,0	4,1
16. Sobotni dopust	458.021	68	0,9	0,9	0,9
17. Ostali dod. dopl.	56.638	8	0,1	0,1	0,1
18. Skupaj 5 + 13 do 17	50.035.242	7.479	95,1	97,7	100,0
19. Nadom. OD za bol.	1.175.723	176	2,2	2,3	2,4
20. Skupaj 18 + 19 = OD iz sredstev DO	51.210.965	7.655	97,3	100,0	102,4
21. Nadom. za bol.	1.431.931	214	2,7	2,8	2,8
22. Ostale refund.	4.684	1	—	—	—
23. Izplačani neto OD	52.647.580	7.870	100,0	102,8	105,2

P. R.

Sodelavec v valjarni žice (Foto J. Urh)

STROKOVNI KOLEGIJ O PROCESNEM RAČUNALNIKU, GARDEROBAH IN JEDILNICI V JEKLARNI

Strokovni kolegij je na svoji redni ponedeljkovi seji poleg tekoče problematike obravnaval pripravljala dela pred izdelavo investicijskega programa za procesni računalnik v TOZD Jeklarne in sklenil, da se program izdela za javno razpravo.

Hkrati z grupo, ki bo pripravljala investicijski program za procesni računalnik, bo imenovan tudi tim za izdelavo operativnega programa s katerim naj bi se uredile razmere v TOZD Jeklarne. Sestavljali ga bodo delavci Jeklarne, ki seveda najboljše poznajo svojo problematiko, kadrovskega sektorja (poudarek na izboljšani kvalifikaciji in izobrazbeni strukturi delavcev v Jeklarne ter na nekaterih izobraževalnih akcijah, ki morajo imeti v Jeklarne prioriteto) ter delavci organizacijskega oddelka v sektorju za ekonomiko.

Doslej je bilo še vedno odprto vprašanje realizacije investicijskega programa za izgradnjo garderob in jedilnice v TOZD Jeklarne, o katerem je bila javna razprava že izvedena. Čeprav gre pri tej investiciji za področje družbenega standarda, je bilo dogovorjeno, da z izgradnjo ne smemo več odlašati, ker ureditev delovnih pogojev bistveno prispeva k zadovoljstvu delavcev pri delu. Kazalo pa bi nekoliko zmanjšati prvotno načrtovani obseg garderob. To in vsa druga odprta vprašanja (velikost jedilnice, kdo jo bo uporabljal ipd.) pa je še pred izdelavo programa — in sicer v enem tednu — treba razrešiti.

A. T.

Če smo pri presojanju in ocenjevanju rezultatov dela in poslovanja v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti v naši železarni za preteklo leto ugotavljali pomemben kvaliteten premik in sodelovanje velike večine delavcev, to prav gotovo ne bi mogli trditi za obravnavanje in ocenjevanje doseženih rezultatov v prvem tromesečju in ob polletni bilanci letos. Velik napredek in uspeh pri obravnavanju in ocenjevanju letnih rezultatov lahko pripisujemo zelo dobro izvedenim in organiziranim ter usklajenim pripravam, pri čemer so sodelovali vsi družbeni dejavniki, predvsem pa zveza sindikatov. To ne bi mogli trditi za trimesečne in polletne obravnave, čeprav smo nemalokrat poudarjali, da mora to postati trajna aktivnost, ki mora prispevati k hitrejšemu spreminjanju družbenoekonomskih odnosov na podlagi zakona o združenem delu.

Informacij za kvaliteto obravnavo je bilo prav gotovo dovolj — od informacij v Železarni in obsežnejših informacij, ki so jih dobila vodstva TOZD in delovnih skupnosti do neposrednih informacij na zborih delavcev oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin. Ne glede na to, da subjektivne sile z zvezo sindikatov na čelu niso bile tako angažirane kot ob obravnavi in ocenjevanju letnih rezultatov, to ne bi smel biti vzrok za manjšo angažiranost pri obravnavanju in ocenjevanju periodičnega obračuna, ki je skoraj neopazno šel mimo nas, še manj za obravnavo polletne bilance.

Ta obveza namreč izhaja iz zakona o združenem delu, ki natančno v 150. členu opredeljuje:

»Pred ugotovitvijo periodičnega obračuna oziroma zaključnega računa delavci v temeljnih organizacijah obravnavajo in ocenjujejo rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije na podlagi informacije in poročila njene poslovodnega odbora.«

Kot že rečeno, morajo te obravnave in ocenjevanje postati trajna aktivnost, ki mora prispevati k hitrejšemu spreminjanju družbenoekonomskih odnosov na podlagi zakona o združenem delu. To pa bi za naše obravnave težko rekli, čeprav so v nekaterih TOZD postavljali v ospredje dosledno uresničevanje dohodkovnih odnosov, kajti bistvena oziroma ključna vprašanja s področja dohodkovnih odnosov se niso v teh sedmih mesecih prav nič premaknila naprej. In v tem pogledu mislimo so bile obravnave premalo prodorne in konkretne.

Če bi poskušali vzporediti ugotovitve in vzroke za nedoseganje planiranih obveznosti ob obravnavi letne bilance za lansko leto in za letošnje prvo polletje, bi v večini primerov lahko ugotovili iste vzroke: upadanje delovne in tehnološke discipline oziroma premajhno izkoriščenost delovnih naprav in delovnega časa, pomanjkanje vložnega materiala in delavcev, povezano tudi z veliko odsotnostjo, naraščanje okvar oziroma zastoj in z vsem tem povezanimi višjimi proizvodnimi stroški. Temu so seveda sledili ustrezni sklepi delavskih svetov, da je vse te kazalce potrebno izboljšati oziroma odpraviti pomanjkljivosti. Le v dveh, treh primerih so pri obravnavi letne bilance in v nekoliko več primerih v temeljnih organizacijah ob letošnjih polletnih razpravah postavili v ospredje uresničevanje dohodkovnih oziroma družbenoekonomskih odnosov v TOZD, delovnih skupnostih in delovni organizaciji kot celoti.

PREVEČ POVRŠINSKE RAZPRAVE O POLLETNIH POSLOVNIH REZULTATIH

Če bi na osnovi ugotovitev ob obravnavi letne bilance, ki pa so bile tudi že nešteto krat preje ugotovljene in ugotovitev na obravnavah letošnjih polletnih rezultatov hoteli poiskati vzroke, zakaj se kljub dobro in kritično ugotovljenim slabostim in konkretno postavljenim sklepom stvari niso v bistvu nič spremenile, morda je v tem tudi vzrok za večjo mlačnost pri sedanjih obravnavah, potem bi morali iskati osnovni vzrok v prepočasnem spreminjanju družbenoekonomskih odnosov. Seveda pa ob tem ne bi smeli skriti glave v pesek pred številnimi subjektivnimi slabostmi, ki bi jih z večjo odgovornostjo in doslednostjo lahko učinkoviteje odstranjevali, čeprav imajo svoj izvor tudi v neurejenih dohodkovnih odnosih oziroma v neurejeni delitvi osebnega dohodka po delu in rezultatih dela.

Niso bile redke pripombe delavcev ob obravnavi polletnih poslovnih rezultatov na sestankih samoupravnih delovnih skupin, da dokler bosta dva sodelavca, tako tisti, ki odgovorno opravlja svoje delo in naloge, kakor tisti, ki se temu izmika, zamuja ali predčasno zapušča delo, neodgovorno ravna z materiali in delovnimi napravami, dosegala enake osebnega dohodke, tako dolgo se stvari ne bodo bistveno spremenile. Nasprotno tak sistem delitve osebnega dohodka celo počasi destimulira pridnega in dobrega delavca, ker se mu zdi neumno, da bi svoj prispevek k skupnemu delu in rezultatom temeljne organizacije združenega dela delil s tistimi, ki veliko slabše delajo. To pa seveda pripelje do stanja, kakršnega marsikje zasledimo v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

Razumljivo, da tak sistem delitve osebnega dohodka ne spodbuja rasti produktivnosti dela, ki je temeljno, ključno vprašanje našega napredka, uspešnejšega upravljanja in učinkovitejšega poslovanja sploh. Ko je predsednik Tito na XI. kongresu Zveze komunistov govoril o hitrejši rasti produktivnosti in izboljšanju sistema delitve po delu, ki mora postati glavna spodbuda za rast produktivnosti, je med drugim tudi dejal: »Toda tudi tu moramo bolj odločno premagovati odpore in odpravljati slabosti. Ne smemo dopustiti uravnolovke, prav tako ne smemo dovoliti neupravičenih razlik, za katerimi ni ustreznega delovnega prispevka in ki se spreminjajo v privilegij na račun drugih. Takšne pojave in težnje moramo preprečiti. Porajajo namreč upravičeno nezadovoljstvo delavcev in nam povzročajo družbeno in politično škodo.«

Prav ta vprašanja pa so bila odločno premalo prisotna v obravnavah polletnih poslovnih rezultatov TOZD in delovnih skupnosti, čeprav so še kako prisotna v naši praksi. Manjkalo je prodornih in konkretnih razprav in zaključkov ravno v pogledu uresničevanja družbenoekonomskih odnosov na podlagi zakona o združenem delu.

Ko bomo ob periodičnih obračunih oziroma zaključnih računih tudi dosledno uresničevali 151. člen zakona o združenem delu, ki določa, da delavci z osebnim izjavljanjem odločijo o začasnih in dokončnih delitvi ustvarjenega dohodka in ko bomo bistveno izboljšali sistem delitve osebnega dohodka po delu in rezultatih dela oziroma uveljavili resnične dohodkovne odnose, potem bomo z zadovoljstvom ugotavljali tudi rast produktivnosti dela in boljše poslovne rezultate.

sekt
v pr
vanj
dela

Ra
cija
oprav
z zal
obdol
trome
posar
različ
podrc
kov, i
temel

Če
osnov
ložb,
dejav
obrav
nosti
javlj
trebn
finan
stvih
no k
sebej
račiti
predr
njem
spora
sreds
pravi
doho
zumi
nega
pa s
nega
nja d
še ni
vitev
celoti
glede
popol
Vs
združ
edinc
izven
ranje
tavlji
odpla
večji
denar
uvelj
omog
nalož
orgar
uvelj
princ
amor
več s
se je
marsl
torja
ima c
vrsto
od b
med
traj
ne or
na ba
Ko
zavze
denar
skega
dualr
jil po
no in
posoj
kojen
nimi
služb
račun
ni pre

Ra
čunor
kov v
ter z
prispe
priho
knjigi
lalo
period
obdov
kov s
nih
period
namil
sta v
zacijs
veliko
lavcev
kona
pred
po až
ljanju
izbolj
hodno
čimer
rezult
na ti
določi
ustvai
hodka
čun p
obdob
tiko.

Pos
bilo t
noserv
zarne
stanjs
vršiti
ničnih
kratki
poslov
Monte

se je
marsl
torja
ima c
vrsto
od b
med
traj
ne or
na ba
Ko
zavze
denar
skega
dualr
jil po
no in
posoj
kojen
nimi
služb
račun
ni pre

Ra
čunor
kov v
ter z
prispe
priho
knjigi
lalo
period
obdov
kov s
nih
period
namil
sta v
zacijs
veliko
lavcev
kona
pred
po až
ljanju
izbolj
hodno
čimer
rezult
na ti
določi
ustvai
hodka
čun p
obdob
tiko.

Pos
bilo t
noserv
zarne
stanjs
vršiti
ničnih
kratki
poslov
Monte

se je
marsl
torja
ima c
vrsto
od b
med
traj
ne or
na ba
Ko
zavze
denar
skega
dualr
jil po
no in
posoj
kojen
nimi
služb
račun
ni pre

Ra
čunor
kov v
ter z
prispe
priho
knjigi
lalo
period
obdov
kov s
nih
period
namil
sta v
zacijs
veliko
lavcev
kona
pred
po až
ljanju
izbolj
hodno
čimer
rezult
na ti
določi
ustvai
hodka
čun p
obdob
tiko.

Pos
bilo t
noserv
zarne
stanjs
vršiti
ničnih
kratki
poslov
Monte

se je
marsl
torja
ima c
vrsto
od b
med
traj
ne or
na ba
Ko
zavze
denar
skega
dualr
jil po
no in
posoj
kojen
nimi
služb
račun
ni pre

Ra
čunor
kov v
ter z
prispe
priho
knjigi
lalo
period
obdov
kov s
nih
period
namil
sta v
zacijs
veliko
lavcev
kona
pred
po až
ljanju
izbolj
hodno
čimer
rezult
na ti
določi
ustvai
hodka
čun p
obdob
tiko.

Pos
bilo t
noserv
zarne
stanjs
vršiti
ničnih
kratki
poslov
Monte

se je
marsl
torja
ima c
vrsto
od b
med
traj
ne or
na ba
Ko
zavze
denar
skega
dualr
jil po
no in
posoj
kojen
nimi
služb
račun
ni pre

Ra
čunor
kov v
ter z
prispe
priho
knjigi
lalo
period
obdov
kov s
nih
period
namil
sta v
zacijs
veliko
lavcev
kona
pred
po až
ljanju
izbolj
hodno
čimer
rezult
na ti
določi
ustvai
hodka
čun p
obdob
tiko.

Pos
bilo t
noserv
zarne
stanjs
vršiti
ničnih
kratki
poslov
Monte

FINANČNO RAČUNOVODSKI SEKTOR V PRVEM POLLETJU

Z današnjim poročilom o delovanju finančno računovodskega sektorja zaključujemo s prikazi dela delovnih skupnosti Železarne v prvem polletju. Čeprav so v glavnem razprave o polletnem poslovanju TOZD in delovnih skupnosti že zaključene, je prav, da so vsi delavci seznanjeni z delom delovnih skupnosti.

Računovodstvo kot posebna funkcija sektorja je v letošnjem letu opravljalo vsa dela, ki so bila v zvezi z zaključnim računom za preteklo obdobje, izdelalo obračun za prvo tromesečje in polletni obračun. Po posameznih področjih so opravljali različna operativna dela, tako na področju investicijske dejavnosti, na področju obračuna osebnih dohodkov, obračuna poslovnih uspehov po temeljnih organizacijah in drugo.

Ce začnemo najprej s področjem osnovnih sredstev in dolgoročnih naložb, potem lahko samo ponovimo dejavnosti na objektih, ki smo jih obravnavali pri investicijski dejavnosti. V letošnjem letu imamo prijavljenih 19 investicij, katere je potrebno voditi ločeno po vseh virih finansiranja in razpoložljivih sredstvih. Vse investicije so pod družbeno kontrolo, zato je potrebno še posebej paziti, da ne pride do prekorajčitve ali še slabše do nepokritih predračunskih vrednosti. V letošnjem letu se pripravljamo tudi vrsta sporazumov v zvezi z delovanjem dela in sredstev, oziroma kot enostavnejše pravico – sporazumi o skupnem dohodku. Medtem ko so se sporazumi o ustvarjanju in delitvi skupnega prihodka že v celoti uveljavili, pa sporazumi o ugotavljanju skupnega dohodka na osnovi združevanja dela in sredstev v sedanjih praksi še niso v celoti zaživeli. Ta ugotovitev velja tako za Železarno kot za celotno slovensko področje, kar je glede na značaj teh sporazumov tudi popolnoma razumljivo.

Vse do uveljavljanja zakona o združenem delu smo poznali kot edino obliko finansiranja naložb izven delovne organizacije kreditiranja, kjer se je cena kapitala ugotavljala le preko obrestne mere in odplačilne dobe, kar seveda v največji meri še vedno velja za bančni denar. Vse bolj pa se kot rečeno uveljavljajo sporazumi, ki seveda omogočajo tudi druge interese, ki jih naložbe prinašajo. Znotraj delovnih organizacij se kreditiranje ni nikoli uveljavilo, ker je v glavnem veljal princip prioritete investicij oziroma amortizacijskih zamenjav. Nekoliko več smo o tem spregovorili zato, ker se je z novim načinom finansiranja v marsičem spremenilo tudi delo sektorja in posameznih oddelkov. Tako ima danes pretežna večina investicij vrsto različnih virov finansiranja – od bančnih kreditov do združevanja med temeljnimi organizacijami znotraj Železarne in na ravni sestavljene organizacije, ki posluje kot Interbanka.

Kot pomembno področje, ki je zavzelo precejšen obseg, je tudi denar skupne porabe in stanovanjskega prispevka, namenjen za individualno gradnjo in dan v obliki posojil posameznim graditeljem. Trenutno imamo v odplačilu 54 milij. din posojil danih 112 delavcem in upokojujencem Železarne z vsemi anuitetnimi izračuni. Z organiziranjem te službe delavci opravijo vsa plačila računov v Železarni sami, kar pomeni precejšen prihranek časa.

Računovodstvo osebnih dohodkov opravlja v tehniki v zvezi z obračunom in izplačilom osebnih dohodkov v skladu s sporazumi, pravilniki ter zakonskimi določili, kar zadeva prispevke in davke. Računovodstvo prihodkov in dohodka je skupaj s knjigovodstvom glavne knjige izdelalo bilanco z zaključnimi in periodičnimi obračuni za vsako obdobje posebej. Delavci teh oddelkov so bili tudi glavni nosilci obširnih razprav ob zaključnem in periodičnem obračunu. Izredna dinamika v pravih ter zakonodaja sta v lansken letu skupaj z organizacijskimi spremembami zahtevala veliko naporov od knjigovodskih delavcev. Izvajanje 150. in 151. čl. zakona o združenem delu postavlja pred računovodske delavce zahteve po ažurnem informiranju in spremljanju poslovnih dogajanj. Zato smo izboljšali naše delo in izdelali predhodno bilanco že po petih mesecih, s čimer smo se lahko pripravili na rezultate polletja in skušali vplivati na tekoče obdobje. Izpolnjevanje določil samoupravnega sporazuma o ustvarjanju in delitvi skupnega prihodka se izvaja že drugo leto, obračun pa se dopolnjuje iz obdobja v obdobje glede na nastalo problematiko.

Posebna naloga letošnjega leta je bilo tudi vključevanje TOZD Kovinostservis v sistem poslovanja Železarne s prevzemom celotne bilance stanja. Pri tem je bilo potrebno izvršiti vrsto organizacijskih in tehničnih ukrepov, da smo lahko v tako kratkem času pristopili k skupnemu poslovanju. S tem je ostala TOZD Monter Dravograd edina dislocirana temeljna organizacija, ki ima tudi

sežede službe družbenega knjigovodstva izven Jesenic.

Finančne delimo na dve vrsti opravil, ki se medsebojno pogujejo in dopolnjujejo. Pretežna večina dela je operativnega značaja, to je tekoče spremljanje terjatev, likvidacija prišpeli računov, izvajanje plačilnega prometa, sodelovanje s službo družbenega knjigovodstva, kar vse terja natančnost in ažurnost.

Sodobno finančno poslovanje pa zahteva poleg tega še spremljanje zakonodaje, proučevanje strokovnih publikacij, sodelovanje z denarnimi institucijami in izvajanje finančnega planiranja. V preteklem obdobju smo opazili, da finančna disciplina poslovnih partnerjev peša, čemur je vzrok naraščanje splošne nelikvidnosti, posebno zaradi težav poslovnih bank. Železarna Jesenice dobi 80 % plačil v obliki menic, zato je funkcija finančnega planiranja še kako pomembna. Velike gotovinske obveznosti, kot so izplačila osebnih dohodkov, odplačevanje anuitet za kredite, uvozne davke, rezervni deli, davki, takse, rešujemo z delnim indosiranjem menic, ob izjemnih primerih pa tudi z eskontiranjem. Začasno pa rešujemo likvidnostne težave tudi tako, da potrebe po obratnih sredstvih pokrivamo z denarjem za amortizacijo.

Na področju finančnega planiranja bo potrebno storiti še precej, kar pa je povezano s koriščenjem informacij in bo omogočeno s preho-

dom celotnega plačilnega prometa na računalniško obdelavo.

S 1. januarjem 1979 smo prevzeli finančno vodenje temeljne organizacije Kovinostservis, kar predstavlja kvaliteten novost v železarni Jesenice. Kovinostservis prodaja skoraj ves svoj proizvodni program z blagovnimi krediti, pri čemer je sodelovala posebna finančna služba s kreditnimi aranžmaji. Z oziroma na slabšanje likvidnosti prihaja do tesnejšega sodelovanja med temeljnimi organizacijami ter prodajnim in finančnim sektorjem.

Na oddelku dolgoročnih financ so dela in opravila v tem obračunskem obdobju dobila nove dimenzije. Predvsem je prišel do izraza zastoj na področju finansiranja investicij zaradi splošne pregrete potrošnje jugoslovanskega gospodarstva. Namesto običajnega izvajanja plana predvidene investicijske potrošnje je prišlo do zastaja pri financiranju že odobrenih projektov. Večina dela je bila usmerjena v analizo izvajanja srednjeročnega programa, izdelavo programov, ki naj zagotovijo kontinuiteto investiranja ter v izdelavo finančnih konstrukcij za naložbe v računalniški center s pripadajočo zgradbo in avtomatsko telefonsko centralo, strojne delavnice, profilarno – I. faza in odpravevalno napravo. Izdelani so bili tudi predlogi za financiranje naslednjih projektov: vakuum naprava, aglomerirani prašek, procesni računalnik elektrojeklarne, patentirna žice ter za prizidek skladišča surovin.

Restrikcije na področju odobravanja družbenih sredstev za določene projekte in splošna prezadolženost v tujini kaže, da bo letos realizirana komaj polovica predvidenih vlaganj. V prihodnje bo zato potrebno usmerjati več naporov za pridobitev domačih virov, predvsem iz slova združevanja.

O PRODUKTIVNOSTI DELA

(Nadaljevanje s 1. strani)

žujemo sledečih načinov izračunavanja proizvodnosti:

1. Podjetje, ki izdeluje samo en proizvod in podjetje z več proizvodi, ki se dajo meriti z enako enoto teže, za katero je potreben enak normativ delovne sile in enoto proizvoda, računajo proizvodnost po obrazcu:

$$\frac{\text{številko zaposlenih}}{\text{skupna proizvodnja (kg) v času t}} = \text{kg/mož. t}$$

Čas je lahko leto, mesec, dan ali ura. Opisana produktivnost ali storilnost se nanaša na stavež obrata ali podjetja. Po tem kriteriju se v Železarni računa proizvodnost na jeklo in na blagovno proizvodnjo v merilu ton/leto. mož (glej tabelo – kolono 4 in 5).

2. Proizvodnost se lahko računa tudi po efektivno opravljenih urah za določeno količino proizvoda v določenem razdobju: mesec, četrtletje, polletje ali leto. Tako dobimo proizvodnost izraženo v kg/h. Železarna zasleduje proizvodnost po tem kriteriju za skupno proizvodnjo vseh proizvodnih obratov, h katerim se pa še prišteva proizvodnja livarn, šamotarn in vzdrževalnih delavnic.

Niti prvi, niti drugi način pa nista teoretično popolnoma pravilna, saj ne upoštevata kvalitete premika in je znano, da se porabi v splošnem za izdelavo kvalitetnejšega blaga več časa. Praksa kaže, da nam rezultati po teh merilih zaenkrat zadovoljno služijo za globalno oceno gibanja produktivnosti.

Ker Železarna prehaja postopoma v čim kvalitetnejšo proizvodnjo, nam omenjeni rezultati kažejo nekoliko počasnejši dvig proizvodnosti, kot bi se proizvodnost računsko dvignila, če bi upoštevali še kvaliteten premike.

Kvalitetni premiki v posameznih obratih še nimajo znatnega vpliva

Razdobje	Proizvodnost skupne proizvodnje		Proizvodnost jekla		Proizvodnost blagovne proizvodnje	
	kg/h	%	ton/mož leto	%	ton/mož leto	%
1	2	3	4	5	6	7
1956	47,6	94,8	38,1	93,4	29,6	90,7
1957	50,2	100,0	40,8	100,0	32,6	100,0
I. kvart. 1958	53,2	105,9	43,6	106,8	35,9	110,1
II. kvart. 1958	50,6	100,8	39,8	97,5	29,5	90,5
III. kvart. 1958	51,4	102,3	36,6	89,7	32,2	98,7
Povprečje I. do III. kvart. 1958	51,75	103,1	40,0	98,0	32,5	99,75

Že številke v razpredelnici nam mnogo povedo. V primerjavi z letom 1956 se je v letu 1957 skupna proizvodnja dvignila za 5,45 %, proizvodnost jekla ton/mož/leto za 7,08 %, proizvodnost blagovne proizvodnje ton/mož/leto pa za 11 %. Če primerjamo dosežene povprečne rezultate proizvodnosti treh kvartalov 1958, pa vidimo, da je porast proizvodnosti v primerjavi z letom 1957 v skupni proizvodnji znašal 1,55 %, medtem ko je proizvodnost jekla v primerjavi z letom 1957 padla za 0,8 %, proiz-

vodnost blagovne proizvodnje pa za 0,08 %. Potrditi se bo treba, da do konca leta čimbolj dvignemo zlasti proizvodnjo surovega jekla in proizvodnjo valjarn profilov.

3. Kot nadaljnji princip izračunavanja proizvodnosti nam lahko služi odnos vrednost proizvodnje = (din/mož/leto) / število zaposlenih

Pri tem principu merjenja proizvodnosti nastopa delna netočnost v tem, da se z leti spreminjajo zlasti

cene surovin, osebni dohodki, družbeni instrumenti itd., tako da ima tudi s pomočjo norm, namesto vrednosti proizvedene količine, ta princip določene hibe.

4. Zelo zanesljiv kazalec proizvodnosti bi dobili tudi, če delimo za določeno količino proizvodnje normirani čas z resnično porabljenim časom delavcev. Ta način pa zahteva res docela utrjene in realne norme.

Ce hočemo priti do čim popolnejših rezultatov, ki so nujno potrebni za nadaljnje in še boljše zasledovanje gibanja proizvodnosti, zlasti z ozirom na upoštevanje kvalitativnih proizvodov, je nujno potrebno posvetiti vprašanju v pravilnem in še preciziranem zasledovanju proizvodnosti največ pozornosti, kajti proizvodnost nam diktira boljši standard in zadovoljstvo.

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 20. 8.	ARNEŽ FRANC	KRAPEŽ BERTI
TOREK – 21. 8.	TRONTELJ MARJAN	MLAKAR FLORIJA
SREDA – 22. 8.	KAVČIČ IVAN	ZUPAN ALOJZ
ČETRTEK – 23. 8.	LEBAN IVO	URH MATIJA
PETEK – 24. 8.	ROTAR VINKO	DROLČ MARJAN
SOBOTA – 25. 8.	KAVČIČ EDO	BERNIK FRANČ
NEDELJA – 26. 8.	TELALOVIC AHMED	NOVŠAK AVGUŠTIN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelj in praznike dela:
dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni zgradbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 20. do 25. avgusta bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

V soboto, 25. avgusta, samo dopoldan II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar.

Dispanzer za borce od 20. do 25. avgusta II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan-Zidar od 10.30 do 12. ure.

Zobna ambulanta:
dopoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražisar,
popoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V soboto, 25. avgusta, samo dopoldan I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražisar.

V četrtek, 23. avgusta, za borce od 7. do 13. ure – II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

V torek, 21. avgusta, dodatno za Železarno II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej od 7. do 13. ure.

V torek, 21. avgusta, in v četrtek, 23. avgusta, dodatno za Železarno I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražisar od 13. do 19. ure.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO UPOKOJENCEM TOZD STROJNE DELAVNICE

Vse nekdanje sodelavce, sedaj upokojujence TOZD Strojne delavnice, vabimo na piknik, ki bo 25. avgusta na Kresu s pričetkom ob 9. uri.

Prijave pošljite do 21. avgusta na izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice.

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja TOZD Družbena prehrana z dne 10. 8. 1979 in v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih v TOZD Družbena prehrana, dajemo

OBJAVO

prostih delovnih nalog:

kurjač v samskem domu na Koroški Beli

1 oseba

Naloge trajajo določen čas od 1. 10. 1979 do 30. 4. 1979.

Delovni čas traja od 5. do 21. ure ca. 6 ur dnevno.

POGOJI:

Izpit za kurjača centralne kurjave in eno leto delovnih izkušenj.

Kandidati morajo izpolniti posebno prijavo, ki jo dobijo pri kadroviku, personaliki TOZD ali sprejemni pisarni kadrovskega sektorja ter v roku 15 dni poslati na kadrovske sektor z oznako »za TOZD Družbena prehrana«.

VABILO DELAVCEM TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

Obveščamo vse delavce TOZD in delovnih skupnosti delovne organizacije železarna Jesenice, da bodo v okviru drugega tradicionalnega srečanja folklornih skupin delovnih organizacij SOZD Slovenske železarne tudi na Jesenicah gostovale tri folklorne skupine in to:

- KUD Laszlo Müvelédesi Közport iz Lente na Madarskem
- KUD Boro in Ramez iz Kosovske Mitrovice
- KUD Kostolac iz Kostolca – Srbija

Vse tri skupine bodo v organizaciji komisije za kulturo in izvršnega odbora konference osnovnih organizacij železarne Jesenice in koordinacijskega sveta ZSMS Železarne nastopile v dvorani gledališča Tone Čufar jutri v petek, 17. avgusta ob 17. uri.

Vabimo vse delavce Železarne, predvsem pa delavce iz bratskih republik in pokrajin, da si pester spored jugoslovanske in madžarske folklorne ogledajo v čim večjem številu. Vstop je prost.

Komisija za kulturo pri IO KOZ ZSS
in KS ZSMS železarna Jesenice

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

2. SEJA DELAVSKEGA SVETA ŽELEZARNE

Predsednik delavskega sveta Železarne Jože Ulčar je sklical drugo sejo delavskega sveta v petek, 10. avgusta. Na seji so poleg osrednje točke dnevnega reda — OBRAVNAVANJE POLLETNEGA POSLOVNEGA POROČILA ŽELEZARNE JESENICE, pregledali še izpolnjevanje sklepov prejšnje seje, obravnavali statut delovne organizacije železarne Jesenice, sprejeli vrsto ugotovitvenih sklepov, potrdili predloge imenovanj ter razpravljali o predlogih izvršilnih organov delavskega sveta.

Poročilo o izpolnjevanju sklepov prejšnje seje je podal podpredsednik poslovnega odbora Ivo Arzenšek. Iz poročila je razvidno, da so sklepi prejšnje seje v celoti izvršeni.

Največ časa so na seji namenili obravnavanju polletnih poslovnih rezultatov delovne organizacije železarne Jesenice. Podrobno obrazložitev je podal vodja finančno računovodskega sektorja Boris Pesjak. V obširni razpravi sta sodelovala predsednik poslovnega odbora Štefan Nemec in podpredsednik poslovnega odbora Ivo Arzenšek ter delegati iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti: Jože Hlebanja, Anton Kosmač, Zdravko Smolej, Vinko Pogačnik ter Miloš Nikolič.

Na osnovi razprave so delegati delavskega sveta sklenili, da se strinjajo s predlogi sklepov, ki jih je v zvezi s poslovnimi poročili za I. polletje sprejel odbor za gospodarstvo na seji 31. julija 1979. Predlagali so tudi, da poslovodni odbor prouči predloge in pobude delegatov na seji delavskega sveta ter jih po možnosti skuša tudi realizirati. Prav tako so sprejeli stališče, da je treba nadaljevati z akcijo za stabilizacijo in izboljšanje poslovnih rezultatov.

V nadaljevanju se je vodja pravne oddelka železarne Jesenice Janez Poljšak seznanil navzoče s predlogom statuta delovne organizacije železarne Jesenice. Delegati so sklenili, da se za sprejem statuta razpiše referendum 15. septembra 1979. V volilno komisijo so imenovali še naslednje namestnike: Petra Ravnikarja, Emila Kristana in Daniela Črva.

Na seji so sprejeli še naslednje ugotovitvene sklepe:

- o samoupravnem sporazumu o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino; spremembe samoupravnega sporazuma o merilih, pogojih, načinih in postopkih za doseg uvoza blaga in storitev ter odhoda deviz za leto 1979; samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dograditev elektronskega računalniškega centra; samoupravni sporazum o združevanju sredstev za dograditev avtomatske telefonske centrale; samoupravni sporazum za združevanje sredstev za dograditev pokritega kopaljšča v Ukovi; samoupravni sporazum o temeljih plana razvoja letalske mreže v SRS za obdobje 1976–80; samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic SOZD Slovenske železarne; dogovor o spremembah in dopolnitvah dogovora o osnovah družbene plana občine Jesenice; samoupravni sporazum o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko;
- Sprejeli so tudi ugotovitveni sklep, da so zbori delavcev na samoupravnih delovnih skupinah z večino glasov vsake temeljne organizacije in delovne skupnosti sprejeli predlog sprememb dodatkov za posebne časovne pogoje dela, z veljavnostjo od 1. julija 1979.
- Delegati so soglašali z naslednjimi imenovanji:

Zaradi poteka mandatne dobe je delavski svet Železarne razpisal imenovanje individualnega poslovodnega organa ŽIC, v razpisno komisijo pa so delegati izvolili Janeza Novaka iz TOZD Profilarna in Janeza Kramarja iz kadrovskega sektorja.

Za člana projektnega sveta so imenovali Stefana Nemca, predsednika poslovnega odbora, za člana komisije za integralni transport pri izvršnem odboru medobčinske gospodarske zbornice Slovenije za Gorenjsko pa so izvolili Jožeta Slibarja iz TOZD Transport. V koordinacijski odbor za ljudsko obrambo in družbeno samozasčito pri občinski konferenci SZDL Jesenice so izvolili Milana Polaka iz centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje.

Zaradi poteka mandatne dobe so delegati delavskega sveta imenovali v skupščino samoupravne interesne skupnosti za nafto in plin v SRSMirolava Noča, vodja TOZD Remontne delavnice in Ivana Bizjaka iz energetskega gospodarstva.

V nadaljevanju seje so obravnavali še predloge izvršilnih organov delavskega sveta. Najprej je predsednica odbora za kadre in družbeni standard pri delavskem svetu Žele-

porejenih združenih sredstev sklada skupne porabe.

Janez Pikon, član odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu železarne Jesenice je podal predloge gospodarskega odbora glede višine nadomestila za kilometrino motornih vozil v zasebni lasti, katerega so delegati potrdili brez pripomb.

Predsednik komisije za stanovanjska vprašanja Mirko Podlipnik pa je podal ustrezen predlog spremembe lestvice soudeležbe za pridobitev stanovanjske pravice.

Ob koncu seje je delegat iz TOZD Željarnje postavil delegatsko vprašanje glede priznanja beneficirane delovne dobe v tej temeljni organizaciji. Delegati delavskega sveta so v zvezi s tem sklenili, da poslovodni odbor Železarne in odbor za kadre in družbeni standard proučita problematiko upravičenosti beneficiranega staža delavcev TOZD Željarnje. Vzporedno s tem so še sklenili, da naj se pripravi ustrežna analiza delovnih mest, ki so v železarni Jesenice beneficirana.

DM

3. SEJA ODBORA ZA KADRE IN DRUŽBENI STANDARD PRI DS ŽELEZARNE

Predsednica odbora za kadre in družbeni standard Marija Zukanovič-Pekolj je pretekli torek, 7. avgusta, sklicala 3. redno sejo, na kateri so največ časa namenili odobritvi štipendij za šolsko leto 1979/80.

Pri pregledu sklepov so bili člani odbora seznanjeni s poročilom, da so sklepi izvršeni, razen tistih, o katerih dokončno sklepa delavski svet Železarne.

Božena Dolgan iz kadrovskega sektorja je navzoče najprej seznanila o točkovnem sistemu za podelitev štipendij, nato pa predložila v obravnavo predloge kadrovskega sektorja v zvezi s podelitvijo štipendij na višjih, visokih in srednjih šolah za šolsko leto 1979/80. Na seji so odobrili naslednje štipendije:

- za študij na FNT — metalurgija je odbor odobril štipendijo Borutu Lešniku, Milanu Hribarju, Taborju Zavrlu, Levinu Kastelicu, Leonu Vidmarju, Damjanu Lindiču in Matjažu Rožiču;
- za študij na Fakulteti za strojništvo sta bili odobreni štipendiji Romanu Lukantiču in Marjanu Bizalju;
- za študij na Fakulteti za elektrotehniko, VTS sta bili štipendiji odobreni Antonu Berglju in Stefanu Jerenu;
- na ekonomski fakulteti so bile štipendije odobrene Mojci Čeh, Janki Noč in Vesni Smid, za študij na FSPN pa so odobrili štipendijo Miletu Crnoviču. Prav tako je bila štipendija odobrena Dorici Golob za študij na fakulteti za gradbeništvo.

Ker v železarni primanjkuje metalurških delavcev, je odbor za kadre in družbeni standard odobril štipendije za šolanje na TSS — metalurški oddelek naslednjim dijakom: Klemen Šuštaršiču, Danilu Tomšiču, Leonu Komljanču, Petru Ferjanu, Janezu Frelihu, Zoranu Matiču, Matjažu Ravniku, Miranu Zupan-

čiču, Janezu Megliču, Bojani Trebušak, Alešu Pazlarju, Tomu Gardneru, Stefanu Smoleju, Mitju Hribarju, Daniju Pesjaku, Marku Kopavniku, Jelki Pajk, Juretu Ermanu, Dragu Bratuša, Petru Šorlu in Darji Mrzlečki.

Za študij na šoli za oblikovanje je odbor odobril štipendijo Damjanu Jensterlu.

V nadaljevanju seje so obravnavali vloge iz naslova izobraževanja kadrov ter v zvezi s tem sprejeli ustrežne sklepe, o katerih bodo prizadeti pisмено obveščeni.

Odbor je odobril 22 delavcem iz železarne Jesenice tri dni službenega potovanja za udeležbo na III. delovnem tekmovanju kovinarjev Slovenije, ki bo 6., 7., in 8. septembra 1979 v Celju. Odobril pa je še obiske seminarjev IBM naslednjim delavcem iz železarne: Božu Oblaku, sistemskemu inženirju v Zürich in Essen, Tonetu Vidicu in Stanetu Stefaniču obisk seminarja za področje banke podatkov IMS Workshop v Londonu, Tone Vidic pa se bo udeležil še štiridnevnega tečaja za področje administratorja banke podatkov. O omenjenih predlogih bo razpravljal še odbor za splošne zadeve pri delavskem svetu Železarne na seji, ki je predvidena 22. avgusta 1979.

Na seji so sklenili, oziroma predlagali vodstvom temeljnih organizacij, da pred začetkom obratovanja novih, tudi manjših strojev in naprav, posredujejo odboru predloge za ustrežno izobraževanje in usposabljanje tistih delavcev, ki bodo delali z njimi.

D. M.

Seja delavskega sveta TOZD Valjarna žice in profilov (J. Urh)

TOZD Valjarna debele pločevine

Predsednik delavskega sveta TOZD Valjarna debele pločevine Ivan Zvan je v četrtek, 2. avgusta, sklical drugo sejo in v razpravo predlagal šest točk dnevnega reda.

Namestnik vodje TOZD Jože Vilman je poročal o izvajanju sklepov predhodne seje. Ugotovili so, da so bili vsi izvršeni, razen naročila za delovne kartice za spremljanje proizvodnje v TOZD, ki je dolgoročnega značaja.

Pri obravnavi poslovnega poročila za prvih šest mesecev je bil delavski svet seznanjen s pripombami samoupravnih delovnih skupin, ki so se nanašale na probleme v zvezi s pomanjkanjem vložka in delavcev ter na subjektivne vzroke za neizpolnjevanje planskih obveznosti, kot na primer disciplina, nepotrebnosti zastojev in okvare, štednja z gorivom, zmanjšanje izmečka na prosti in podobno.

Delavski svet je sprejel tudi ugotovitve in sklepe odbora za gospodarstvo in z njimi soglašal, obenem pa sprejel naslednja dopolnilna sklepa:

- pri sprejemanju letnega proizvodnega načrta je treba več pozornosti nameniti zajamčeni preskrbi z vložkom, ki je predpogoj za izpolnjevanje mesečnih planov.
- Glede na pomanjkanje vložka je treba paziti, da bo res kvaliteten izvaljan, s čim manjšim izmečkom.

Delegati so sprejeli predlog za povečanje dosedanjih dodatkov za posebne časovne pogoje dela in uvedbo dveh novih dodatkov.

Soglasno so sprejeli samoupravni sporazum o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko in predlagane sklepe, ki se nanašajo na ta sporazum.

Delavski svet se je strinjal tudi s predlogom pravilnika Kluba samoupravljalcev Jesenice in s spremembami sporazuma za SIS Ekonomski odnosi s tujino.

TOZD Profilarna

8. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na tretji seji delavskega sveta TOZD Profilarna, ki jo je 3. julija sklical Sandi Bertonec, je poleg pregleda sklepov zadnje seje obravnavali poslovno poročilo TOZD za prvo polletje, ugotovitev odbora za gospodarstvo o sprejemu začasnih dodatkov za posebne časovne pogoje dela na sestankih samoupravnih delovnih skupin, samoupravni sporazum o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko, disciplino in informiranje v TOZD. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi izvršeni.

Iz poslovnega poročila za prvo polletje je razvidno, da je bila skupna proizvodnja dosežena v višini 12.488 ton, kar je za 3,1 % manj od plana. Blagovna proizvodnja je za 1,0 % nad planirano, vendar za 4 % nižja kot v lanskem I. polletju. Vzrok, da planirana proizvodnja ni bila dosežena, je v stalnem pomanjkanju vložka iz tujih virov in v stalnem pomanjkanju delavcev.

Delegati na poslovno poročilo niso imeli bistvenih pripomb in so ga soglasno sprejeli. Ugotovili pa so, da so vzroki za poslabšanje poslovnega uspeha predvsem v izredno slabi kvaliteti in pomanjkanju vložka ter v pomanjkanju delavcev. Delegati so ugotovili, da je bil predlog dodatka za posebne časovne pogoje obravnavan v vseh samoupravnih

delovnih skupinah in tudi na odboru za gospodarstvo. Delavci v samoupravnih delovnih skupinah niso imeli pripomb in tudi delegati delavskega sveta so predlog soglasno sprejeli.

Samoupravni sporazum o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko so brez pripomb sprejeli.

Delegati so sklenili, da se morajo samoupravne delovne skupine redno mesečno sestajati. Delavci morajo biti seznanjeni z vsemi informacijami in dogajanji v TOZD. Sestanki naj bodo kratki in kritično konstruktivni, da ne bo prihajalo do prevelikega izgubljanja obratovalnega časa.

KS

3. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V četrtek, 2. julija, je bila tretja seja odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Profilarna, ki jo je vodil podpredsednik Janez Novak. Obravnavali so štiri točke dnevnega reda.

Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so bili vsi sklepi izvršeni, razen dveh sklepov v zvezi s sprejemom oziroma premestitvijo.

Iz poročila o sposobnostih tajnice in kalkulantke je bilo razvidno, da sta obe dobro opravljali dela in naloge, na katere sta bili začasno razporejeni. Zato je odbor sklenil, da se jih za stalno razporedi za opravljanje teh nalog, kar velja tudi za administratorko odpreme. Potrdili so sklenitev delovnega razmerja za enega novega delavca in štirih za počitniško delo. Delovno razmerje pa je prekinilo pet delavcev.

Obravnavali so prošnjo Martine Jeren in sklenili, da se jo premesti na opravljanje del žarilec — kontrolni diskov.

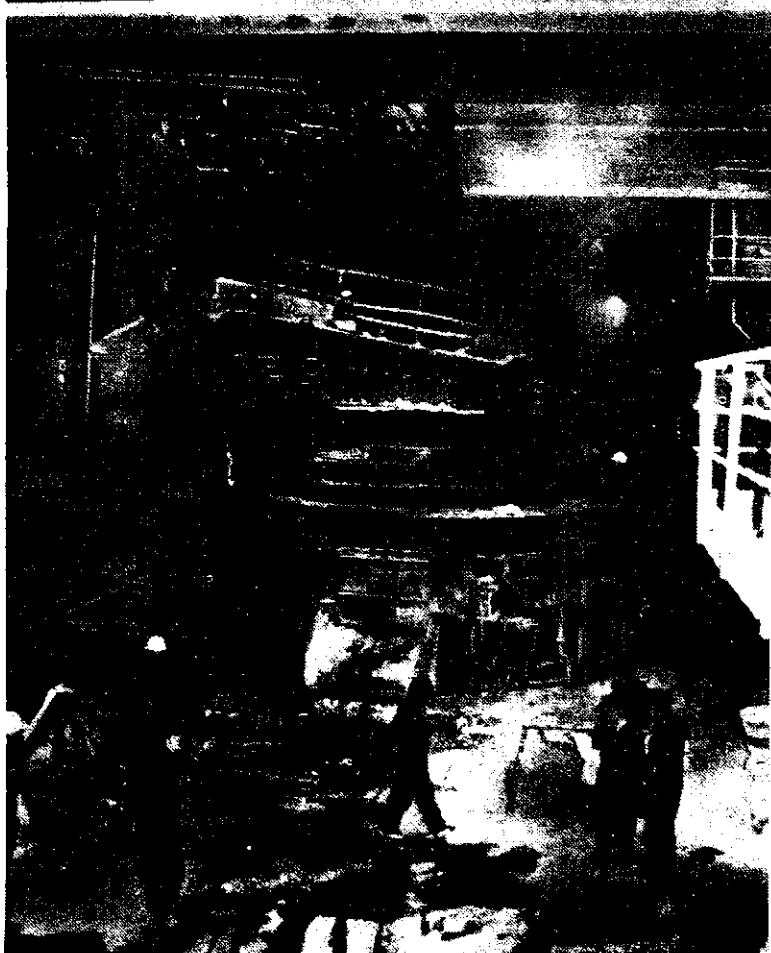
Prošnjo Dušanke Buvač za sprejem v TOZD odbor ni mogel ugoditi, ker ni ustreznih prostih del. Prošnjo Martine Sašak pa bo odbor obravnaval na naslednji seji.

Odbor je obravnaval prošnjo Franca Rauterja za prekinitev delovnega razmerja in sklenil, da mu delovno razmerje preneha šele 5. oktobrom, ker za ta dela nimajo ustreznega kadra.

Janez Gasar je končal delovodsko šolo, zato je odbor sklenil, da se mu omogoči usposabljanje za dela delovodja oblikovalnice.

Obravnavali so tudi odsotnost v mesecu juliju, ki je bila nad povprečjem železarne. Pregledali so tudi polletno poročilo o gibanju zaposlenih in odsotnosti z dela.

KS

200 MLADIH NA DRUGEM POHODU »PO POTEH KARAVANŠKIH GRANIČARJEV«

V soboto, 11. avgusta, se je v popoldanskih urah v dolini Završnice, ob spomeniku Dragoljuba Milovanovića zaključil drugi tradicionalni pohod »po poteh karavanških graničarjev«, ki ga je organizirala občinska konferenca ZSMS Jesenice skupaj z vojaško pošto Radovljica in ob sodelovanju drugih gorenjskih občinskih konferenc ZSMS ter drugih organizacij in društev iz jeseniške občine. S pohodom so mladi počastili 15. avgust – dan obmejnih enot. Letos ima ta dan še posebej slavnostno obelježje, saj poteka 35 let od ustanovitve obmejnih enot, ta obletnica pa je letos povezana tudi z vsemi drugimi pomembnimi uspehi in dejavnostmi naše armade ter s 60-letnico ustanovitve KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov.

Drugi pohod »po poteh karavanških graničarjev« se je udeležilo 200 mladih iz jeseniške občine in iz drugih krajev Gorenjske. Tako kot lani na prvem pohodu, so bili tudi letos udeleženci razdeljeni v tri pohodne kolone. Prva najzahtevnejša kolona je bila skromnejša kot je bilo pričakovati. Le deset udeležencev, predvsem mladih planincev iz jeseniške občine in graničarjev se je preko Medjega dola povzpelo na Vajnež, kjer so se ob obelježju poklonili spominu dveh preminulih graničarjev – Veljka Djurevića in Smaja Taranika. Na poti na vrh Stola pa je pohodnike skozi meglo celo presenetil sneg.

Najbolj množična je bila druga pohodna kolona, ki je štela 115 mladih iz osnovnih organizacij ZSMS, planincev in brigadirjev. Med udeleženci so bili tudi mladi iz pobratene občine Trbovlje in mladi iz Radovljice ter seveda graničarji. Prehodili so pot od osnovne šole Karavanških kurirjev NOB – Koroška Bela preko Valvasorja in v dolino Završnice.

Tretjo pohodno kolono pa so sestavljali mladi iz tržiške občine in iz Škofje Loke ter graničarji. Prehodili so pot od karavle na Ljubelju preko Zelenice v dolino Završnice. Tudi mladi v tej pohodni koloni so se na poti poklonili spominu dveh preminulih graničarjev pri obelježju na Zelenici in sicer Ostoju Plavšiču in Branislavu Todorovu.

Po končanem pohodu je bila v dolini Završnice še proslava s krajšim kulturnim programom. Po raportu komandantov pohodnih kolon je zbranim spregovoril Silvo Banovec, starešina graničarskih enot Slovenije. Poudaril je pomen tega pohoda, ki je postal tradicionalen in vsako leto bolj povezuje mlade in graničarje. Hkrati se s takšnimi pohodi obuja najsvetlejša struna naše revolucionarne preteklosti. Še posebej je poudaril pomen letošnjega prazno-

vanja dneva obmejnih enot za jeseniško občino, kajti na karavli Tromeja je bilo na sam praznik – 15. avgust nadvse slovesno. Ta dan so namreč karavlo poimenovali po našem velikem revolucionarju Edvardu Kardelju-Krištofu.

Na proslavi so tudi prebrali pozdravno sporočilo, ki so ga slovenski graničarji skupaj z mladimi nosili ob vsej slovenski meji na karavlo Tromeja. Tudi ta pohod »po stezah graničarjev« bo postal tradicionalen, vsako leto pa bodo pozdravno pismo nesli na drugo karavlo.

V dolini Završnici se je v popoldanskih urah nadaljevalo še prijetno srečanje vseh udeležencev ob zvokih ansambla JLA. Udeleženci so se pomerili tudi v partizanskem mnogoboju, in sicer v streljanju z zračno puško, metu bombe, skoku v daljino, teku na 60 metrov in plezanju po vrvi.

Silvo Banovec, starešina graničarskih enot Slovenije, je bil očitno zadovoljen s pohodom, v krajšem pogovoru pa nam je ob zaključku pohoda dejal:

»Resnično sem zadovoljen, da se mladi in graničarji na takšnem pohodu vsako leto srečujejo, si izmenjujejo izkušnje in se prijateljsko pogovorijo med seboj. Sam pohod

ima globlji pomen, saj je to tudi priložnost, da v praksi uresničimo naše zamisli tesnejšega sodelovanja graničarskih enot z obmejnimi prebivalstvom, z mladimi in z drugimi občani. Tudi to je eden od pomembnih elementov vseljudske obrambe in družbene samozastite in varovanje naših meja in naših revolucionarnih pridobitev.

Moram poudariti, da je bil prav jeseniški pohod po poteh graničarjev pobuda za še eno večjo akcijo graničarjev v Sloveniji, ki smo jo letos prvič uresnili. To je pohod »po poteh graničarjev«, na katerem graničarji skupaj z mladimi nosijo pozdravno sporočilo na eno izmed slovenskih karavel. Še s posebnim pomenom so to sporočilo letos nosili ob vsej slovenski meji na karavlo na Tromejo, ki so jo ob letošnji 35-letnici obmejnih enot poimenovali po našem velikem revolucionarju Edvardu Kardelju-Krištofu. Prvega avgusta so mladi in graničarji krenili na pot s severnega dela slovenske meje, 5. avgusta pa z jadranske obale. Obe pozdravni sporočili sta se združili na karavli Edvarda Kardelja-Krištofa na Tromeji.

Odslej bodo mladi in graničarji vsako leto nosili ob slovenski meji sporočilo na drugo karavlo. Tudi ta lepa manifestacija bo še bolj zbližala zveste čuvanje naših meja in mlade, ki brez uniforme na takšne načine krepijo naš obrambni sistem.«

J. Rabič

NOVICE IZ MLADINSKIH BRIGAD

Na zvezni delovni akciji Podrinje-Kolubara v pobrateni občini Valjevo mladinska delovna brigada jeseniško-bohinjski odred zelo uspešno dela. V pogovoru s komandantom brigade Tihomirjem Kostičem smo izvedeli, da je v brigadi 46 brigadirjev, še vedno pa ni brigadirjev, ki jih je objubil OK ZSM Valjevo. Mladim jeseniškim brigadirjem včasih priskoči na pomoč tudi mladi iz krajevne skupnosti Novo naselje v občini Valjevo. Jeseniški brigadirji dosegajo zelo dobre rezultate na delovišču, kjer kopljejo jarke za vodovod. Poleg uspešnega dela na delovišču pa so aktivni tudi v interesnih dejavnostih. Izdali so že dva biltena, stenske časopise ter pripravili dve predavanji za celotno naselje.

Prvi rezultati dela brigadirjev kažejo, da se obrestujejo skrbne priprave pred odhodom.

Spodbudni rezultati pa prihajajo tudi z delovišča mladinske delovne akcije Istra, kjer 20 jeseniških brigadirjev dela v gorenjski brigadi dr. France Prešeren. Vsi brigadirji so zdravi in izredno prizadevni tako pri urejanju bankin slemenske ceste, zasipanju višinskega vodovoda ter v

interesnih dejavnostih. Brigadirji se šele učijo brigadirskega življenja, vendar ob pomoči mentorjev težav ni.

Ko že govorimo o pionirjih, naj še povemo, da osem jeseniških pionirjev sodeluje v brigadi na Brkinih na mesto mariborske pionirske brigade, ki na delovišče ni prišla.

Rk

TUDI MLADI MED KRVODAJALCI

Od 14. do 21. avgusta poteka na Jesenicah letošnja krvodajalska akcija. Zavod za transfuzijo krvi iz Ljubljane odvzema kri v Delavskem domu na Jesenicah 16., 17., 20. in 21. avgusta od 6. do 14. ure.

Kljub temu, da je letos akcija prej kot običajno, občinski odbor Rdečega križa pričakuje, da se bo akcije udeležilo zadostno število občanov. Občinska konferenca ZSMS Jesenice pa poziva mlade, da se udeležijo te akcije.

Rk

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

CELJENJE RANE

Takoj po poškodbi organizem pritegne in spodbudi vse svoje sile za obrambo proti vsemu, kar je organizmu tujega (bakterije, uničeno tkivo itd.). Te morajo tudi skrbeti za obnovu izgubljenega tkiva, oziroma za doseg prvotnega stanja pred poškodbo. Vsa ta dogajanja potekajo po natančno določenem redu, razvrščamo pa jih v pet obdobj ali procesov:

1. Čiščenje rane z izpiranjem, ki ga opravijo kri in tkivne tekočine.
2. Odstranjevanje uničenega tkiva. To nalogo opravi tkivo, ki brsti iz najmanjših krvnih žilic (kapilar).
3. Nadomestilo (obnova) uničenega ali odmrlega tkiva. To nalogo prav tako opravi tkivo, ki brsti iz kapilar.
4. Prekrivanje z zunanjimi celicami kože ali sluznice se lahko začne, ko je rano popolnoma prekrilo brsteče tkivo.
5. Brazgotina nastane kot zadnji del procesa pri celjenju rane. Pri tem gre za skrčitev brstečega tkiva in zunanjih celic. Četrtni in peti del procesa pri-zaraščanju rane poteka hkrati.

KRVAVITEV

Vsaka rana manj ali bolj močno krvavi zaradi poškodbe krvnih žil. Po vrsti krvnih žil, ki so poškodovane, razlikujemo arterialno, venozno in kapilarno krvavitev. Krvavitve so lahko zunanje in notranje. Kako močno rana krvavi, je odvisno od vrste in obsega rane, neposredno pa od vrste in velikosti poškodovane krvne žile.

Pri vsaki krvavitvi se sproži proces strjevanja krvi, ki je nujno potreben, da prepreči izkrvavitev. Ta proces sprožijo krvne ploščice (trombociti), ki med krvavitvijo razpadajo. S tem pa izločajo snov, zaradi katere se v vodi topljiva krvna beljakovina spremeni v netopljivo beljakovino, ki je mrežasta in zelo lepljiva.

Kri se strdi pri človeku po 2 do 6 minutah, pri konju 15 do 30 minutah, pri govedu po 8 do 10 minutah, pri prašiču pa po 10 do 15 minutah, pri psu po 4 do 8 minutah in pri perutnini po 1 do 2 minutah.

Pri izgubi ene tretjine krvi nastopi smrtna nevarnost, zato je naloga prve pomoči najprej ustaviti krvavitev. Razlikujemo začasno in dokončno ustavljanje krvi. Naloga prve pomoči, ki jo dajejo živinorejci in člani enot civilne zaštite, je začasno ustavljanje krvavitve. V številnih primerih je začasno ustavljanje krvavitve lahko tudi dokončno zaradi strjevanja krvi, ki je uspešno pri poškodbah manjših krvnih žil.

Začasno ustavljamo krvavitve v prvi vrsti s pritiskom (kompresijo), ki ga opravimo različno in z različnimi pripomočki.

1. Pritisk s prsti ali svitki vate in gaze uporabljamo predvsem na tistih delih telesa, na katerih ne moremo uporabiti drugih pritiskov. Prav tako uporabimo tak pritisk prvi hip prve pomoči, dokler si ne pripravimo drugih, bolj učinkovitih pripomočkov, ker je sleher na kapljica krvi dragocena.

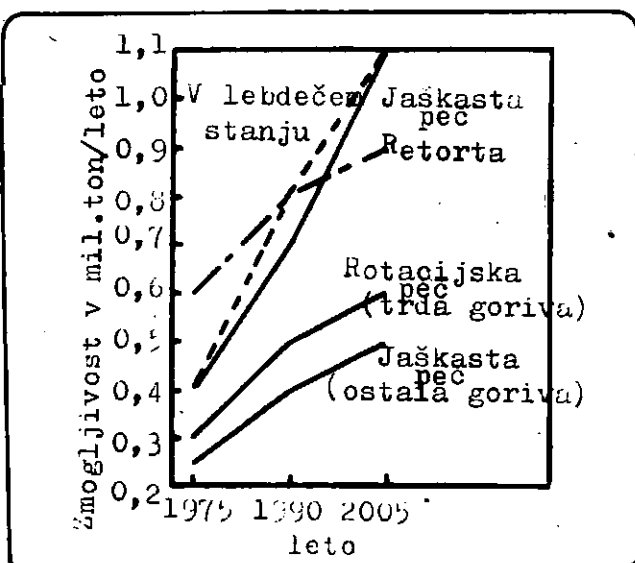
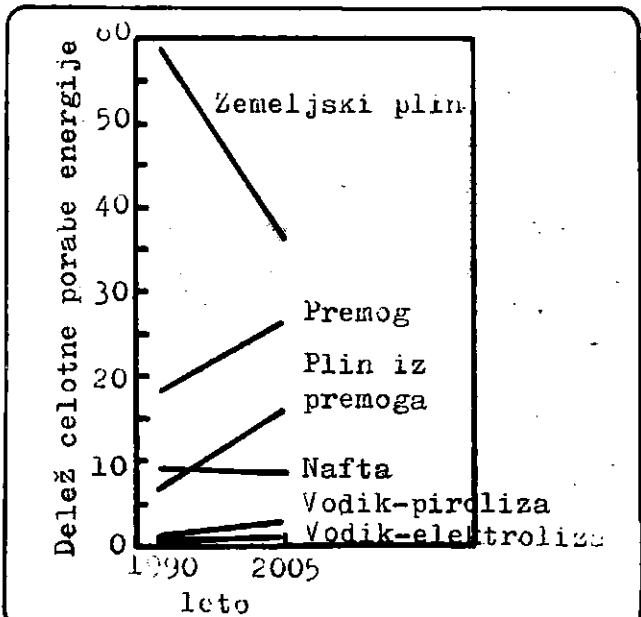
2. Pritisk je lahko najbolj učinkovit na okončinah. Zanj uporabljamo povoje, gumijaste trakove ali cevi in vrvi. S povoji lahko pritismo na rano ali nad njo. Bolj ustrezno in učinkovito ustavimo krvavitev, če zategnemo omenjene pripomočke nad rano, posebno, kadar gre za močne arterialne krvavitve. Gumijaste cevi (zračnica od kolesa) so zelo primerne in učinkovite, ker je pritisk enakomeren okoli okončine, to pa preprečuje poškodbe stisnjenih tkiv in druge komplikacije, ki so lahko zelo nevarne, če je pritisk premočan, neenakomeren in predolg. Primerna je tudi uporaba robca ali rute, v katero zavijemo majhen kamen (ali kak drug trd predmet primerne oblike in velikosti), ki ga namestimo nad rano, ruto pa zadrtnemo okoli okončine.

TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČNI FELJTON – TEHNIČ

4 RAZVOJ SVETOVNE ŽELEZARSKE INDUSTRIJE DO PRIČETKA PRIHODNJEGA STOLETJA

Istočasno se bo povečal delež elektro jekla s sedanjih 20 na 30 %, medtem ko se bo količina surovega jekla izdelanega v kisikovih konvertorjih, kjer poteka pihanje skozi dno, povečala z današnjih nekaj odstotkov na okoli 15 %. Izdelave jekla v Bessemerjevih konvertorjih in SM pečeh že v bližnji prihodnosti ne bo več.

Iz slike štev. 10 je razvidno, da se bo v prihodnjem obdobju povečevala izdelava jekla v obločnih električnih pečeh z zmogljivostjo nad 200 ton. Isto velja tudi za pospešeno taljenje v teh

proizvodnih agregatih za taljenje in rafinacijo v posebnih napravah in za ponovno ter vakuumsko metalurgijo. Razen tega bodo zaradi potrebe za znižanje porabe energije vedno bolj širili tudi uporabo predgretga vložka.

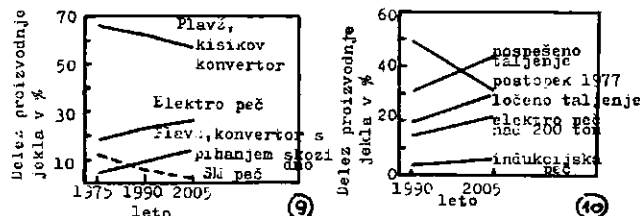
Predvidevajo, da bo leta 2005 odlito okoli 65 % celotne količine surovega jekla na svetu na napravah za kontinuirno vlivanje. Povečanje proizvodnih zmogljivosti naprav za kontinuirno vlivanje jekla bo manj ovirala samo tehnologija kot pa omejitve uporabe tega postopka za nekatere vrste jekla.

7. NOVE TEHNOLOGIJE

Anketa se je ukvarjala tudi z možnostjo uporabe novih energetskih virov, kot so na primer vodik, jedrska, sončna ali geotermična energija. Anketirani strokovnjaki so bili mnenja, da ti energetski viri do leta 2005 v železarski industriji še ne bodo uporabni. Šele po tem letu bodo pričeli pridobivati na pomembnosti vodik ali metanol in jedrska energija. Vendar bodo za industrijsko uporabo prišli do večje veljave šele okoli

leta 2100. Ostale vrste energije imajo v železarski industriji le majhne uporabne izgleds.

Redukcija v plinski plazmi ali direktna elektroliza bosta lahko novi smeri bodočega razvoja. Vendar do leta 2005 ne pripisujejo tega postopka večjega pomena. Enakega menja so strokovnjaki, ki so bili udeleženi v anketi, tudi v zvezi s hidrometalurškimi in novimi prometalskimi postopki. Tudi kontinuirna proizvodnja jekla – od železove rude do pločevine – zaenkrat nima izgledov za uspešno uveljavitev.

Nekateri udeleženci ankete so bili mnenja, da bo šele po letu 2005 možno ekonomsko upravičeno obratovanje železarne s priključeno jedrsko elektrarno. Ekonomsko upravičeno proizvodnjo surovega jekla s pomočjo jedrske energije pričakujejo šele takrat, ko bo mogoče z jedrskim reaktorjem izven železarne proizvodniti vodik, oziroma druge pline, potrebne za proces direktne redukcije.

ZAKLJUČEK

Studija, iz katere so navedeni v tem sestavku samo najvažnejši izsledki, je izdelana na osnovi ankete, pri kateri je bilo udeleženo 73 strokovnjakov iz raznih delov sveta. Strokovna baza je bila pri tem zelo široka, saj so posamezni udeleženci pritegnili k sodelovanju še druge strokovnjake. Zato je v anketi vrsta podatkov, ki bodo lahko služili kot pripomoček pri dolgoročnem načrtovanju. Slabost študije pa je brez dvoma dolgo obdobje 30 let, kar je prognoziranje precej oteževalo.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Monter Dravograd

SEJA DELAVSKEGA SVETA IN ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Osnovni točki dnevnega reda seje delavskega sveta TOZD Monter Dravograd, ki je bila 30. julija, sta predstavljali razprava o rezultatih gospodarjenja v letošnjem prvem polletju ter sprejemanje investicijskega programa in pripravljanih del za obrat zvarjencev.

V omenjenem obratu naj bi TOZD Monter izdeloval zvarjence za nekatere preoblikovalne stroje, transportne naprave ter individualno opremo, zaposloval pa bi 104 delavce.

Investicija, ki bo stala 196.148.000 din, naj bi se predvidoma pričela že v letošnjem letu, zaključila pa 1. oktobra prihodnjega leta. Proizvodnja naj bi od 1000 ton zvarjencev v letu 1980 po predvidevanjih porasla v letu 1985 do 4000 ton.

Delavski svet je potrdil vse dosežane aktivnosti ter pripravljala dela za obrat zvarjencev in sprejel sklep, da je potrebno tukaj pristopiti k pridobivanju zemljišča za izgradnjo obrata ter da je potrebno angažirati za vodenje te investicije ustrezno usposobljeno organizacijo znotraj železarne Jesenice ali katero drugo ter izvršiti tudi vse priprave za združevanje sredstev, ki so pogoj za pristop k investiciji.

Delavski svet je nadalje ugotovil, da je referendum o pravilniku o konkretnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodek in dela sklada skupne porabe uspel. Soglašal je tudi z najetjem 2.000.000 din posojila za kadrovska stanovanja ter načelno odobril pristop k pripravi pridobitve stanovanj za delavce iz oddaljenih krajev, (dokončno se bo o tem odločilo na prihodnji seji).

Obravnaval je tudi predlog tehničnega vodje za uvedbo dvoimenskega dela pri vlečenju žice ter triizmenskega pri proizvodnji statik nosilcev. Z ukinitvijo četrte izmene pri proizvodnji statik nosilcev se je strinjal, glede števila izmen pri vlečenju žice pa je zadalži tehnični sektor, da naj vprašanje se prouči. Tehnični sektor mora ukreniti vse, da bodo kapacitete normalno izkoriščene, potrebe pa pokrite. Doseči je treba, da bodo stroji tekli sedem ur na dan.

TOZD Kovinoservis

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Kovinoservis je na seji 3. avgusta obravnaval in potrdil polletni obračun. Soglašal je tudi s tem, da železarna Jesenice pristopi k samoupravnemu sporazumu o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko. Glede analize izvajanja srednjeročnega plana za obdobje 1981-1985 pa je sprejel sklep, da naj se obravnava na zboru delovnih ljudi 28. avgusta.

Ugotovil je tudi, da nekateri sklepi zadnje seje še niso uresničeni. Vprašanje prevrednotenja nekaterih delovnih nalog še vedno proučuje SEO. Predlog bo po predvidevanjih izoblikovan v prvi dekadi v septembru. Pripravljena pa tudi ni bila ponovna ocenitev prihranka v zvezi z izdelavo nekega orodja.

Delavski svet je imenoval tudi nove izvajalce obrambnih priprav v svoji temeljni organizaciji ter dal

3. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Tretja seja odbora za delovna razmerja TOZD Jeklovlek, ki jo je vodil predsednik Stane Rev, je bila 27. julija. Po pregledu sklepov je odbor obravnaval še:

- poslovno poročilo za prvo polletje, s poudarkom na nekateri pomembna vprašanja s področja delovnih razmerij, kot so politika zaposlovanja, povezana s fluktuacijo in nekaterimi dejavniki, ki so pomembni za stalnost in dobro počutje delavcev, problem bolezenske odsotnosti, ki je včasih povezana z nekaterimi socialnimi vprašanji, zlasti pri delavkah.

- razporeditev šestih delavcev, ki bodo s 1. avgustom zaradi ukinitve valjarn profilov na Javorniku premeščeni v TOZD Jeklovlek. Soglašali so tudi z razporeditvijo dveh delavcev za počitniško delo ter s premestitvijo enega delavca na druge delovne naloge. Glede razporeditve Jožeta Blagoteta je bil odbor mnenja, da naj o njegovi razporeditvi odloči invalidska komisija. Odbor je tudi soglašal s prošnjo za sporazumno prekinitve delovnega razmerja, s tem da delavec poravnava vse obveznosti do Železarne. Obravnaval je tudi dve prošnji za premestitve na druge delovne naloge. O dokončni odločitvi bo odbor sklepa na prihodnji seji.

Razen tega je delavski svet na seji imenoval tudi novo komisijo za popis nedokončane proizvodnje ter jo zadalži, da jo popisuje vsak mesec sproti ter obvezno ob vsakem periodičnem obračunu. Reševal je tudi nekatere vloge. Tako je odobril enemu izmed mladincev izredno plačan dopust za udeležbo na mladinski delovni akciji »Kozjansko 79«. Osnovni sindikalni organizaciji v TOZD je odobril 68.780 din dotacije za kritje stroškov kampiranja. Za skupino delavcev, ki delajo na gradbišču Monterja v Novi Gorici in

TOZD Jeklovlek

4. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Zadnji dan v juliju je bila 4. seja delavskega sveta TOZD Jeklovlek, katero je vodil predsednik Anton Dežman. Poleg pregleda sklepov so obravnavali še naslednja vprašanja:

- poslovno poročilo za prvo polletje TOZD Jeklovlek;

Ugotovili so, da je TOZD Jeklovlek izpolnila plan skupne in blagovne proizvodnje po količini in vrednosti. Pomembni uspehi so bili doseženi pri znižanju stroškov, predvsem zaradi boljšega izplesa in višje proizvodnje. Stroški so se povečali pri transportu, pomožnem materialu, zaščitnih sredstvih in vzdrževanju. Zato morajo v bodoče posvetiti več pozornosti racionalni porabi le-teh. Pri pregledu angažiranih in koriščenih sredstev amortizacije za leto 1979 so ugotovili, da sredstva, ki so bila odobrena 29. 6. 1979, niso bila angažirana. DS se je strinjal, da se za konto 015-/350-05, kjer so sredstva prekoračena, krijejo iz združenih sredstev.

Da bi v drugem polletju dosegli planirano proizvodnjo, je treba opozoriti prodajno službo na problem naročil in vložka iz drugih

ki plačujejo po 190 oziroma po 180 din za bivanje v restavraciji, pa je predlagal vodstvu montaže, da naj skuša vprašanje nastanitve te skupine ustrezno rešiti, če ne v kraju, kjer opravljajo dela, pa v bližnji okolici.

Odbor za gospodarstvo TOZD Monter-Dravograd je na seji 27. julija obravnaval (z izjemo nekaterih) ista vprašanja kot delavski svet temeljne organizacije ter pripravil za sejo delavskega sveta TOZD ustrezne predloge. Razen tega je potrdil tudi pogodbe o delu za izdelavo montažnega elaborata za Jeklovliarno Ravne in za nadzor za varno in pravilno montažo v potrebnem obsegu, za prevod strokovne literature (stroj za vlečenje) iz nemščine v slovenščino ter za prevajanje iz italijanščine v slovenščino. Sklenil je tudi, da se predlog, da bi v statik nosilce vgrajevali namesto vlečene žice s premerom 7 in 4 milimetre, vlečeno žico premera 6,9 in 3,9 milimetra, pošlje železarni Jesenice.

BL

Po šaržu pri LECTROMELT električni peči (IK)

TOZD Družbena prehrana

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Tretjo sejo delavskega sveta TOZD Družbena prehrana je predsednik Alojz Zajc sklical 2. avgusta.

Po pregledu sklepov, ki so realizirani, je delavski svet obravnaval poslovno poročilo za prvo polletje in ga sprejel s poudarkom:

- da se poiščejo notranje rezerve (delo z materialom, kontrola prejetega blaga v skladišče in izdaja se morata poostriiti),
- da se dosledno spoštujejo normativi za posamezne jedi v vseh poslovnih enotah (samopostrežna restavracija in kantina, restavracija Železarne),
- da se bdi nad nabavo surovin, materiala, drobnega inventarja, ipd.,
- da se čimprej pristopi k izračunu novih kalkulacij,
- da se čimprej zaključi pogovore o tem, kdo in na kakšen način bo kril razliko med sedanjo vrednostjo bona in ekonomsko ceno toplega obroka,
- da se ravna z inventarjem skrajno varčno,
- da se varčuje z vsemi viri energije.

Potrdil je ugotovitveni sklep odbora za gospodarstvo, da so vse sa-

moupravne delovne skupine TOZD sprejele oziroma potrdile predlog o sprejemu začasnih dodatkov za posebne časovne pogoje dela in nanj nimajo predlogov oziroma pripomb.

Delavski svet se je seznanil z:

- analizo izvajanja srednjeročnega plana Železarne 1976-1980,
- analizo razvojnih možnosti Železarne za obdobje 1981-1985,
- analizo izvajanja tekočega srednjeročnega plana 1981-1985

ter razvojne možnosti TOZD Družbena prehrana za 1981-1985 s pripombami, katere so enake pripombam ob razpravi o polletnem poslovanju.

Pregledali so tudi podatke oddelka za ekonomiko in organizacijo dela, iz katerih je razvidno, da je za nižji osebni dohodek za prve štiri mesece letošnjega leta kot je poprečje Železarne vzrok v nizki kvalifikaciji strukturi, visokem odstotku bolezenske odsotnosti in v tem, da dodatki v Družbeni prehrani niso prisotni ali pa le v manjši meri.

D. T.

3. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Namestnica predsednika odbora za delovna razmerja pri delavskem svetu TOZD Družbena prehrana Marija Posušen je 10. avgusta sklicala tretjo sejo. Iz pregleda sklepov je bilo razvidno, da so sklepi realizirani, le v restavraciji še potrebujejo kuharja I.

V mesecu juliju:

- je delovno razmerje sklenilo šest delavk in ena delavka v avgustu,
- je bilo delovno razmerje podaljšano eni delavki,
- sta delovno razmerje s 1. julijem prekinila dva upokojenca,
- je bil en delavec invalidsko upokojen,
- je eni delavki poteklo delovno razmerje, ker se je na delo vrnila delavka s porodniškega dopusta.

Odbor je obravnaval prošnjo za prekinitve delovnega razmerja delavke, ki je bila zaposlena le tri dni in s prekinitvijo soglašal s tem, da povrne stroške v zvezi s sprejemom (zdravniški pregled) in vrne zaščitna sredstva in bone za malico.

Soglašali so s prestopom sobarice na dela in naloge vratarja, le da se prestop izvrši po sprejetju nove delavke za opravljanje del in nalog sobarice.

Po predlogu vodja samskih domov je odbor sklenil, da se za nadomeščanje bolezenske in porodniške odsotnosti sprejmeta dve delavki.

Odbor je obravnaval zaposlovanje kurjača v samskem domu na Kor. Belu in sklenil, da je zavodu za zaposlovanje Jesenice potrebno posredovati potrebo po enem kurjaču, prav tako pa v glasilo Železar objaviti potrebo za opravljanje teh del in nalog. Do prihodnje seje se je potrebno pozanimati pri BUSP Jesenice, kako imajo oni urejeno najiranje kurjačev.

V zvezi z zaključki glede meritev del referentov za kontrolo materialnega poslovanja in samska stanovanja, ki jih je izdelal sektor za ekonomiko, je odbor ugotovil, da bo potrebno ponovno analizirati vsa dela, ki jih opravljajo ti referenti še interno in premalo obremenjene delavke dodatno zadalžiti. Ta sklep predlaga odbor za delovna razmerja v ponovno razpravo vodstvu TOZD.

D. T.

TOZD Žičarna

5. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Predsednik Bogdan Marinkovski je v torek, 31. julija, sklical peto redno sejo delavskega sveta TOZD Žičarna. Najprej je delegate seznanil z izvajanjem sklepov zadnje seje, pri čemer so ugotovili, da so bili vsi realizirani.

V nadaljevanju so obravnavali polletno poslovno poročilo za TOZD Žičarno, katerega so predhodno obravnavali delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin. Iz poročila je razvidno, da so proizvodni rezultati zadovoljivi, saj je tako plan skupne kot gotove proizvodnje presežen. Tehnični kazalci o izplenu, storilnosti in specifičnih porabah so v planiranih mejah, prav tako tudi proizvodni stroški.

Bilanca uspeha izkazuje dobro poslovanje, saj so sredstva v poslovnem skladu skoraj za deset milijonov dinarjev višja od planiranih.

Na osnovi razprave o proizvodni problematiki v prvem polletju je delavski svet sprejel določene ukrepe, ki se nanašajo na preskrbo vložka iz valjarne žice, izplen zaradi neodrejenih koncev, zvišanje stroškov pri storitvenih TOZD in OTK, na nesorazmerne osebne dohodeke glede na poslovni rezultat in tehnološko ter delovno disciplino. Delavski svet je zadalži svoje delegate, da to prenesejo na sejo delavskega sveta Železarne.

Delavski svet je pooblastil svojega predsednika, da podpiše samouprav-

ni sporazum o združevanju dela in sredstev za nakup novih žebeljarskih strojev v TOZD Željarna, ki ga sklepata obe TOZD.

B. J.

4. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

V ponedeljek, 30. julija, je predsednik Ciril Resman sklical četrto redno sejo odbora za gospodarstvo pri delavskem svetu TOZD Žičarna. Člane odbora je seznanil z realizacijo sklepov zadnje seje.

Odbor je potrdil operativni plan za mesec avgust. Ta je enak družbenemu planu in predvideva izdelavo 5300 ton vlečene žice.

Odbor je sprejel tudi poročilo vodje TOZD Janeza Komela o proizvodnih rezultatih za mesec junij. Izdelane je bilo 5516 ton vlečene žice. Plan ni bil dosežen zaradi nezadostne preskrbe z vložkom iz TOZD Valjarne žice. Izplen je bil 96,28 %.

Člani odbora so se strinjali z izplačilom nagrade za opravljeno dodatno delo pri razkladanju kartonov in koluti za mesec april, maj in junij.

B. J.

PREGLED SESTANKOV SDS

(RAZPRAVA O PERIODIČNEM OBRAČUNU ZA 1. POLLETJE)

(nadaljevanje iz prejšnje številke)

V TOZD Jeklovlek so delavci na treh zborih ugotovili, da je temeljna organizacija izpolnila plan skupne in blagovne proizvodnje tako po količini kot po vrednosti. Pomembni uspehi so bili doseženi pri znižanju stroškov predvsem zaradi boljšega izpisa in višje proizvodnje. Toda največje znižanje gre na račun nižjih planskih cen vložka iz valjarne žice in profilov. Delavci so bili mnenja, da so za izpolnjevanje planirane proizvodnje ter za odpravljanje poslovne izgube še zlasti odgovorne nekatere službe.

Da bi v drugem polletju dosegli planirano proizvodnjo, menijo, da je potrebno opozoriti prodajno službo na problem naročil in vložka iz nabave. To pa še zlasti zato, da se ne bi znašli v resnejši krizi ob ukinitvi valjarne profilov. Ugotavljajo tudi, da za količino 500 ton še nimajo naročil za izvoz.

Ugotavljajo tudi, da morajo 3000 ton planiranega vložka iz nabave nadomestiti iz valjarne žice v dimenzijah od 23 do 32 milimetrov. Vložek srednjih profilov je pomembna postavka za izpolnjevanje plana vlečnih jekel na BK liniji. V nekaterih kvalitetah, predvsem v avtomatskih in ventilskih jeklih, občutijo pomanjkanje vložka. To pa je povezano z izpolnjevanjem obveznosti do kupcev, z zaostanki v obveznostih do njih in z njihovimi urgencami. Številne reklamacije opozarjajo, da je potrebno večjo pozornost nameniti tudi kvaliteti jekla. Zmanjšanje števila reklamacij je odvisno od kvalitete vložka in od njihove lastne tehnološke discipline.

Da bi izboljšali produktivnost, bo potrebno znižati tehnološke zastoje ter zmanjšati okvare. Potrebno bo tudi sam sistem nagajevanja bolj vezati na dohodkovne odnose, tako da bo delitev po delu bolj vzpodbudna. Merila in modeli, ki zagotavljajo rast osebnih dohodkov brez večje produktivnosti ter osebnega prispevka, niso ekonomsko in samoupravno utemeljeni.

Več pozornosti nameravajo posvetiti tudi problemu visoke odsotnosti z dela in nekaterim problemom socialne narave s področja delovnih razmerij. Ugotavljajo tudi, da prav v njihovem TOZD beležijo najvišjo stopnjo fluktuacije v vsej Železarni. Večjo skrb bo potrebno nameniti tudi delovnim pogojem in varnemu delu ter nadaljnjemu razvoju samoupravljanja.

Ob vsem tem pa morajo zaradi visokih zalog R-3 v nekaterih materialih (predvsem vidia votlic ter rezervnih delov) pripraviti tudi akcijski program glede odpisov in zniževanja zalog ter racionalne porabe potrošnega materiala.

V TOZD Željarna je bil, kot so ugotavljale delovne skupine, plan dosežen — kljub veliki odsotnosti — v veliki meri po zaslugi boljšega izkoriščanja željarskih strojev. Prvič razpolagajo tudi s poslovnim skladom. Storitnost je porasla tudi zaradi sedmih novih željarskih strojev. Določeni prispevek k rezultatom daje tudi modernizirana pakirna linija v adjustaži.

SDS vodstvo TOZD meni, da so bili v pocinkovalnici doseženi slabi rezultati zaradi slabega dela zaposlenih. SDS željarna 1, 2 in 3 menijo, da je problematika v pocinkovalnici nastala zaradi prevelike porabe električne energije in večje količine cinka. Vzrok za to vidijo v pomanjkanju delovne sile in v odsotnosti z dela. Peč je morala biti vključena, ker se je delalo le na eno izmeno. Zato je bilo več trdega cinka, ki finančno bremeni željarno.

Na vseh mestih in napravah naj bi se štedilo z električno energijo. Pozornost pa naj bi veljala tudi porabi žice in embalaže. Zniževati je treba proizvodne stroške.

Na rezultate je negativno vplivala tudi podražitev prevoza v ZDA.

Delavce v TOZD Remontne delavnice zaskrbljuje nizka sedanja vrednost osnovnih sredstev in opreme. Za posodobitev

opreme in osnovnih sredstev in v interesu boljšega vzdrževanja, tako predlagajo, naj bi na nivoju Železarne združevali več sredstev. Sredstva amortizacijskih zamenjav so, kot poudarjajo, v TOZD Remontne delavnice izredno skromna.

Precej skupin je imelo pripombe na nagajevanje. Ugotavljajo, da so osebni dohodki pri njih nižji kot v železarni, da so se v prvem polletju za 3 odstotke manj povečali kot v Železarni in se sprašujejo, kje so vzroki za stagnacijo. Nadalje so ugotavljali, pri njih kvalificirani delavci ne doseže povprečnega osebnega dohodka z rednimi urami. Omenjajo, da v drugi TOZD dajejo posebne dodatke za popoldansko in nočno delo itd. V zvezi s tem opozarjajo na vprašanje fluktuacije. Na posameznih skupinah je bilo govora tudi o disciplini, boljšem izkoriščanju delovnega časa itd.

SDS vodstvo gradbenoremontnih delavnic opozarja na kadrovske problematiko. Menijo, da so naročniki njihovih uslug premalo obveščeni o pomanjkanju kadrov v vseh njihovih strokah in zato pri naročanju uslug grozijo s prekinitvami dela oziroma z zastoji in silijo k nadurnemu delu, ki po zakonu ni več dopustno (več kot 12 ur na dan).

TOZD Strojne delavnice je plan presežla za 4,7 odstotka. Odstopanje od sprejetih planskih obvez je bilo le v strugarni valjev, kjer so za planom zaostali za 0,07 odstotka. Ob sicer ugodnih rezultatih so delavci na zborih več SDS sklenili, da je treba stalno spremljati ter zniževati nedovršeno proizvodnjo, kritično pretehtati vse vrste stroškov, ker nekateri presežajo planirane vrednosti ter štediti z vsemi vrstami energije. Od šestih delovnih skupin iz te temeljne organizacije še nismo prejeli zapisnika.

V TOZD Vzdrževanje so posamezne skupine opozarjale na potrebo po racionalnem koriščenju zaščitnih sredstev ter potrošnega materiala, na pomanjkanje rezervnih delov, ki podaljšuje vzdrževalna dela, na prizadevanja za izboljšanje discipline, zmanjšanje zastojev itd. Ugotavljajo, da je bolezenska odsotnost v porastu, da se zaradi staleža znižuje število rednih ur, zvišuje pa se število nadurnega dela. Dan je bil tudi predlog v zvezi z režijskimi stroški (SDS vzdrževanje Bela 3), da bi jih morali kalkulanti redno mesečno spremljati, vodje področnih vzdrževalnih obratov pa opozarjati na eventualne prekoračitve posameznih postavk. Ponovno naj bi tudi uvedli normativ zaščitnih sredstev preko kartic. Dve skupini (SDS vzdrževanje hladne valjarne Bela 1 in 2) pa sta postavili vprašanje, zakaj se pri staležu 537 zaposlenih vsi kazalci izračunavajo na stalež 571. Ti dve skupini tudi ugotavljata, da kazalci uspešnosti še vedno niso zadovoljivo razloženi.

Iz te TOZD nam zapisnikov glede periodičnega obračuna še ni poslalo sedem delovnih skupin.

Iz TOZD Energetika smo doslej prejeli le štiri zapisnike SDS (dvanaest skupin jih še ni poslalo) v zvezi s polletnim obračunom. Izrečeni so bili predlogi, da se pregleda knjiženje reprezentančnih sredstev, ki po evidenci ne dosegajo nakazane vsote ter da se čimprej realizirajo in porabijo amortizacijska sredstva in sredstva investicijskega vzdrževanja v namene, za katere so bila določena. Na sestanku SDS PIV energija 3 je bilo govora o pomanjkanju delavcev.

V TOZD Transport SDS k periodičnemu obračunu niso imele pripomb ali predlogov. Ugotavljajo le, da je TOZD Transport zaključil 1. polletje s pozitivnim uspehom. Izpolnili so vse dajatve in obveznosti ter napolnili sklade.

Razprava o polletnem obračunu na zboru delavcev v TOZD Družbena prehrana pa je pokazala, da je trenutno zelo pereče vprašanje bolniške odsotnosti, ki zmanjšuje dohodek, povečuje število nadur ter izčrpa vestne in marljive delavce. Analiza tega obdobja je tudi pokazala, da je bolniška odsotnost v tej temeljni organizaciji od leta 1976 porasla za 4 odstotke. Ustrezno so v razpravi poudarili tudi potrebo po varčevanju z vsemi viri energije. Dosti pripomb je bilo izrečenih tudi na račun porabe materiala. Na to je potrebno še posebej paziti v zvezi s porastom in zniževanjem stroškov.

V TOZD Kovinoservis je bil v začetku julija na pobudo družbenopolitičnih organizacij sklican zbor delovnih ljudi, na katerem je vodja te temeljne organizacije prikazal realizacijo plana od januarja do maja ter govoril tudi o nekaterih poslovnih problemih po združitvi z železarno.

— zaradi navedenih dejstev naj se v vsej Železarni še povečajo napor, da bi bilo omogočeno poslovanje v drugem polletju po planiranih poročilih;

— dokonča naj se začeta akcija za popolno dohodkovno in prihodkovno povezanost v Železarni.

V nadaljevanju so razpravljali o predlogu sprememb obračuna dodatkov za posebne časovne pogoje dela in ugotovili, da je bil predlog obravnavan na sestankih vseh samoupravnih delovnih skupin in da ni bilo bistvenih pripomb.

Ponovno so obravnavali pritožbo Viktorja Žana, ki se je pritožil na sklep prejšnje seje odbora za gospodarstvo, s katerim se mu prizna enkratna odškodnina za inovacijo, kar smatra, da ni pravilno. Odbor se je enoglasno strinjal, da vztraja pri svojem prvotnem sklepu in je zato pritožbo zavrnil.

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Na tretji seji delavskega sveta, ki je bila v torek, 31. julija, so najprej ugotovili, da so bili izvršeni vsi sklepi 2. seje, razen sklepa pod točko 2.1.1., ki se nanaša na sistem 4+1 za vzdrževalce zaposlene v TOZD HVB in sklep o predčasnem odhajanju z dela, katerega bo obravnaval odbor samoupravne delavske kontrole na eni od prihodnjih sej.

Seznani so se s poročilom o delu odbora za gospodarstvo in imeli pripombo k predlogu dohodkov za posebne časovne pogoje dela, in sicer da se naj pri nadurnem popoldanskem delu tudi izplača dodatek.

Obravnavali in sprejeli so poslovno poročilo za prvo polletje 1979 Železarne in temeljne organizacije in se strinjali z vsemi ugotovitvami v zvezi s poslovnim poročilom odbora za gospodarstvo. Sprejeli pa so še dodatni ukrep:

— DS sprejema ukrep, da se del izgube krije iz lastnih rezervnih sredstev v višini 3,914.485,95 din, ostanek pa bodo nakazale pod garancijo druge TOZD v Železarni.

Potrdili so plan razvoja TOZD Hladna valjarna Bela za obdobje

1980—85 s pripombami samoupravnih delovnih skupin, ki so naslednje:

— akcija za ureditev dohodkovnih odnosov in izenačitev z ostalimi TOZD v Železarni se je že začela in naj se dokonča in uredi v tekočem obdobju (str. 3).

— v smislu prejšnje pripombe naj se popravi poglavje dohodkovnih odnosov za naslednje srednjeročno obdobje (str. 3).

— popravi naj se točka 14 (str. 6) poglavja skupni cilji, in sicer: povečati izvoz nerjavne pločevine naj se črta, ker se ocenjuje, da bodo realne možnosti samo za popolnejšo oskrbo jugoslovanskega tržišča, nikakor pa ne za izvoz.

Razpravljali so o samoupravnem sporazumu o osnovah organiziranja nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko in soglašali, da Železarna pristopi k temu sporazumu. Delegati so bili mnenja, da naj bi

Železarna pristopila tudi k drugim takim sporazumom za dežele, s katerimi razvijamo gospodarsko dejavnost in naroča poslovnemu odboru, da določi podpisnike posameznih sporazumov.

Pri obravnavanju analize informacijskih procesov so imeli pripombo predvsem na pravočasno dostavljanje

nje vabil, ker jih delovodji ne dostavljajo pravočasno. Delavski svet opozarja, naj temu problemu posvetijo v bodoče več pozornosti. Strinjali so se tudi, da se naj izdela predlog za enotno oglasno desko.

V razpravi so sodelovali: Sajovic, Skumavec in Šuvak.

mk

3. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Tretja seja odbora za medsebojna delovna razmerja je bila v sredo, 25. julija, ob 6.15 v sejni sobi upravne zgradbe. Poleg štirih članov odbora so bili prisotni vodja temeljne organizacije in kadrovik.

Najprej je predsednik odbora poročal o izvrševanju sklepov druge seje. Ugotovili so, da so sklepi v redu izvršeni, razen sklepa 6.2., katerega bo obravnavala disciplinska komisija Železarne.

Razpravljali so o sprejemu novih delavcev, ki so si pridobili lastnosti delavcev temeljne organizacije Hladna valjarna Bela in o internih premetitvah, ki so jih predlagali vodje proizvodnje in izrekli soglasje odbora. Soglašali so tudi s prestopom Marije Jereb v TOZD Družbeno prehrano.

Pri obravnavanju vlog so ugodno rešili vlogo Bojana Kodra, Franca Markizetja in Hokejskega kluba Jesenice glede premetitve Edvarda Hafnerja na enozimsko delo. Strinjali so se tudi, da se Hasanu Džan

mastagiću skrajša redni odpovedni rok in odobri izredno plačano odsotnost (4 ure) Šefiku Kamenčiču zaradi udeležbe na proslavi ob dnevu borca.

Sprejeli so tudi sklep, da se naredi disciplinski zahtevek za Petra Kržeta zaradi neopravičenih izostankov z dela v času odpovednega roka.

Zavrnili so vlogo Nenada Gorigića in Vahida Džafića iz temeljne organizacije Valjarna bluming-štel za sprejem v TOZD, ker ni prostih del.

Obravnavali so tudi vlogo Nika Stanića in Mehmeda Osmančevića glede premetitve na drugo delovno mesto in sklenili, da bodo vlogi ponovno obravnavali na naslednji seji, ko dobo predlog glede premetitve pripravili vodje proizvodnje.

DS za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje

3. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja je 2. avgusta sklical tretjo sejo odbora. Po pregledu sklepov prejšnje seje je odbor obravnaval 18 predlogov o premetitvah in z njimi soglašal. Na počitniško delo je odbor razporedil tri osebe.

Odbor je obravnaval dve odpovedi za prekinitve delovnega razmerja in jih je ugodno rešil s propombo, da je

potrebno predhodno poravnati obveznosti do Železarne.

Odbor je soglašal za ugoditev študijskih ugodnosti sodelavcu za diplomski študij.

Obravnavali so tudi prošnje za izredno plačano odsotnost, ki so bile ustrezno rešene. Na seji so ugotovili, da je bila objava delovnih nalog in opravljenih analitičnih izboljšav, uspešna.

Ob koncu seje je odbor seznanjen z zahtevami o nadomeščanju nad sedem dni in z njimi soglašal. O. K.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Hladna valjarna Bela

3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora za gospodarstvo Franc Smolej je sklical 3. sejo odbora v ponedeljek, 30. julija. V obravnavo je predlagal naslednji dnevni red: pregled izvrševanja sklepov druge seje, operativni plan za mesec avgust, obravnavanje polletnega poročila, ugotovitveni sklep o sprejemu predloga dohodka za posebne časovne pogoje dela in pritožbo Viktorja Žana.

O izvrševanju sklepov druge seje odbora je poročal vodja temeljne organizacije Aleksander Jezeršek. Ugotovili so, da so vsi sklepi izvršeni, razen sklepa št. 5, ki bo realiziran v mesecu avgustu.

Po razpravi o operativnem planu za mesec avgust, ki znaša v skupni količini 7900 ton, je bilo ugotovljeno, da je realizacija plana, glede na kritično situacijo z vložnim materialom, vprašljiva.

Poslovno poročilo za prvo polletje je razložil vodja temeljne organizacije. Poročilo so sprejeli v celoti kot je bilo predloženo in priporočili delavskemu svetu, da v zvezi s poročilom sprejme naslednje ugotovitve:

— delo temeljne organizacije v prvem polletju je bilo dobro, tako po obsegu proizvodnje kot tudi v finančnem pogledu, saj je izguba nižja kot je bila planirana. Poslovanje je bilo zadovoljivo kljub problemom v zvezi z vložkom, pomanjkanjem delavcev in fluktuacijo. Poslovanje bi bilo lahko še uspešnejše, če bi bila temeljna organizacija stalno dovolj oskrbljena s kvalitetnim vložkom domačega izvora;

— v drugem polletju si je treba prizadevati za izboljšanje poslovanja znotraj temeljne organizacije, predvsem pri znižanju stroškov in izboljšanju izpisa. Ugotovili so, da je bil izpisen nižji predvsem zaradi lahkih uvoženih kolobarjev in le delno zaradi drugih kvalitetnih vzrokov;

— odbor ugotavlja, na podlagi rednih mesečnih poročil objavljenih v Železarni, da je bila temeljna organizacija Hladna valjarna Bela vse

VELIK ZAOSTANEK PRI BLAGOVNI PROIZVODNJI V JULIJU

(Nadaljevanje s 1. strani)

predpisanega programa v juliju znatno bolj kot v juniju. Skupno je bilo naročenih 805 blokov (115 šarž) in odlihtih 706 (109 šarž) ali 87,7%.

Pri izpolnjevanju skupnega proizvodnega programa je martinarna izdelala 93,5% po programu naročenih šarž in elektro jeklarna 88,6%. Ob upoštevanju dogovorjenega tehnološkega rizika 5,0% v martinarni in 6,0% v elektro jeklarni je bilo v prvi 1,5% in v drugi 5,5% zgrešenih šarž. V martinarni je bila v tem pogledu situacija v primerjavi z junijem za 4,1% in elektro jeklarni za 2,9% boljša.

Na napravi za kontinuirno vlivanje je bilo v juliju odlihto 41 šarž ali 2016 ton.

TOZD LIVARNA

Ta temeljna organizacija je z gospodarskim načrtom predvideno količino dosegla. Zunanji naročniki so bili odpremljeni skupno 74,7 tone jeklenih odlihtov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V juliju je imela valjarna precej težav zaradi zastojev, ki so znašali 36,84% in s tem je bila tudi dosežena skupna proizvodnja sorazmerno nižja. Delni vzrok za to so bila dela, izvedena na železniškem tiru med Jesenicami in Belo, ki so povzročila znatno povečanje obratovalnih zastojev zaradi občasnega zakladijanja hladnejših blokov v globinske peči. To je zahtevalo daljši čas ogrevanja in čakanje na vložek, ogret na pravilno temperaturo. Zelo slabo je zaključila mesec julij tudi valjarna štekel, ki zaradi čiščenja okujine in dveh večjih okvar ni obratovala skoraj pet dni.

Obratovalna kampanja potisne peči je trajala od 22. do 31. julija. Prevaljano je bilo 4365 ton domačih in tujih slabov. Direktno valjanje toplovaljanih trakov kvalitete dinamno je potekalo znatno slabše kot v juniju.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Tudi v juliju je bila v valjarni žice preveč obratovalnih zastojev, predvsem mehanskih in elektro, ki so znašali skupno 18,75%. Poleg tega je bila zaradi večje okvare dna ogrevalne peči za blume skoraj tri dni v popravilu. Posledica je bila znatno nižja skupna in gotova proizvodnja, kot jo predvideva gospodarski načrt.

Valjarna profilov bi morala po družbenem načrtu v juliju prenehati obratovati. Zaradi okvara linije za ravnanje kolobarjev v palice v TOZD Jeklovlek, smo morali podaljšati njeno obratovanje še za en mesec. Pri tem je zaradi težav z brušenjem blumov nekoliko zaostala za z operativnim programom predvideno skupno proizvodnjo.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Glavni vzroki nižje skupne in gotove proizvodnje, kot je bila načrtovana, so v veliki odsotnosti delavcev, v težavah z vložkom v začetku meseca in v povečanih obratovalnih zastojih v drugi polovici meseca.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Kljub občasnim težavam z vložkom je hladna valjarna Bela dosegla načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Te težave so se najbolj poznale pri proizvodnji dinamno kvalitete, ki je bila zaradi remonta potisne peči v TOZD Valjarna bluming-štekel in slabega dela valjavskega ogródja štekel najbolj ogrožena. Zato so te kvalitete izdelali samo 2138 ton, oziroma manj kot je bilo načrtovano. Nerjavnih kvalitet je bilo izdelanih 118 ton.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Hladna valjarna Jesenice je v juliju dosegla načrtovano skupno proizvodnjo in to kljub temu, da je bila precejšnja količina razpoložljivih toplo valjanih trakov širine do 400 mm, kar pri napravah, ki lahko uporabljajo TVT do širine 600 mm, zmanjšuje storilnost. Izdelanih je bilo 539 ton dinamno trakov (v juniju 529 ton) in 231 ton nizkolegiranih in visokoolgičnih kvalitet (v juniju 169 ton).

TOZD ŽICARNA

Z družbenim načrtom predvidena skupna proizvodnja v juliju ni bila

dosežena. Vzrok za to je bila slabša preskrba z vložkom v prvi polovici in povečana odsotnost delavcev v drugi polovici meseca. Po kvalitetskem asortimentu je bilo izdelane 999 ton patentirane žice (v juniju 1067 ton), 470 ton VAC žice (v juniju 496 ton) in 78 ton EPP žice (v juniju 90 ton).

TOZD PROFILARNA

V juliju je Profilarna precej zaostala za načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Težave so bile s pravočasno dobavo vložka iz domačih in tujih virov, kar je predvsem zahtevalo večje število menjav oblikovalnega orodja.

TOZD VRATNI PODBOJI

Glavni vzrok, da načrtovana skupna proizvodnja ni bila dosežena, je bila velika razdrobljenost naročil in povečanje naročil izven standardov, ki jih je treba izdelati ročno. Razen tega so bile tudi težave z veliko bolezensko odsotnostjo.

TOZD JEKLOVLEK

Jeklovlek je v juliju presegel načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo.

TOZD ELEKTRODE

V juliju načrtovana skupna in gotova proizvodnja ni bila dosežena. Glavni vzroki za to so bili: težave z vložkom v prvi polovici meseca, tehnološki zastoji zaradi neprimerne ozračja v proizvodni hali (visoka vročina in relativna vlaga) in zelo velika odsotnost delavcev.

TOZD ŽEBLJARNA

Družbeni načrt skupne proizvodnje za julij je bil dosežen. V zadnji dekadi so bile težave z vložkom zaradi premajhnih dobav iz tujih virov, vendar je dobro delo v prvi polovici meseca pokrilo kasneje nastalo manjkajočo količino.

A. Karba

PETA SEJA ODBORA AKTIVA ZB NOV ŽELEZARNE

V četrtek, 9. avgusta, je bila peta seja aktivna ZB NOV železarne Jesenice. Dogovorili so se za širšo akcijo v zvezi s predlogi za odlikovanje. Med delavci - borci NOV je namreč še precej takšnih, ki doslej niso prejeli nikakršnih odlikovanj za udeležbo v NOV in za aktivno delo po osvoboditvi. Poverjeniki nekatere TOZD so sicer že pripravili nekaj predlogov, ki pa jih je potrebno še obrazložiti.

Na seji so govorili tudi o pripravah na proslavo desetletnice obstoja sestavljene organizacije združenega dela Slovenske železarne. Predvidevajo, da bo ta slovesnost od 20. do 25. novembra na Jesenicah v okviru praznovanja dneva republike. Predlagali so naj bi bila proslava v domu Joža Ažmana v Bohinjski Bistrici. Izdali bodo almanah o delovanju sestavljene organizacije, o razvoju samoupravljanja, o

delu družbenopolitičnih organizacij in drugem. Za ureditev almanaha bo poskrbel poseben uredniški odbor.

V nadaljevanju se je razpravljalo o pripravah na VII. srečanje borcev NOV delavcev - SOZD Slovenske železarne, ki bo 25. avgusta na Svetini nad Štorami. Ugotovili so, da je odslej že približno tristo prijavljenih in da bo vseh udeležencev nekaj nad 500. Predlagali so seznam vabljenih gostov in ga ustrezno dopolnili.

Govorili so še o delovnem času v dispanzerjih za borce NOV. Ugotovili so, da je v redu in da so nekdanji borci zelo zadovoljni z delom v zdravstvenem in zobozdravstvenem dispanzerju.

V zvezi z vabilom so priporočili udeležbo na spominskem pohodu na Porezen in se ob prazniku granicarjev dogovorili za obisk karavel na Korenu in Peči.

B.

Valjarna profilov na Javorniku je ostala prazna (I. K.)

Železarski globus

IRAK

V iraški železarni Khor-Al-Zubair je pred kratkim pričela obratovati prva izmed dveh naprav za kontinuirno vlivanje gredic. Surovo jeklo iz štirih 70 tonskih obločnih električnih peči vlivajo na tej napravi preko šestih žil. Gredice, dimenzij od 80 do 150 mm, potem valjajo v paličasto in profulno jeklo. To je prva naprava za kontinuirno vlivanje v tej državi in je tipa Concast. V tej železarni gradijo tudi dve napravi za proizvodnjo peletov, ki bodo kasneje preko direktne redukcije služili kot vložek za elektro jeklarne.

JAPONSKA

Japonska družba Sumitomo Metals je prevzela iz Saudske Arabije naročilo za proizvodnjo 2416 km dolgih cevi iz titana, ki bodo tehtale skupno 690 ton. To naročilo je tako obsežno, da bodo za njegovo izpolnitev vsi japonski proizvajalci teh cevi potrebovali nekaj mesecev. Cevi

potrebujejo pri napravi za odstranjevanje soli iz morske vode, ki jo sedaj gradijo v Saudski Arabiji. Ker bo teh naprav v državah Bližnjega vzhoda potrebno vedno več, računajo, da bo v bodoče močno narasla tudi potreba za titanovimi cevmi.

LR KITAJSKA

V tej državi so okirli lani nova nahajališča železove rude in premoga. Novo odkrite zaloge rude ceni na 8,8 milijard ton in premoga, ki ustreza za izdelavo koksa na 2,2 milij. ton.

MAVRETANIJA

Ta afriška država spada med pomembne izvoznike železove rude. Vendar se je situacija pri izvozu te železarske surovine v letu 1978 nekoliko poslabšala, ker se je količina znižala za dobrih 20%, to je na 6,47 milij. ton. Vzroka za to sta: znižanje cene na svetovnem tržišču in težave zaradi napadov borcev Polisaria na rudnik Zouerate in železniško progo, ki povezuje rudnik z obalo Atlantika.

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

Po daljšem premoru spet začnemo objavljati novice iz sindikalnih organizacij naše železarne.

TOZD ŽEBLJARNA

Člani izvršnega odbora sindikata so se 19. julija zbrali na 6. seji. Razpravljali so o odgovoru službe za reševanje beneficirane staža, s katerim pa niso bili zadovoljni. Zato so sklenili, da vso dokumentacijo oddajo sodišču združenega dela.

TOZD VALJARNA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je 20. julija imel sedmo redno sejo.

Sklenili so, da TOZD Valjarna debele pločevine prevzame patronat nad Staničevim domom. Tako bodo predvsem s prostovoljnimi delom pomagali planinskemu društvu Javornik Kor.Bela pri očiščevanju in markiranju planinskih poti in v domu. Ne bodo pa mogli pomagati pri večjih popravilih in razširitvi doma, ker za to nimajo denarja.

Predlog o povečanju dodatka za posebne časovne pogoje dela so obravnavale že vse delovne skupine. Osnovna organizacija meni, da bo delavcem, ki delajo v vseh treh izmenah in po sistemu 4+1, tak dodatek zelo dobrodošel.

Obravnavali so tudi srednjeročni plan temeljne organizacije in priporočili vodjem delovnih skupin, da se sestanejo in pogovorijo o razlagi plana. Srednjeročni plan naj bi obravnavali hkrati s polletnim planom.

Zaradi menjav valjev je prišlo do zastojev, ker program valjanja ni pravilno sestavljen. Zato obratni pripravi dela priporočajo, naj bolj pazi pri sestavi programa, oziroma naj vodje izmen sami določijo čas menjav. Vsekakor pa morajo čas menjav valjev skrajšati.

TOZD TRANSPORT

Dvajsetega julija se je sestal tudi izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Transport.

Zadližili so vodja TOZD in računovodja, da 28. julija razloži delavcem polletno poročilo.

Sprejete sklepe sproti izvršujejo, le sklep in zadolžitve o kategorizaciji - osebni dohodek in katalog delovnih nalog še izvaja.

Referenti so poročali, da se delavci radi udeležujejo izletov in piknikov, da so nekateri delavci že dali časa bolni in da jim je zato potrebno dati podporo. Pohvalili so mladince, ki so pripravili staro lokomotivo za muzej in jim kot nagrado dali 2.000 din za organizacijo piknika.

Sejno sobo bi radi oplešali s slikami, zato so pri mizarju naročili 16 okvirov. Odbor za gospodarstvo pri TOZD Transport so zaprosili, da iz sredstev TOZD kupijo vitrino, ki jo kolektiv res že potrebuje.

ctm

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN BLAGOVNE PROIZVODNJE TER ODPREME V JULIJU

TOZD	SKUPNA PROIZVODNJA					GOTOVA PROIZVODNJA					Odprema za prodajo
	družb. plan	program	izvršitev	%	%	družb. plan	program	izvršitev	%	%	
	1	2	3	3/1	3/2	1	2	3	3/1	3/2	
Plavž	14.300	14.300	14.963,7	104,6	104,6						
Jeklarna	40.400	40.500	39.776,6	98,5	98,2						
- SM jeklarna	25.400	25.500	24.739,3	97,4	97,0						
- El jeklarna	15.000	15.000	15.037,3	100,2	100,2						
- ASEA	6.450	6.450	6.819,4	105,7	105,7						
- LM	8.400	8.400	8.032,9	95,6	95,6						
- BBC	150	150	185,0	123,3	123,3						
Livarna	145	145	143,5	99,0	99,0	55	55	74,9	136,2	136,2	74,9
- jeklolivarna	140	140	140,9	100,6	100,6	50	50	74,7	149,4	149,4	74,7
- kovinolivarna	5	5	2,6	54,0	54,0	5	5	0,2	4,0	4,0	0,2
Valj. bluming-štekel	36.990	35.840	32.267,8	87,2	90,0	6.940	5.790	4.400,9	63,4	76,0	4.673,9
- bluming	20.490	20.490	20.142,9	98,3	98,3	290	290	259,0	89,3	89,3	251,9
- štekel - razrez.	16.500	12.690	9.656,5	73,5	76,1	6.650	2.800	1.797,0	62,3	64,2	2.043,7
- štekel - term. obd.		2.700	2.468,4		91,4		2.700	2.344,9		86,8	2.378,3
Valj. žice in profilov	9.740	10.930	8.966,6	92,1	82,0	2.610	2.610	1.166,3	44,7	44,7	1.623,3
- valjarna žice	9.740	9.740	7.922,6	81,3	81,3	2.610	2.610	1.166,3	44,7	44,7	1.623,3
- valjarna profilov		1.190	1.044,0		87,7						
Valj. debele pločevine	8.420	8.420	7.453,5	88,5	88,5	8.310	8.310	7.401,0	89,1	89,1	8.006,6
Hlad. valj. Bela	7.850	7.850	8.035,2	102,4	102,4	7.740	7.740	7.914,2	102,2	102,2	7.885,5
Hlad. valj. Jesenice	2.400	2.400	2.415,3	100,6	102,6	2.220	2.220	2.074,5	93,4	93,4	2.040,8
Žičarna	5.100	5.100	4.869,6	95,5	95,5	3.760	3.760	4.061,6	108,0	108,0	3.685,9
Profilarna	2.670	2.670	2.182,7	81,7	81,7	2.450	2.480	1.997,6	81,5	80,5	2.192,3
- HOP	2.495	2.495	2.067,0	82,8	82,8	2.310	2.350	1.906,1	82,5	81,1	2.099,8
- ronđele	20	20				20	20				
- diski	110	110	84,4	76,7	76,7	110	110	84,4	76,7	76,7	84,4
- cestna ograja	45	45	31,3	69,6	69,6	10	10	7,1	71,0		8,1
Skladišče 38	155	155	131,6	84,9	84,9	155	155	131,6	84,9	84,9	131,6
Vratni podboji	100	80	78,8	78,8	98,5	100	80	78,5	78,5	98,1	78,9
Jeklovlek	1.540	1.540	1.613,1	104,7	104,7	1.530	1.530	1.612,3	105,4	105,4	1.558,5
Elektrode	2.350	2.300	1.907,1	81,1	82,9	2.175	2.125	1.724,2	79,3	81,1	1.751,2
- elektrode + var. žica	1.770	1.770	1.351,7	76,4	76,4	1.765	1.765	1.350,0	76,5	76,5	1.368,3
- varilni prašek	110	60	38,0	34,5	63,3	110	60	37,6	34,2	62,7	46,3
- suha elektrodna masa	100	100	132,0	132,0	132,0	100	100	132,0	132,0	132,0	132,0
- ognjevdzdrž. material	370	370	385,4	104,2	104,2	200	200	204,6	102,3	102,3	204,6
Žebljarna	840	840	840,1	100,0	100,0	840	840	837,7	99,7	99,7	918,3
ŽELEZARNA	133.000	133.070	125.645,2			38.885	37.695	33.475,3	86,1	88,8	34.621,7
Elektroda Zagreb						250	250	271,2	108,5	108,5	271,2
SKUPAJ	133.000	133.070	125.645,2	94,5	94,4	39.135	37.945	33.746,5	86,2	88,9	34.892,9

PREMISLI, PREDNO PRESTOPIŠ PRAG TUJE HIŠE

»Poglejte, tu imam celo mapo sodnih odločb zoper nasilne vse-
litve,« poteška zajeten ovitek sodnica Rozmanova, ko sediva v
dvorani za obravnave. »Eden izmed kršilcev zakona o nedotakljivosti
stanovanja že prestaja zaporno kazen, drugi so obsojeni pogojno, s
tem da morajo izprazniti stanovanje v dveh mesecih.«

Sodnica Rozmanova me zaskrbi-
ljeno pogleda in pokaže na dve novi
stolpnici, ki sta postavljeni tik za
sodiščem: »Ti dve stolpnici bosta v
kratkem vseljivi, sem bo prišlo čez
sto družin in vse te družine bodo
izpraznile stara stanovanja. Če ne
bomo pravočasno opozorili na hude
posledice, ki jih nosi nasilna vselitev,
se bodo v tej dvorani spet znašli
ljudje, ki jim bomo morali izreka-
ti kazni, kajti nasilne vselitve se pre-
ganja po uradni dolžnosti. Zato sem
vas poklicala, da zapišete te stvari
in opozorite javnost, da se ne poda v
ta usodni korak preko praga tuje
hiše.«

Potem sva še govorila o perečih
stanovanjskih problemih. Na koncu
je sodnica dejala: »Poznam nekaj
starejših ljudi, ki so prišli v Slove-
nijo pred dvajsetimi leti, vsi so mo-
rali čakati dolgo na svoj vrstni red
za stanovanje in vsi so bili enotnega
mnenja, da je potrebno vrstni red
spoštovati, saj s tem škoduješ svo-
jemu bližnjemu.«

Naslednjega dne sem se oglašil na
oddelku za družbeni standard pri
Božu Pančurju. Ob tej priložnosti
sva obširno spregovorila o stano-
vanjski problematiki z vseh strani.
Najprej mi je rekel: »Pri ljudeh še ni
dovolj razvit čut za varčevanje v
stanovanjske namene. Delavec,
zlasti mlajši, si prej kupi avto... V
družbeni gradnji je vsega 70 novih
stanovanj, proslincev pa je do sedaj
čez 900, vključno z letom 1979. Ne-
strpnih proslincev pa je kar precej,
nekaj pa je tudi takih, ki vzamejo
pod streho podnajemnika, preden se
izselijo v drugo stanovanje. Vsa-
kemu novemu delavcu takoj pome-
mo, da so stanovanja v samskem
domu, tja se lahko takoj vseli, toda
človek, ki ima družino, mora pač
počakati v vrstnem redu, tako kot
drugi. Primer samovoljne vselitve na
Delavsko 8 kaže, da so bili to v glavnem
mlajši delavci po letih in stažih,
nekateri so imeli prošnje vlozene
komaj leto dni, nekaj pa jih celo ni
oddalo prošnji. Prostori na Delavski

8 so bili namenjeni za adaptacijo, to
so prostori Železarne. V njih je bila
imovina in se pri tem lahko smatra
vselitev ne samo kot nasilna, ampak
tudi kot vlom. Železarna prispeva
zelo velika sredstva za stanovanja iz
obveznih, kreditnih sredstev in tudi
iz osebnih dohodkov gre del za sta-
novanjsko izgradnjo. Lahko bi tudi
rekli, da je sedaj zakon tudi na stra-
ni tistih podjetij, ki prav nič ne
prispevajo za stanovanja. Po desetih
letih delovne dobe namreč upravi-
čenec stanovanja lahko zamenja
podjetje in mu ostane stanovanjska
pravica. Tako dobijo nekatera pod-
jetja »stanovanjsko rešenega delav-
ca ali celo strokovnjaka.«

Jesenice so danes že gradbeno
nasičene in s tem urbanistično pro-
blematične: stara stanovanja se
morajo rušiti, da se lahko pridobi
prostor za nova, to pa seveda grad-
njo podraži, razen tega pa je potreb-
no najprej rešiti problem stanoval-
cev iz starih zgradb.

Moderna urbanistična gradnja
zahteva infrastrukturo: gradnjo
vrtcev, šol, trgovin, poslovnih pro-
storov, gostinskih objektov... Vse
to pa zahteva prostor, veliko pro-
stora, kajti ne moremo graditi vse v
višino. Jesenice so še vedno rdeče,
prahu je še vedno na pretek, pa naj
sega stolpič do polovice Mežaklje.

»Če že gradimo, gradimo tako, da
se bodo stanovalci dobro počutili,«
me prekine iz razmišljanja sogovornik.
»Ne moremo jih stlačiti pod
Mežakljo, to sem povedal že na
zboru združenega dela občinske
skupščine, kjer so hoteli podpreti
zazidalni načrt. Po mnenju stro-
kovne službe za družbeni standrd
v Železarni se mora najti ugoden
prostor izven Jesenic z vso potreb-
no nadgradnjo!«

»In kakšen naj bi bil preventi-
ven ukrep, ki bi ščitil vse tiste, ki
potrpežljivo čakajo na vrstni
red, oziroma jim omogočil nemo-
teno vselitev?«

»Pred izpraznitvijo starega stano-
vanja oziroma pred vselitvijo v novo
stanovanje je vsakemu proslincu
izdana ob določenem roku stano-
vanjska odločba. Ta odločba stano-
valca pravno zavaruje in lahko
vsako osebo, ki se nasilno vseli,
odstrani sam ali s pomočjo milice.«

»Kaj bi svetovali vsem prišle-
kom?«

»Naj takoj vložijo prošnjo za sta-
novanje in strpno počakajo do svo-
jega datuma, tako kot vsi drugi.«

Stanka Treven, vodja TOZD
Družbena prehrana, prizadeto meni
o nasilnih vselitvah na Delavski 8:
»To je naša poslovna stavba. V vseh
sobah je bila naša imovina. V teh
prostorih smo sicer sprejeli delavce,
a le za določen čas, ob nujnih po-
pravilih v Železarni, ob večjih re-
montih. Zdaj smo že v dilemi, kaj
storiti s temi prostori: ali jih teme-
lito predelati ali jih usposobiti za
enosobna družinska stanovanja.«

Z lanskim avgustom so se pričele
nasilne vselitve na zelo čuden na-
čin: prejšnjega stanovalca so zvabi-
li ponoči ven, nekdo ga je udaril po
glavi, potem so se čez noč vselili.
Sami so nestrokovno vlekli električne
vode po prostorih in s tem po-
vzročili nevarnost požara. Da bi za-
ščitili svojo imovino in delavce, ki so
sami menjavali oklepne varovalke,
je Železarna instalirala električne
števce in vodno napeljavo, toda to še
zdaleč ni bila nikakršna tiha privo-
litev za bivanje v teh prostorih.
Železarna je takoj vložila tožbe na

temeljno sodišče Kranj, enota Jese-
nice.«

Zorica Redžić, predstavnica
ZSMS na oddelku tehnične kontro-
le, pravi o tem: »Stanovanjska sti-
ska je velika. Družbenopolitične
organizacije bi se morale pozani-
mati, v kakšnem okolju žive naši
delavci, zlasti še sindikat. Veliko jih
živi v skrajno neprimernem okolju,
so pa še drugi ekstremi: tu imajo
novo stanovanje, v svojem kraju, od
koder so prišli, pa še na novo grajeno
hišo. Vse take stvari bi morali ob-
ravnavati na naših sestankih in se-
stankih zveze sindikatov.«

Pogovarjala sem se z znancom, ki
se je nasilno vselil. Vprašala sem ga,
zakaj je to storil. Odgovoril je: »Bil
sem peti od zadnjega konca, moral
sem, ne toliko zaradi sebe, kot zaradi
otroka...« Njegovo pričevanje me
je sicer pretreslo, toda sprašujem se,
kam bi vse to pripeljalo, če bi vsi to
počeli, vseh 900?«

Tomaž Iskra

PRODAJA V JULIJU ZAOSTAJA PO KOLIČINI IN VREDNOSTI ZA PLANOM

(Nadaljevanje s 1. strani)

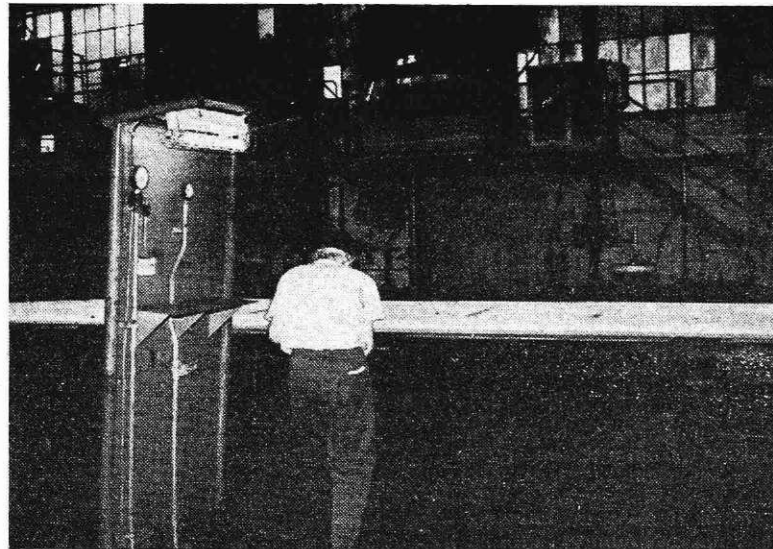
Količinsko in vrednostno so pre-
segli planirane naloge le v TOZD Li-
varna, Jeklovlek in Zebljarna. V
TOZD Hladna valjarna Bela in
Elektrode dosežena prodajna cena
zaostaja za planirano, v vseh ostalih
TOZD pa je bila presežena za 2 do
37 %.

Kumulativni podatki kažejo, da
v letošnjih sedmih mesecih zaosta-
jamo za planiranimi nalogami tako
količinsko (4 %) kot tudi vrednostno
(4 %), presegamo pa rezultate istega
obdobja lani. Od januarja do konca
julija smo prodali 261.149 ton naših

izdelkov in s tem ustvarili 3,6 mili-
jarde din celotne realizacije. To pa
je 11.901 ton ali 142,8 milij. din
manj, kot smo načrtovali.

Gledano po posameznih TOZD so
v sedmih mesecih letos količinsko in
vrednostno zaostale za planom
TOZD Valjarna bluming-štek, Val-
jarna žice in profilov, Vratni pod-
boji in Elektrode, svoj plan pa je
najbolj presegla TOZD Livarna. V
vseh TOZD je bila dosežena pro-
dajna cena višja od planirane (do
19 %), nižja je bila le v TOZD Hlad-
na valjarna Bela (za 20 %).

Simona Smolej

V valjarni debele pločevine – kontrola debeline (IK)

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V JULIJU

TOZD	IZVRŠITEV JULIJ 1978			DRUŽBENI PLAN JULIJ 1979			IZVRŠITEV JULIJ 1979			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Količ. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Livarna	33.3	24.129	803.556	55	24.000	1.320.000	75.0	26.878	2.014.740	225.2	111.4	250.7	136.4	112.0	152.6
Valj. bluming-štek.	5.660.0	10.708	60.610.123	6.940	12.890	89.520.100	4.643.7	15.266	70.890.201	82.0	142.6	117.0	66.9	118.4	79.2
- bluming	765.6	9.514	7.284.123	290	9.085	2.634.700	251.9	13.966	3.518.163	32.9	146.8	48.3	86.9	153.7	133.5
- štek	4.894.4	10.895	53.325.995	6.650	13.065	86.885.400	4.391.8	15.340	67.372.038	89.7	140.8	126.3	66.0	117.4	77.5
Valj. žice in prof.	1.668.6	7.682	12.817.835	2.610	8.668	22.624.643	1.623.3	9.496	15.415.740	97.3	123.6	120.3	62.2	109.6	68.1
Valj. debele ploč.	7.414.5	10.102	74.898.715	8.310	11.517	95.702.134	8.031.2	12.548	100.774.408	108.3	124.2	134.6	96.7	109.0	105.3
Hlad. valj. Bela	5.323.7	13.612	72.468.230	7.740	17.487	135.349.479	7.885.4	13.973	110.184.715	148.1	102.7	152.1	101.9	79.9	81.4
Hlad. valj. Jesenice	2.203.5	11.778	25.951.849	2.220	14.416	32.002.857	2.040.8	15.915	32.477.870	92.6	135.1	125.2	91.9	110.4	101.5
Zičarna	3.769.9	12.931	48.822.500	3.760	14.944	56.190.100	3.675.0	15.452	56.787.505	97.5	115.5	116.3	97.7	103.4	101.1
Profilarna	1.511.9	9.824	14.852.340	2.450	11.280	27.636.129	2.186.9	11.504	25.156.776	144.7	117.1	169.4	89.3	102.0	91.0
- HOP	1.425.8	8.980	12.803.223	2.310	10.248	23.672.833	1.853.0	9.952	18.441.221	130.0	110.8	144.0	80.2	97.1	77.9
- ronđele	21.3	26.391	562.029	20	34.760	695.214									
- stebr. + distanč.	29.9	20.097	601.354	10	20.609	206.095	249.5	16.252	4.054.922	834.5	80.9	674.3	2495.0	78.9	1967.5
- diski	34.8	25.434	885.734	110	27.836	3.061.987	84.4	31.534	2.660.633	242.5	124.0	300.4	76.7	113.3	86.9
Skladišče 38	47.7	21.921	1.045.151	155	23.529	3.646.995	131.6	28.020	3.688.234	275.9	127.8	257.2	84.9	119.1	101.1
Vratni podboji	65.9	23.985	1.580.656	100	22.611	2.261.120	79.3	24.660	1.954.868	120.3	102.8	123.7	79.3	109.1	86.5
Jeklovlek	1.678.1	20.118	33.759.772	1.530	19.502	29.838.512	1.562.2	23.070	36.039.520	93.1	114.7	106.8	102.1	118.3	120.8
Elektrode	2.088.9	11.053	23.088.574	2.425	13.038	31.617.341	2.022.7	12.121	24.516.782	96.8	109.7	106.2	83.4	93.0	77.5
- elektr., var. žica,															
- prašek, masa, elektr. Zgb.	1.691.0	13.534	22.886.185	2.225	14.143	31.468.501	1.818.1	13.378	24.322.309	107.5	98.8	106.3	81.7	94.6	77.3
- ognjevdzdrž. mat.	397.9	509	202.389	200	744	148.840	204.6	951	194.473	51.4	186.8	96.1	102.3	127.8	130.7
Zebljarna	838.9	6.636	5.567.438	840	7.825	6.573.307	918.3	10.735	9.858.455	109.5	161.8	177.1	109.3	137.2	150.0
OSNOVNA REALIZACIJA	32.304.9	(11.647)	376.266.739	39.135	(13.562)	534.282.717	34.875.4	(14.043)	489.759.814	108.0	120.6	130.2	89.1	103.6	91.7
Realizac. storitv. TOZD			1.809.824			1.904.500			2.355.226			130.1			123.7
Ostala realizac. vključ.			7.346.224			9.012.110			7.022.926			95.6			77.9
Družbena prehrana															
SK. ZUNANJA REALIZ.	32.304.9	(11.931)	385.422.787	39.135	(13.931)	545.199.327	34.875.4	(14.312)	499.137.966	108.0	120.0	129.5	89.1	102.7	91.6
Kovinoservis						2.921.770			3.398.676						116.3
SKUPAJ	32.304.9	(11.931)	385.422.787	39.135	(13.929)	548.121.097	34.875.4	(14.409)	502.536.642	108.0	120.8	130.4	89.1	103.5	91.7

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR – JULIJ

TOZD	IZVRŠITEV OD I – VII 1978			DRUŽBENI PLAN I – VII 1979			IZVRŠITEV OD I – VII 1979			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Količ. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Jekljarna	7.9	9.900	78.408												
Livarna	410.5	22.372	9.184.549	495	24.000	9.720.000	510.8	25.497	13.024.689	124.4	114.0	141.8	126.1	106.2	134.0
Valj. bluming-štek.	40.743.5	10.438	425.284.510	49.400	12.768	630.745.300	38.945.9	14.022	546.116.826	95.6	134.3	128.4	78.8	109.8	86.6
- bluming	2.501.6	9.443	23.622.680	5.470	8.969	49.059.800	3.555.9	12.067	42.908.747	142.2	127.8	181.6	65.0	134.5	87.5
- štek	38.241.9	10.503	401.641.830	43.930	13.241	581.685.500	35.390.0	14.219	503.208.079	92.5	135.4	125.3	80.6	107.4	86.5
Valj. žice in prof.	20.090.4	7.334	147.335.705	19.370	8.295	160.671.143	18.301.4	8.257	151.112.112	91.1	112.6	102.6	94.5	99.5	94.1
Valj. debele ploč.	58.265.2	9.494	553.160.972	54.390	10.991	597.813.634	53.960.1	12.083	651.979.089	92.6	127.3	117.9	99.2	109.9	109.1
Hlad. valj. Bela	43.634.2	11.195	488.465.369	54.460	16.774	913.488.699	55.610.7	13.421	746.382.937	127.5	119.9	152.8	102.1	80.0	81.7
Hlad. valj. Jesenice	16.541.6	11.080	183.287.185	16.020	13.889	222.499.307	16.115.7	12.994	231.969.055	97.4	129.9	126.6	100.6	103.6	104.3
Zičarna	28.430.6	12.552	356.856.141	29.420	14.478	425.939.000	30.087.5	15.700	454.633.164	105.8	120.4	127.4	102.3	104.4	106.7
Profilarna	13.831.4	9.469	130.999.836	14.070	10.841	152.527.044	13.781.5	12.394	170.813.130	99.6	130.9	130.4	98.0	114.3	112.0
- HOP	13.137.8	8.833	116.046.602	13.030	9.536	124.249.348	12.704.7	11.298	143.541.641	96.7	127.9	123.7	97.5	118.5	115.5
- ronđele	73.0	28.251	2.061.196	150	33.334	5.000.074	123.1	30.758	3.784.795	168.6	108.9	183.6	82.1	92.3	75.7
- stebr. + distanč.	134.1	19.533	2.620.152	70	19.781	1.384.645	438.7	17.034	7.473.053	327.1	87.2	285.2	626.7	86.1	539.7
- diski	486.5	21.053	10.241.886	820	26.699	21.892.977	515.0	31.096	16.013.641	105.9	147.7	156.4	62.8	116.5	73.2
Skladišče 38	715.1	17.592	12.580.147	1.115	23.529	26.234.835	134.3	28.081	3.771.833	18.8	159.6	30.0	12.0	119.4	14.4
Vratni podboji	491.7	24.549	12.071.245	730	22.914	16.727.269	570.1	24.952	14.224.118	115.9	101.6	117.8	78.1	108.9	85.0
Jeklovke	12.254.5	17.983	220.374.013	11.150	19.572	218.229.692	11.475.6	21.418	245.789.436	93.6	119.1	111.5	102.9	109.4	112.6
Elektrode	15.184.1	10.772	163.568.038	15.835	12.659	200.448.316	14.837.9	12.993	192.785.598	97.7	120.6	117.9	93.7	102.6	96.2
- elektr. var. žica,															
- prašek, masa, elektr. Zgb.	12.180.8	13.286	161.840.214	14.430	13.819	199.402.716	13.287.6	14.413	191.510.840	109.1	108.5	118.3	92.1	104.3	96.0
- ognjevdrž. mat.	3.003.3	575	1.727.824	1.405	744	1.045.600	1.550.3	822	1.274.749	51.6	143.0	73.8	110.3	110.5	121.9
Žebljarna	6.494.1	8.171	53.063.443	6.685	8.032	53.691.832	6.817.6	9.589	65.376.793	105.0	117.4	123.2	102.0	119.4	121.8
OSNOVNA REALIZACIJA	257.094.8	(10.721)	2.756.259.561	273.050	(13.290)	3.628.746.071	261.149.1	(13.356)	3.487.978.780	101.6	124.6	126.6	95.6	100.5	96.1
Realizac. storitv. TOZD			14.864.383			19.589.450			23.792.578			160.1			121.5
Ostala realizac. vključ.															
Družbena prehrana			45.491.518			57.323.050			51.654.643			113.6			90.1
SK. ZUNANJA REALIZ.	257.094.8	(10.956)	2.816.615.462	273.050	(13.571)	3.705.658.571	261.149.1	(13.645)	3.563.426.001	101.6	124.5	126.5	95.6	100.6	96.2
Kovinoservis						23.768.730			23.229.336						97.7
SKUPAJ	257.094.8	(10.956)	2.816.615.462	273.050	(13.658)	3.729.427.301	261.149.1	(13.734)	3.586.655.337	101.6	125.4	127.3	95.6	100.6	96.2

RAZPRAVE O POSLOVANJU V PRVEM POLLETJU NA DELAVSKIH SVETIH TOZD IN DELOVNIH SKUPNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sproti naj bi sledili tudi porabi vseh energijskih medijev in stremeli k temu, da bi se specifične porabe znižale. V tem smislu bi morali tesno sodelovati z v ta namen ustanovljeno komisijo na nivoju delovne organizacije. Dosledno bi morali izpolnjevati tudi tehnološke predpise in regulative, da bi uspeli doseči planirane izplete, ki predstavljajo največji vir preokrajšave stroškov.

Enega od vzrokov za nedoseganje skupne in blagovne proizvodnje so predstavljali visoki zastoji na bluminu (32,3%). Zato bi bilo treba dnevno analizirati zastoj in tekoče ukrepati. Tesneje se je treba povežati z vzdrževanjem, tako da bodo vsi daljši zastoji dosledno izkoriščeni za popravila. Daljši zastoji se morajo izkoristiti tudi za čiščenje naprav in kanalov. Naročanje rezervnih delov je potrebno urediti tako, da bodo vedno na zalogi v primernih količinah. Vodstva TOZD Vzdrževanja, Remontnih delavnic in Strojnih delavnic pa morajo ukreniti vse, da bodo popravila in remontni izvedeni kvalitetno in v čim krajših rokih. Ostreje je treba ukrepati (penali) pri preokrajšavih postavljenih rokov pri sklepanju pogodb s tujimi firmami.

Zaradi slabih izsledov z dobavo tujega vložka je treba maksimalno izkoristiti ogrevne kapacitete globinskih peči, tako da bi lahko dodatno prevaljali čim več hladnega vložka. Dnevno je treba zasledovati TT (Track - time), ki mora biti čim bližje predpisanim in sprotno reševati vse probleme v kontaktu s predstavniki TOZD Jeklarne in Transporta. Valjanje je treba programirati tako, da bo čas ogrevanja čim krajši. S tem se bo zmanjšala tudi poraba plina. Ker iz TOZD Jeklarne ni vedno najboljši vložek, naj bi Jeklarne storila vse, da bi bil kvalitetnejši, kajti vsak izpad samo povečuje problem pomanjkanja vložka. OTK mora bolj ažurno kontrolirati kvaliteto vložka, da bo primerov, ko gre material po ogrevanju in valjanju v izmet, čim manj. Poostriži kaže tudi kontrola nad prihodi in izhodi delavcev, čase zastojev pa izkoristiti za pospravljanje ali za pomoč vzdrževalcem. Več skrbi je potrebno posvetiti tudi izobraževanju zaposlenih v smislu kvalitetnejšega dela in pravičnega rokovanja z napravami. Delavski svet (kljub slabim izsledom) apelira na nabavni oddelek, da ukrene vse, da se nabavijo tuji slabi (Smederevo, Češka), da bo lahko obratovala potisna peč. Kadrovskega sektorja pa naj bi zagotovil ustrezno delovno silo.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV (sedaj le še TOZD valjarne žice) je sicer v letošnjem polletju dosegla boljše finančne rezultate kot v lanskem, vendar plan ni bil dosežen. K uspešnemu finančnemu rezultatu so precej pripomogli zunanji faktori, predvsem znižanje stroškov zaradi Sisak blumov in precejšen asortiment valjanja kvaliteten jekel.

V razpravi je bilo še zlasti izpostavljeno vprašanje zastojev. Rečeno je bilo, da se zastoji v prvem polletju letošnjega leta v primerjavi z lanskimi sicer niso številčno povečali, da pa je bil podaljšan čas odpravljanja zastojev, čemur je glavni vzrok pomanjkanje kadra v valjarni žice kot tudi pri vzdrževalcih.

V razpravi je bila postavljena zahteva, da se v najkrajšem času izpolni normativ zaposlenih v valjarni žici, kar je eden bistvenih pogojev sistematičnega priučevanja na delovnem mestu v obratu. Poleg neizpolnjenega normativa pa je kritična tudi bolezenska odsotnost, kar otežuje obračunavanje in planiranje korišćenja letnega dopusta.

Delavski svet je bil seznanjen tudi z akcijskim programom za 1. polletje ter z ukrepi, ki naj jih izvaja proizvodnja in strojno vzdrževanje za zmanjšanje zastojev, ki so bili v 1. polletju glavna zavora, da TOZD ni dosegla družbenega plana.

Delavski svet **TOZD VALJARNE DEBELE PLOČEVINE** je k sklepom odbora za gospodarstvo TOZD dodal še dve dopolnili, ki se nanašata na problem preskrbe z vložkom. Tako naj bi pri sprejemanju letnega proizvodnega načrta posvetili več pozornosti zagotovitvi preskrbi z vložkom (ki je predpogoj za izpolnjevanje mesečnih planov), pazili pa naj bi tudi, da bi bil vložek izvaljan kvalitetno s čimmanj izmečka.

Odbor za gospodarstvo v tej temeljni organizaciji je ugotovil, da so bili glavni vzroki odstopanja od planskih obveznosti prekomerni zastoji na progi v prvih treh mesecih in občasno pomanjkanje vložka zaradi neredne dobave slabov iz Smedereva od planirane količine 7500 ton so

dobili le 5200 ton), na adjustaži pa okvara ravnalnega stroja. Zaradi razlike med plansko ceno nabavljenih in domačih slabov je pri vložku prišlo do znižanja stroškov. Povprečno manjšo porabo kot lani so dosegli pri porabi butana, povečala pa se je poraba mazuta na potisni peči in pri krožni peči. Odbor je analiziral tudi nekatere subjektivne vzroke in predlagal, da o njih razpravljajo SDS in delavski svet.

Delavski svet **TOZD HLADNA VALJARNA BELA** je ugotovil, da je bilo poslovanje zadovoljivo kljub problemom z vložkom, delovno silo in fluktuacijo. Še ugodnejše pa bi bilo, če bi bila TOZD oskrbljena dovolj stalno s kvalitetnim vložkom domačega izvora. Ta TOZD je bila vse mesece v 1. polletju na prvem mestu v realizaciji na trgu. Ocenjujejo, da bi bila realizacija še višja, če bi imela boljše pogoje za delo glede na oskrbo z vložkom domačega izvora. V drugem polletju bi morali skrbeti za boljše poslovanje predvsem v pogledu stroškov izpleta. V prvem polletju je bil izpleten nižji predvsem zaradi lahkkih uvoženih kolobarjev in le delno zaradi drugih kvalitativnih vzrokov. V celi železarni naj bi se povečali napor, da bi bilo omogočeno poslovanje po planiranih razmerjih.

Razen tega je delavski svet predlagal, da naj se dokonča začeta akcija za popolno dohodkovno in prihodkovno povezanost z Železarno ter sklenil, da se del izgube krije iz lastnih rezervnih sredstev v višini 3 milijona 914.485,95 din. Ostanek bodo nakazale pod garancijo druge TOZD v Železarni.

V sklepih delavskega sveta **TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE** je navedeno le, da je bilo polletno poslovno poročilo sprejeto po predhodni obravnavi na zborih SDS.

V **TOZD ŽICARNA** je delavski svet ugotovil, da je bil plan skupne in blagovne proizvodnje presežen, da so se tehnični pokazatelji o izpletu, storilnosti in specifičnih porabah gibali v planiranih okvirih ter da so bili proizvodni stroški nižji od planiranih (preseženi so predvsem pri obremenitvah storitvenih TOZD ter OTK - RO). Sredstva poslovnega sklada so skoraj za 10 milijonov din višja od planiranih, vendar pa kazalci uspešnosti v primerjavi s 1. polletjem 1978. leta kažejo na nekatere negativne tendence. Z ukrepi bodo delegati seznanili delavski svet železarne. Ti ukrepi se nanašajo na preskrbo z vložkom iz Valjarne žice, na izpleten zaradi neodrezenih koncev, pa zvišanje stroškov pri storitvenih TOZD in OTK - RO, na nesorazmerno višino osebnih dohodkov glede na poslovni rezultat ter na uvajanje enotnega sistema delovne discipline.

Delavski svet **TOZD PROFILARNA** je ugotovil, da planirana proizvodnja ni bila dosežena zaradi pomanjkanja vložka, zaradi neizdobe iz tujih virov in stalnega pomanjkanja delovne sile. Sprejel pa je tudi sklep, da je treba sredstva, ki so odobrena po programu amortizacije, čimbolje angažirati.

Delavski svet **TOZD VRATNI PODBOJI** k poslovnemu poročilu ni imel nobenih pripomb.

Sklepi delavskega sveta **TOZD JEKLOVLEK** so isti, kot so bili sprejeti na zboru delavcev. Omenimo naj le še sklep, ki smo ga pri pripombah SDS izpustili in ki povzema kritične pripombe odbora za gospodarstvo na smernice in politiko razvoja železarne. Rečeno je, da je odbor sklenil, da ne bo podprl soglasja k modernizaciji valjarn v Stora in Ravna ter da smo se na Jesenicah odrekli modernizaciji valjarn in potisnili Jeklovlek na stranpot njenega razvoja.

Delavski svet **TOZD ELEKTRODE** je ugotovil, da plan proizvodnje v polletju ni bil dosežen ter da je bil največji primanjkljaj pri oploščeni elektrodah in taljenem prašku za varjenje. Izpolnjevanje plana bo težavno tudi v drugi polovici leta.

Bojijo se, da ne bo moč zagotoviti ob sedanjem dimenzijskem asortimanu dovolj narezane žice.

Da bi se stanje normaliziralo, je delavski svet potrdil več ukrepov. Nabavili naj bi vlečno rezalni stroj M 800 ESAD za pripravo žice ter stroj WAFIOS za razrez žice. Zagotoviti je treba zadostne količine EO in VP žice (časovno in dimenzijsko). Namesto dejanske je treba uvesti v plan obračunsko težo elektrod (tako bi upoštevali kvaliteto in dimenzije). Dalje: uvesti tehnološke poti in jih upoštevati pri planiranju. Treba bi bilo tudi izoblikovati lastno ceno na strojno uro oploščevalne linije, zagotoviti zadostno število delavcev, zmanjšati odsotnost in izboljšati disciplino.

V prostorih šamotarne je treba urediti rezalnice, izboljšati je treba preskrbo z rezervnimi deli, usposabljanje ljudi za delo na napravah, skrbeti za znižanje stroškov pri predelavi ter vzdrževanju.

Delavski svet meni, da naj bi ostale naročne obveze TOZD ob pomanjkanju delovne sile in žice 1550 ton mesečno in predlaga o tem dogovor na ravni delovne organizacije. Prav tako meni, da količinski plan oploščeni elektrod lahko ostane isti le v primeru, da se prodaja obveze prodajati debelejši asortiman elektrod na račun zmanjševanja tankih dimenzij.

Več pozornosti bi bilo potrebno posvetiti tudi gibanju cen surovin in repromateriala, ki nenormalno rastejo.

Delavski svet **TOZD ŽEKLJARNA** je potrdil sklep odbora za gospodarstvo, ki je ugotovil, da je TOZD Žebljarna uspešno poslovala, kar pa ni zaslug samo TOZD Žebljarna, ampak celotne delovne organizacije. Meni pa tudi, da je treba v prihodnje več pozornosti posvetiti zniževanju stroškov pri porabi energije, boljše izpletu ter prihranku materiala.

Delavski svet **TOZD STROJNE DELAVNICE** meni, da bi bilo moč izboljšati poslovni uspeh TOZD s tem, da bi zmanjšali nedovršeno proizvodnjo. To bi dosegli tako, da bi sprejemali le tista naročila, ki so ustrezno opremljena s tehnično dokumentacijo. V zvezi s tem tudi meni, da bi bilo potrebno organizirati posvet s člani poslovnega odbora, družbenopolitičnih organizacij in predstavniki temeljnih organizacij, na katerem bi ugotovili možnost povečanja normativa ustreznega strokovnega kadra. Ugotavlja namreč, da s sedanjim zasledenostjo ne morejo več slediti potrebam proizvodnih temeljnih organizacij. Dopolniti bi kazalo tudi predpis delovnega naloga na ta način, da neobračunani delovni nalogi v drugih temeljnih organizacijah ne bi povzročali nedovršene proizvodnje v TOZD Strojne delavnice.

Nadalje je predlagal, da bi z zunanjimi kooperanti vzpostavili kvalitetnejši proizvodni odnos (da bi jih vezali pogodbeno). Meni tudi, da je pri nekaterih naročnikih potrebno urediti pogoje in evidenco izdobljenih rezervnih delov. Prav tako pa je potrebno pripraviti predlog o novem načinu formiranja prihodka v tej TOZD. Ta naj bi temeljil na predračunih in pogodbah (kot to delajo v sorodnih organizacijah) ne pa na količini izvršenih ur.

Ugotavlja tudi, da je potrebno pospešiti montažo NC stružnice in izgradnjo celotnega kompleksa težke obdelave na Javorniku ter ugotoviti možnost nabave visoko produktivne NC stružnice, ker kažejo potrebe po izdelavi rezervnih delov v večjih serijah (predvsem za kontilivi).

Do naslednje seje delavskega sveta naj bi se naredila analiza, zakaj je prišlo do presežanja stroškov za zaščitna sredstva. Vso skrb je potrebno posvetiti tudi zmanjšanju porabe energije vseh vrst.

Delavski svet **TOZD REMONTNE DELAVNICE** je zaradi neizpolnjenosti sicer izoblikoval le pred-

log sklepov na poslovno poročilo. Med pripombami omenja zaskrbljujoče nizko vrednost osnovnih sredstev TOZD Remontne delavnice in predlaga, da bi na nivoju Železarne združevali več sredstev za posodobitve opreme in osnovnih sredstev. To bi bilo v interesu boljše vzdrževanja. Prav tako meni, da je potrebno rast osebnih dohodkov v TOZD Remontne delavnice usklajevati z rastjo v Železarni ter da poklici, ki terjajo učno dobo, nimajo pravilne vrednosti. To naj bi uredil bodoči sistem nagrajevanja in s tem prispeval k zmanjšanju fluktuacije. Sprejel je tudi smernice, ki so nakazane v poslovnem poročilu in ki jih je sprejel tudi odbor za gospodarstvo.

Tudi v **TOZD VZDRŽEVANJE** delavski svet ni bil sklepčen. V takšnem sestavu je potrdil vsa stališča odbora za gospodarstvo te temeljne organizacije.

Odbor je ugotovil, da so v prvem polletju zaradi nižjih stroškov v prvem tromesečju dosegli nižje stroške kot so planirali. Odbor meni, da je pri stroških potrebno analizirati posamezne pozicije, kjer so preokrajšeni ter pripraviti normativne predpise, da bo rast stroškov počasnejša. Ugotovil je tudi, da je trend zastojev v padanju in da niso, razen v TOZD Valjarne žice, problematični. Za omenjeno TOZD pa bi kazalo podvzeti posebne ukrepe.

Zaskrbljujoča je tudi odsotnost. Število nezgod narašča. Primeri disciplinske izključitve so v porastu. Pereča je kadrovska problematika, kar se še posebej čuti v poletnih mesecih (glede slednjega je zahteval, da se obvesti poslovni odbor in vodstvo kadrovskega sektorja).

Nabavna vrednost osnovnih sredstev v TOZD Vzdrževanje pada. Zato naj bi v TOZD pripravili predlog sporazuma za forsirano nabavo orodij. Izboljšati je potrebno osebno odgovornost in odgovornost neposrednih vodij dela ter disciplino. Ugotovil pa je tudi, da imajo proizvodni delavci slab odnos do dela in delovnih naprav.

Delavski svet je poleg tega sprejel sklep, da naj se ponovno uvede normativ zaščitnih sredstev ter da naj se preveri možnost, z ozirom na rast življenjskih stroškov, rasti osebnih dohodkov.

V razpravi na seji delavskega sveta **TOZD ENERGETIKA** je bilo izraženo mnenje, da imajo TOZD še vedno premalo vpliva na rezultate glede na dober ali slab ekonomski izračun. Člani menijo, da je dobro ali slabo delo enako vrednoteno. Zato predlagajo, da se pospeši razvoj ekonomskih odnosov. Prikaže naj se, v kolikor bo TOZD uspešno zaključila obračun, koliko so posamezniki zato pridobili. V razpravi je bilo postavljeno tudi vprašanje, zakaj so obveznosti iz dohodka v TOZD občutno nad povprečjem Železarne.

V sklepih pa se delavski svet zavzema za čimprejšnjo uveljavitev in ovrednotenje ekonomske uspešnosti v osebnih dohodkih ter za to, da se povišanje cen goriv (do katerih je letos že prišlo, ali še bo) upošteva v internih cenah.

Delavski svet **TOZD TRANSPORT** je sprejel polletno poročilo s pripombo, da tako velika razlika v povprečnem osebnem dohodku Železarne in TOZD Transport ni upravičena ter da jo je potrebno v drugem polletju na kakršen koli način zmanjšati. Ob tem pa je potrebno upoštevati težo in pogoje dela.

Delavski svet **TOZD DRUŽBENA PREHRANA** je ob obravnavi poslovnega poročila dal poudarek na iskanje notranjih rezerv (delo z materialom, kontrola prejetega blaga in izdaja le-tega v skladišču naj se poostri), dosledno vztrajanje pri normativih za posamezne jedi v vseh poslovnih enotah te temeljne organizacije, nadzor nad nabavo surovin, materiala, drobnega inventarja itd. Predlagal je tudi, da se čimprej pristopi k izračunu novih kalkulacij ter da naj se čimprej zaključijo pogovori, kdo in na kakšen način bo kril razliko med sedanjim vrednostjo bona in ekonomsko ceno toplega obroka. Zavzel se je tudi za skrajno varčno ravnanje z inventarjem ter z vsemi viri energije.

Delavski svet **TOZD KOVINO-SERVIS** na poslovno poročilo ni imel bistvenih pripomb, sprejeto pa je bilo tudi na zboru delavcev v tej temeljni organizaciji dne 1.8.1979.

Delavski svet **TOZD Monter - Dravograd** je ugotovil, da ta temeljna organizacija ni dosegla plana. V razpravi je bilo precej govora tudi o izredno visokem indeksu bolniških in neopravičenih ur pri montaži in proizvodnji statik nosilcev. Veliko neopravičenih ur pri proizvodnji statik nosilcev je bilo zaradi četrte izmene, kjer dela samo mlad kader. Rečeno je bilo tudi, da disciplinska komisija ne opravlja svojih nalog. Kapacitete niso bile popolnoma zasedene, pa tudi sama struktura delovne sile ni ugodna.

Zato je delavski svet sklenil, da naj vodje gradbišč počasneje, zakaj je tako visok indeks neopravičenih in bolniških ur pri proizvodnji statik nosilcev ter na montaži, od tehni-

nega sektorja pa je zahteval, da naj se opredeli do plana in do zasedbe kapacitet ter da predlaga eventualne spremembe. Vodstvene delavce je zadel, da naj skrbje za dosledno izpolnjevanje plana. Gospodarski načrt je treba realizirati z vsemi možnimi ukrepi. Na predlog odbora za gospodarstvo je sprejel tudi sklep o povišanju vrednosti točke od 30 dinarjev na 31,19 din.

Na seji delavskega sveta **DELOVNE SKUPNOSTI ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE** je bilo delovni skupini nabavne oddelka pojasnjeno, zakaj so stroški nabave zelo porasli ter zakaj je dohodek na delavca v letošnjem prvem polletju nižji kot v preteklem letu. Rečeno je bilo, da je naraščanje stroškov povzročila rast nabavnih cen (to se odraža v skladiščih v razliki med planiranimi in doseženimi cenami materiala). Naraščanje stroškov pa je po eni strani povzročilo, da je bil dosežen nižji dohodek na delavca, drugi vzrok temu pa je v povečanju števila zaposlenih brez ustreznega povečanja dohodka.

Razpravljalo se je tudi o mnenju SDS prodajnega oddelka, ki je opozorila na vprašanje nabave polproizvodov. Skupina meni, da je na jugoslovanskem tržišču možno nabaviti materiale, ki sicer niso v planu nabave, vendar pa bi z njihovo predelavo lahko vsaj delno kompenzirali težave pri uvozu polproizvodov. Po informacijah, s katerimi razpolagajo, namreč obstaja možnost nabave trakov tako v Smederevu kot v Skopju.

V nadaljnji razpravi je bilo nato rečeno, da se problematika nabave pojavlja pri oskrbi na domačem tržišču zaradi splošnega pomanjkanja polproizvodov na jugoslovanskem tržišču tudi zaradi težav pri zagotavljanju deviznih sredstev iz uvoza. Nabava naj bi v celoti realizirala planirane količine polproizvodov, medtem ko so nadomestne nabave le rešitve v sili, ker je potem treba spreminjati proizvodne programe, kar povzroča težave v proizvodnji. Nabavo trakov na domačem tržišču kot nadomestno dobavo tople valjarnih trakov za predelavo v hladni valjarni, je potrebno preveriti in ustrezno ukrepati. Rečeno je bilo tudi, da je proizvodni program železarne preveč vezan za nabavo polproizvodov. Vsaka četrta tona odpremljenega blaga je praktično izdelana iz tujega jekla. S tem v zvezi se pojavljajo težave pri izpolnjevanju sprejetih naročil ter vprašanje, kako ukrepati in kako realizirati sprejete obveznosti, ko ne bo realizirana nabava polproizvodov. Razvoj železarne je bil v preteklem obdobju usmerjen predvsem v izgradnjo predelovalnih zmogljivosti, z izgradnjo nove jeklarne pa bi bila železarna Jesenice manj vezana na nabavo polfabrikatov in bi bolj samostojno izpolnjevala svoje pogodbene obveznosti.

Delavski svet te delovne skupnosti je nato potrdil poslovno poročilo za 1. polletje s pripombo, da naj bo planiranje stroškov predvsem na področju planskih in dejanskih nabavnih cen bolj realno (da ne bi prihajalo do takih odstopanj kot v 1. polletju) ter da bi bilo potrebno preveriti možnosti nadomestnih dobav toplovaljanih trakov za razrez v valjarni bluming štekel na domačem tržišču.

Na seji delavskega sveta **DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROV-SKE IN SPOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE** je bila obširna razprava o velikem številu nadur, predvsem pri splošni varnostni službi. Vzrok za to naj bi bila velika bolezenska odsotnost, letni dopusti, izvajanje varnostnih ukrepov, ki zahtevajo več dela kot je normalno pa tudi nezasedenost normativa v splošnovarnostni službi. Vse to pomembno vpliva na zvišanje stroškov ter na nižji odstotek gibljivega dela delovne skupnosti. Ti problemi naj bi se proučili do naslednje seje delavskega sveta. Poudarjeno pa je bilo, da naj bi se jih reševalo z obstoječimi kadri, boljše organizacije dela, morebitno ukinitvijo nekaterih vratarskih mest oziroma z možnim nadomeščanjem delavcev z ustreznimi napravami.

Izrečeno so bila tudi opozorila, da se v delovno razmerje sprejema delavce, ki zdravstveno ne odgovarjajo, da zdravniki prekinjajo bolovanja delavcem pred dopolnjenim 30. dnem za nekaj dni, ker se bolezenska odsotnost do 30 dni plačuje neposredno iz sredstev za osebne dohodke temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in ne iz združenih sredstev zdravstvenega zavarovanja, da se predlog čaka na odločbo o invalidski upokojitvi in na invalidsko komisijo (kar zopet podaljšuje bolovanje nad 30 dni). Izrečena je bila tudi zahteva, da naj bi postal sestavni del poslovnih poročil tudi pregled prispevkov za SIS v primerjavi s planom.

Delavski svet je ugotovil, da je bilo izplačilo osebnih dohodkov preokrajšeno predvsem na račun nadurnega dela gasilcev pri urejanju zemeljskega plina. Sklenil je, da je tre-

Odstranjevanje usedlin v očiščevalnem bazenu (I. K.)

ba preveriti, kako nadurno delo vpliva na izračun učinka in stimulacije. Potrdil je tudi ugotovitev odbora za gospodarstvo glede stalnega zaostajanja z osebnim dohodkom na račun nižjega odstotka za učinek (plan) in nižjega odstotka na stimulacijo za proizvodnjo. Prav tako pa tudi njegovo zahtevo, da se proučijo merila za izračun učinka oz. stimulacije (ker delavci te delovne skupnosti v nobenem primeru ne delajo za 3 ali 4 odstotke slabše kot delavci drugih delovnih skupnosti).

Nadalje je bilo ugotovljeno, da skupni stroški niso presegli planiranih. Delno so bile prekoračene le posamezne postavke, in sicer zaradi višjih cen storitev. Z varčevanjem in smotno porabo materialov bi določene materialne stroške še lahko znižali. Delavski svet je predlagal, da se razne informacije, poročila itd. ne bi podvajala oziroma, da ne bi večkrat razdeljevali istega materiala v različnih oblikah. Če je gradivo objavljeno v Železaru, naj bi le-to služilo tudi za razpravo.

Potrdil je tudi nekatere ukrepe, ki se nanašajo na red in disciplino in zmanjšanje bolezenske odsotnosti ter na boljše delo splošne varnostne službe.

Delavski svet **DELOVNE SKUPNOSTI ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE** je v razpravi o poslovnem poročilu ponovno ugotovil povečanje stroškov materiala na delovne naloge in nekatere druge stroške, ki stalno prekoračujejo planirane okvire. Zato je ponovno opozoril vse neposredne vodje dela, da morajo upoštevati že sprejete sklepe delavskega sveta za zmanjšanje tovrstnih stroškov. Posebej pa je treba analizirati porast stroškov v oddelku operativnega planiranja. Stroške po vrstah naj bi sproti, na osnovi poročila IBM, obravnavale tudi delovne skupine po posameznih sektorjih.

Sklenil je tudi, da mora biti poročilo o delu posameznih sektorjev in oddelkov v bodoče pripravljeno po enotnem konceptu ter da mora zajemati vse oddelke, analiza kadrov in odsotnosti pa obdelana ločeno po sektorjih in posredovana sektorjem v nadaljnjo obravnavo. Predlagal je tudi, da naj si kadroviki ter odbor za delovna razmerja pri zaposlovanju novih delavcev v delovni skupnosti prizadevata, da bi bila zasedenost kadrov po posameznih oddelkih čim bolj enakomerna.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Božidar Lakota

Železarski globus

JAPONSKA

V letu 1978 je 16 plavžev, ki obratujejo v okviru največje japonske železarske družbe Nippon Steel Co., doseglo povprečno specifično porabo koksa 457 kg/t grodlja. To je prvič, da je neka japonska železarska družba dosegla na svojih plavžih v cellem letu povprečno porabo koksa pod 460 kg/t. Štirje plavži so dosegli porabo, ki je bila celo nižja kot 450 kg/t, in sicer 445,5 kg/t, 448,8 kg/t, 449 kg/t in 449,6 kg/t. Tako nizko porabo so dosegli z naslednjimi ukrepi:

— Z dobro porazdelitvijo vsipa pri zakladanju v plavž, kar omogoča stabilen potek obratovanja.

— Z dobriimi lastnostmi materiala v vsipu, predvsem z boljšo reaktivnostjo sintra in povečanjem razmerja sinter-peleti.

— Na devetih izmed 16 plavžev je bila montirana naprava za zmanjšanje vlage v zraku.

— Temperatura vpihanega zraka je dosegla v povprečju 1243 stop. C, kar je bilo za 20 stop. C več kot v letu 1977.

Leta 1977 so dosegli plavži te družbe povprečno porabo koksa 466 kg/t in vsi japonski plavži 472 kg/t.

SOVJETSKA ZVEZA

V Sovjetski zvezi so razvili preizkušeno cev, ki prenese visoke pritiske tudi do 120 barov. Sestavlja jih več slojev jeklene pločevine in so namenjene predvsem za cevovode na polarnih področjih. Predvidevajo, da bodo pri uporabi takšnih cevi stroški gradnje cevovodov nižji, kot če bi uporabljali cevi iz legiranega jekla.

ZDA

Tudi v ZDA vedno bolj hitijo nadomeščati SM peči z obločnimi električnimi pečmi. V železarni Johnstown, ki pripada železarski družbi Bethlehem Steel Co., bosta nadomestili dve 185 tonski obločni električni peči obstoječo koksarno, napravo za sintranje, tri plavže in šest 180 tonskih SM peči. Z deli bodo pričeli v prvi polovici leta 1980 in obe električni peči bosta pričeli obratovati v sredini leta 1982. Pri tem računajo tudi na možnost uporabe železove gobe kot vložka za obe novi peči.

KAKO NAJBOLJE VARČEVATI Z ENERGIJO (2)

(Nadaljevanje s 1. strani)

ti v pretes ob sprejemanju neke odločitve. Bolj kot doslej je ekonomska analiza (analiza stroškov in učinka) z namenom izbire energije nujna in mora zajemati stroške materiala, opreme, dela itd., kar je potrebno za koriščenje določene energije v ceni oziroma stroških same energije.

Iz take analize lahko kot zaključek izhaja, da so na nekaterih področjih parne lokomotive sprejemljivejšje od diesel lokomotiv (čeprav so te druge energetsko učinkovitejše), kadar upoštevamo tudi ostale stroške poslovanja in stroške diesel goriva glede na premo.

Prav tako lahko omenimo nekatere primere proizvodnih procesov v lesni industriji in industriji gošče, ki imata nizko stopnjo izkoriščenosti toplotne energije, a zato zelo ugodnih z vidika skupnih stroškov.

Skratka, ocena in odločitev o uvažanju energetske učinkovitosti alternativne v odnosu na drugo, mora temeljiti na analizi (oceni), ki mora prav tako odgovoriti na vprašanje, ali je taka energetska učinkovitost alternativa ugodna tudi z vidika skupnih stroškov.

Pojem »praktična« (običajna) izkoriščenost, ki se pojavlja v priloženih razpredelnicah, pomeni sedanje stroške primarnih oblik energije in sedanjo toplotno izkoriščenost, med-

tem ko pojem »teoretična« izkoriščenost pomeni uvažanje ustrezne tehnologije v vseh dejavnostih, ki bodo varčevale z energijo, ne glede na to ali bo ta tehnologija dražja ali ne.

EKONOMIČNOST IN UČINKOVITOST PRI PORABI ENERGIJE

Na lestvici porabnikov energije v svetu Jugoslavija zavzema relativno skromno mesto. Glede na svetovno poprečje, ki je leta 1974 znašalo 2,5 tone ekvivalenta premoga na prebivalca, se je Jugoslavija z 1,85 ekvivalenta premoga nahajala zelo nizko. Če pa to porabo vzporedimo s tisto v drugih razvitih državah, je razlika še očitnejša.

Naj to pokažejo nekateri kazalci. Poraba v nekaterih razvitih državah je naslednja:

	ekviv. premoga ton
— Avstrija	3,38
— Italija	3,26
— Češkoslovaška	6,96
— Francija	4,33
— ZR Nemčija	5,69
— Japonska	3,84
— Kanada	9,82
— ZDA	11,48
— Avstralija	5,99

GIBANJE PORABE PRIMARNE ENERGIJE V JUGOSLAVIJI

1969 — 1976 (razpredelnica 2) (ekvivalent tone nafte)

Leto	Skupaj 10 ³ ton	Trda goriva		Tekoča goriva		Naravni plin		Hidro energija		Skupaj na osebo ton
		10 ³ ton	%	10 ³ ton	%	10 ³ ton	%	10 ³ ton	%	
1969	17.666	9.161	51,86	6.581	37,25	613	3,47	1.311	7,42	0,877
1970	19.712	9.568	48,54	8.016	40,66	820	4,16	1.308	6,64	0,967
1971	21.384	9.414	44,03	9.649	45,12	967	4,52	1.354	6,33	1,039
1972	22.320	10.002	44,81	9.756	43,71	1.043	4,67	1.519	6,81	1,075
1973	23.678	10.564	44,62	10.594	44,74	1.116	4,71	1.404	5,93	1,130
1974	25.603	10.532	41,13	12.082	47,19	1.215	4,75	1.774	6,93	1,138
1975	26.614	11.084	41,65	12.513	47,02	1.305	4,90	1.712	6,43	1,243
1976	27.728	11.409	41,15	12.927	46,62	1.453	5,24	1.939	6,99	1,283
popr. % rasti	6,66	3,24		10,09		13,12		5,76		5,56

BRUTO PORABA ENERGIJE V JUGOSLAVIJI (razpredelnica 3)

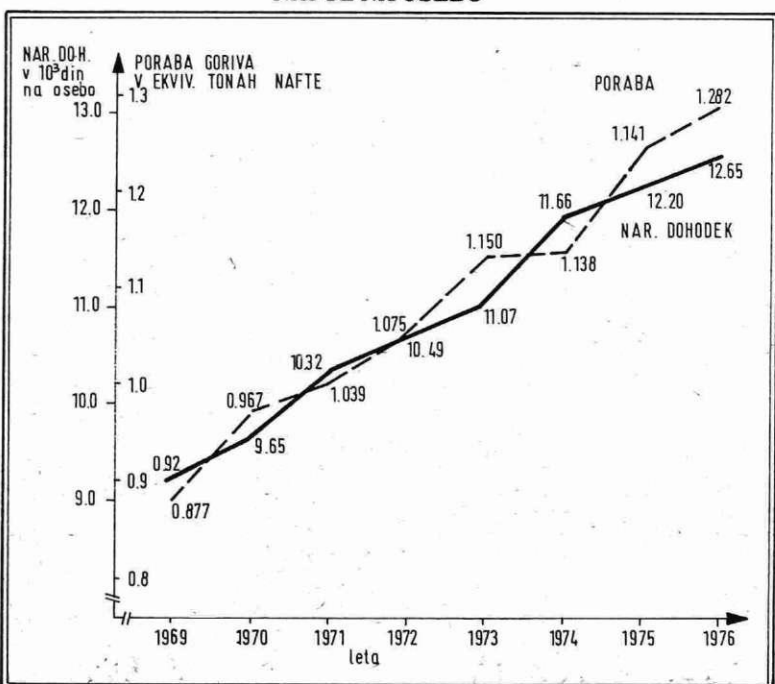
v 000 ton ekviv. premoga

Št.	Opis	1956	1960	1965	1970	1975	1976
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Antracit	95	135	142	127	201	156
2.	Kamni premog	2.331	2.348	2.839	2.352	2.365	3.013
3.	Temni premog	4.438	5.139	5.667	5.363	4.929	4.919
4.	Lignit	2.676	4.418	6.526	5.765	7.785	8.072
5.	Neto uvoz koksa	39	274	100	61	449	132
6.	Skupaj trda goriva	9.579	12.314	15.274	13.668	15.729	16.299
7.	Predelana surova nafta	1.333	1.932	4.393	10.636	16.271	17.583
8.	Neto uvoz tekočih goriv a)	-79	138	-67	642	860	801
9.	Neto uvoz neenergetskih der. nafte	21	23	120	173	745	83
10.	SKupaj tekoča goriva	1.275	2.093	4.446	11.451	17.876	18.467
11.	Naravni plin	46	63	396	1.172	1.864	2.076
12.	Proizvodnja hidroelektr. energ.	359	748	1.123	1.843	2.415	2.569
13.	Neto uvod električne energije	-8	-12	48	26	30	200
14.	Skupaj primarna električna energija	351	736	1.171	1.869	2.445	2.769
15.	Skupno bruto porabljena energija	11.251	15.206	21.287	28.160	37.914	39.611

a) Zajema vsa tekoča goriva: 1. pogonska tekoča goriva (bencin, petrolej in plinsko olje, oziroma diesel gorivo), 2. olje za kurjenje (mazut) — uporabljen poprečni faktor konverzije tona tek. goriva 1,5 tone ekv. premoga.

VIRI: Energetski godišnjak Jugoslavije za 1975, 1976, Beograd, 1976, 1977 (Jugoslavenski komitet za energetiku).

NARODNI DOHODEK JUGOSLAVIJE PO STALNIH CENAH 1972 NA OSEBO IN PORABA ENERGIJE V EKVIVALENT TONAH NAFTE NA OSEBO

Če sedanji nivo porabe pri nas vzporedimo s stopnjo razvitosti jugoslovanskega gospodarstva pred drugo svetovno vojno (leta 1939 je proizvodnja nafte znašala 1100 ton, naravnega plina 2,628.000 kub. m, premoga 7,032.000 ton, poraba naftnih derivatov pa 178.000 ton), potem lahko ugotovimo, da je pri nas poraba energije naraščala z visoko stopnjo v skladu z razvojem gospodarstva, ki je od druge svetovne vojne do danes, po statistiki Združenih narodov, imelo eno najvišjih stopenj rasti v svetu.

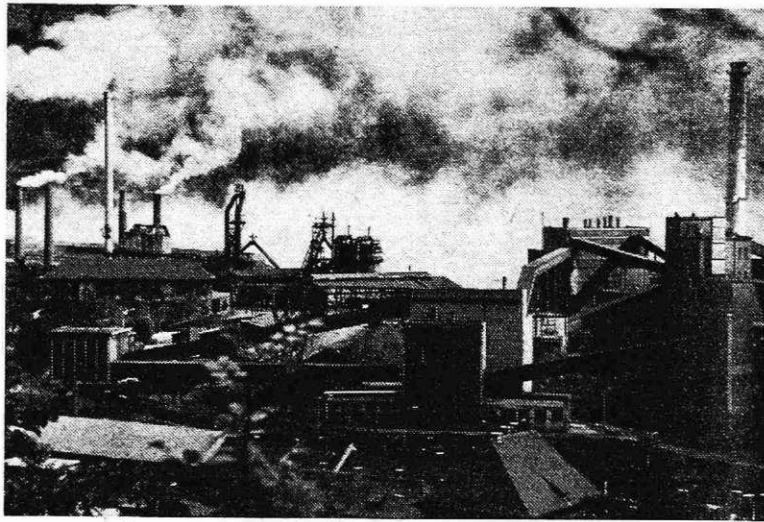
Poraba primarne energije v Jugoslaviji v razdobju 1956—1976 v tonah ekvivalenta nafte, oziroma premoga, je prikazana v razpredelnici 2 in 3.

Iz podatkov, navedenih v razpredelnici 2, je razvidno, da je poprečna stopnja rasti porabe energije v letih od 1969 do 1976 znašala 6,66 odstotka letno, da je največjo stopnjo rasti

imel naravni plin (13,12 % letno), nafta (10,09 % letno), medtem ko so trda goriva imela poprečno letno rast skupaj 3,24 odstotka letno.

Kakor je razvidno iz podatkov navedenih v grafičnem prikazu, sta poraba energije in rast narodnega dohodka približno v isti liniji. Izračunan koeficient korelacije med navedenima kazalcema za obdobje 1966—1975 znaša 0,99, kar kaže, da je rast narodnega dohodka v Jugoslaviji v krepki zvezi z rastjo porabe energije.

Podatki o izgubljeni in razsuti energiji pri prevozu, prenosu, preoblikovanju in koriščenju kažejo, da se v navedenih procesih izgubi okrog dve tretjini energije, kar nas opozarja na razmišljanje, koliko so te izgube upravičene in kaj bi vse morali narediti, da se izgube v tem času drage in količinsko omejene energije zmanjšajo na minimum.

Panorama Železarne v deževnih dneh (Foto F. Črv)

SPOROČILA (KONŠENICA)

»Svet ni tak, kakršen je videti iz prve roke.« je modroval Konšenica ter tipkal po izloženem oknu Marketa. Vrvež pred postajo se mu je zdel »famozen« in mislil si je, da ne štedi z življenjem.

»Zgodaj hodiš v tovarno, debelo uro časa imaš?«

»Rad grem počasi. Rad gledam izložbe. Še tri leta pa v penzijo.«

»Ej, Konšenica, kaj bi gledal izložbe s prazno denarnico? Pojdiva na malo pivo.« sem predlagal ter možakarja prijel pod pazduho. Sedla sva v kot in beseda je dala besedo.

»Smrdi mi obleka. Čeprav se stuširaš, smrdiš ko greš domov...«

»Garderobe, garderobe, večni problem. Vi imate še v redu, kaj pa v grapi, tam je vse na kupu, grozno.« se je stresel, »na avtobusu jih zavohaš, ah, da... Stari obrati... Nekaj bi že morali narediti za ljudi, ki se kopljejo v lastnem znoju.«

»Dobre volje si videti?«

»Kot pastir Kostja! Hi... Ali si ti gledal film Zemlja smehljaja.« me je pogledal izpod ruske čepice in si popraskal majhne, štirioglate brke. »Nisi gledal? Da ti vidiš kakšne intrige, pa muzika!« se je potopil v minule čase ter nekaj odbrundal. »Veš kaj sem opazil? Čudovito je, kako so bogataši držali skupaj, pa pogledj danes — te — iz delavskih družin — doštudirajo in pri priči pozabijo svoje poreklo.«

»No, no, Konšenica, ne jezi se. Navsezadnje pa — ali je temu res tako? Kje so že časi, ko ste otroci trepetali za boren kruhek in preplašeno čakali, kdaj bodo očeta zaradi stavke pognali na cesto. Vem, vem, stari mami je župnik prepovedal spati s starim očetom zaradi rdečih idej, bil je satan...«

»Ja, Rusija, tam je drugače. Manjka nam »trda roka«. Pogledj kaj delajo, kaj se gredo? Saj je prav neverjetno!«

Izpila sva pivo ter se napotila proti tovarniškemu dimniku. »To so bili časi.« je nadaljeval Konšenica in žarel ter poskakoval poleg mene. »Da ti vidiš, enkrat Leninova vojska, drugi ta beli, tretji... Mater, nič ni ostalo od tistih ruskih vasi. Klanje, streljanje, sami viharji! Da vidiš Kozake! Trockega sem videl na dvajset metrov!«

Pri vrtarju naju je pogoltnila tovarniška sirena. Tam sva zavila vsak na svoje delovno mesto. Mimogrede sem razmišljal o njem, o strastnem tičarju; otroci pripovedujejo na stotine smešnih pripetij, spomnil sem se ptic, ki jih neguje ali preprodaja ter se še enkrat nasmehnil dobričini, ki živi za veliko Rusijo, za ptice, za žlahtno kapljico. Dnina je stekla in verjetno bi pozabil nanj, če se ne bi okrog štirih oglašil v delavnici mlad delavec, v novi obleki in z vedrom v roki.

»Zdravo majstore!«

»Zdravo.« sem pogledal in vprašal: »Kaj bi rad?«

»Daj mi štroma, puno, kaže majstor.« mi je pomolil vedro ter plašno pogledoval po delavnici.

»Štroma? Štroma... me je prešinilo.

»Da, štroma, majstor kaže.«

»Koji majstor?«

»Pa onaj stari, mali, sa brčićima, dole u magacinu, onaj, što mi dade odelo!«

»A, onaj!« sem se spomnil na Konšenico, ki mi je pravil, kako ga je nekdo v Ukrajini poslal po štom. »Ruski štos.« mi je ušlo na glas.

»Što kažeš?«

»Ništa, ništa... Idi lépo desetak metara dalje, tamo je štomarska radnja, oni će ti dat', ovaj — štom, hm...«

»Fala majstore.« se je obrnil ter nesrečen odtaval k električarjem. Električarji so ga napotili k mizarju. Mizar ga je napotil v delovodske pisarne, tam pa (žal delovodje nimajo smisla za »tovarniški humor«) se je zataknilo. Tako zadeve nismo realizirali do konca. Dovolj pa je bilo na račun tega smeha in smeh pravijo je pol zdravja. Zakaj se ne bi smejali?

(Čez teden dni sem pred kinom Radio že od daleč zagledal prijatelje z rusko čepico. Tipkal je po reklamnem oknu in si ogledoval plakat ter fotografije. Začudil sem se — Konšenica?, pa v kino? Pristopil sem in glej; vrteli so ruski film Pet belih noči.

Z martinškim pozdravom.

Jože Košir-Plantan

IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

VAN JAN DRUGI KOKRŠKI ODRED

Na mojo prošnjo je Himmler po Rainerjevem predlogu odredil, da se določeno število pripadnikov domobranstva uči v podoficirski šoli orožja SS.

Ze ta izjava je jasno pričala, kaj so bili domobranci v resnici. Okrepitveni okupatorji si je skupaj z domobranci in z živahnostjo dejavnosti na Gorenjskem hotel zagotoviti vsaj razmeroma nemoteno obratovanje tovarnih in varnost cest in predvsem železnic. Zato klub splošnim uspehom NOV in POJ gorenjskim partizanom tudi proti koncu vojne bojevanje ni bilo lažje, temveč celo težje. Gostota sovražnikovega moštva je proti koncu vojne na Gorenjskem namreč naraščala. Zaradi vse večje dejavnosti partizanskih minirjev so Nemci utrjevali predvsem različne mostove, križišča in vse gorenjske železniške proge. V začetku septembra 1944, pa tudi že prej, so naglo utrjevali zlasti tiste odseke železniških prog, ki so bile blizu gozdov, predvsem na predelu od Radovljice do Jesenic, med Jesenicami in Kranjsko goro ter med Kranjem in Trzinom.

Iz dokumentov 517. bataljona deželnih strelcev, s štabom v Radovljici in v Kranju, ki so varovali železnico med Kranjem in Jesenicami, izvem, da je, na primer 3. četa bataljona, ki je bila razmeščena v Mostah pri Žirovnici, tik pod Stolum, 1. septembra 1944 dobila močno okrepitev. V že nastanjeno enoto je dodatno prispelo 35 vojakov, med njimi pet podoficirjev.

Iz istega vira tudi izvem, da je to postojanko in zavarovanje prevzela 2. četa tega bataljona, 3. četa pa je bila odtlej angažirana pri varovanju postojanke v Žirovnici, ki je bila v prejšnjem sokolskem domu, med vojno v »Parteiheimu-partijskem domu«. Tretja četa 517. bataljona deželnih strelcev je odgovarjala za varnost železniške proge od Radovljice do Javornika, kar znaša 27,4 km proge.

Tam so minirerji kokrškega odreda izvršili največje akcije.

Iz dnevnika te čete zvemo, da je enota 9. septembra 1944 dokončala utrjevanje sprednje strani, kjer je bilo šest puškaric.

Postavili so tudi dva močna reflektorja in se zavarovali tudi z minkim poljem. Glede na bližino gozdov pod Stolum, kjer se je zadrževal predvsem 1. bataljon kokrškega odreda in minerska četa, so bili varnostni ukrepi nemških enot povsem v skladu z razmerami.

Cez slab teden so okoli postojanke postavili tudi zapreke iz bodeče žice ter tri ježe. Poleg tega so dokončali izgradnjo dveh bunkerjev, zazidali so okna postojanke in v njih pustili samo odprtine za puške. Naslednji teden so izkopal še stelske rove ter jih obložili s trdim materialom.

Hkrati so utrjevali tudi druge točke ob železnici. Tako so pri Vrbi začeli graditi močan bunker z ustreznimi dodatki, kar so dokončali 30. septembra.

Te in druge utrdbe na progi in ob njej so dopolnjevali tudi v poznejših mesecih. Tako tudi postojanko Golf blizu Vrbe, kjer je bilo vedno naj-

manj 50–150 policistov in kjer so urili vojake za fronto.

Iz teh utrdb, v katerih sicer niso bili preveč zagrizeni nacisti, kar je poizvedela partizanska obveščevalna služba, je moštvo odhajalo tudi na obvezne obhode. Vendar te potulje proge v glavnem niso zapuščale.

Nemci so okrepili tudi enote na Jesenicah in na Javorniku, ki so poleg prometnih sredstev varovale predvsem tovarno. Zato so 14. septembra poslali na Jesenice tudi 40 dodatnih »slakovcev« — vojakov protiletalske zaštite. Sredi septembra je bilo samo na Jesenicah 660 moč, okrog postojank pa so naglo gradili bunkerje in postavljali žične ovire z minkimi polji. V začetku septembra 1944 so imeli Nemci na Jesenicah postavljenih tudi osem žarometov, ki so vse noči razsvetljevali okolico.

Tudi v Trzinu je prišlo več policistov, za naselitev pa so se pripravljali tudi domobranci, ki so pogosto partuljirali okoli Udinega boršta, po vaseh na obeh podnožjih Storžice in v severni okolici Kranja.

Nemci so močno utrjevali tudi dolino Kokre. V postojanki v Kokri je bilo tedaj 60 policistov (predvsem Hrvatje in Ukrajinci s slabo vojaško moraljo). Na Jezerskem vrhu pa so mladeniči, prisilno pritegnjeni v »Arbeitsdienst«, gradili železobetonske bunkerje. Vse to je varovala posadka, ki je štela 120–130 moč. Ta je na teren pošiljala tudi močne petrule ter izvajala krajevne hajke.

Tudi v okolici Begunj in Radovljice je bilo čutili okrepljeno sovražniško dejavnost, predvsem domobrancev iz Lesc. Le-ti so 12. septembra po vaseh Zapuže, Zgoša, Dvorska vas in Lesce pobrali kolesa in jih uporabljali sami. Kolesa so jemali predvsem družinam, katerih svojci so bili partizani.

K zgoščevanju sovražnikovih enot ter zaostrovanju razmer na Gorenjskem so veliko doprinesle nove domobranske postojanke.

Domobranci so se posmejevali tudi amnestiji AVNOJ in Tita. Na tanko 15. septembra 1944, ko je ta amnestija potekala in se je že začela bitka za osvoboditev Beograda, so domobranci v Kranju privredili propagandno paradu. V tem času je bilo na Gorenjskem že 15 domobranskih postojank oz. posadk, ki so štele nad tisoč moč. Bile so v Kranju, Predosljah, v Lescah, Domžalah, Kamniku, Vodica, Lahovčah, Cerkljah, v Naklem, če naštejemo samo tiste, ki so bile na operativnem območju kokrškega odreda. Zato jim ni bilo težko izbrati 250 domobrancev, ki so korakali skozi Kranj. Že tedaj jim je poveljeval Erich Dichtel, tedaj še vodja gestapovske izpostave v Kranju, prisoten pa je bil tudi Kreisleiter dr. Walter Hochsteiner. Dichtel je že tedaj nekaterim domobrancem podelil nemška odlikovanja »hrabrega borca«. V poročilih pa so domobranci potem navedli, da je njihov pohod »skozi gošarsko mesto Kranj napravil na meščane najboljši vtis.«

V tem času se je na Gorenjsko, in sicer z Dunaja v Kranj, vrnil tudi nekdanji senator Janez Brodar,

poglaviti organizator gorenjskega belogardizma in domobranstva.

V smislu boja proti narodnoosvobodilnemu gibanju so domobranci zdaj še močnejše razvijali propagando vseh vrst. Da bi bila njihova moč in prisotnost čim vidnejša, čim vplivnejša, so izvajali razne trostilno-propagandne akcije. Raztrošene listke so opremljali s protipartizansko vsebino, hkrati pa prirejali tudi pogoste shode. Za shode v Trzinu, Kranju ali v Cerkljah so zbirali ljudi tudi drugod.

Tako tudi 19. septembra, ko je 70 domobrancev iz Kranja krenilo skozi Tenetiše v Gorico pod Storžič, kjer so bili najprej pri maši. Po maši pa je v Goricih že nastopil Janez Brodar. Ob zaščiti domobrancev je imel navdušujoč govor, ki naj bi vernike odvrnil od partizanov in jih približal domobrancem. Najbolj so domobranci okrepili delovanje v okolici Trziča in v samem Trzinu. Kot najvidnejša in najnevarnejša domobranca oz. raztrganca se v trziški okolici poleg drugih vse bolj pojavljata Miha Perko in Alojz Zaplotnik-Sula s Seničnega.

Seveda pa so bili najnevarnejši doma delujoči organizatorji ter njihovi skrivni ali odkriti obveščevalci in obveščevalke. V Trzinu jih ni ravno primanjkovalo.

Tako so bila vnožja Karavank in razna križišča in prehodi v dolino skrbno zavarovana, utrjena in nevarna na vsakem koraku. Gosto posejane postojanke in utrdbe okoli njih so bile med seboj tesno povezane.

PRVE AKCIJE DRUGEGA KOKRŠKEGA ODREDA

Novi kokrški odred je torej nastal v izjemnih okoliščinah. Njegovo ustanavljanje in utrjevanje je enotam vzelo nekaj dni in zadržalo razvijanje večje aktivnosti. Vendar tudi v teh dneh, to je konec avgusta in v začetku septembra 1944, odred ni miroval. Sovražnik teh sprememb ni smel občutiti. Štab je po analizi razmer pripravil obsežnejše načrte, ki jih je začel uresničevati že v prvi polovici septembra, bataljona in 2. minerska četa pa so medtem izvajali mobilizacijo in manjške akcije.

Te enote so bile tudi posledje vezane na določene terene in zato so bile precej oddaljene od odrednega povelstva. Pokrivati so morale raztegnjeno območje in zato so morale odločati in delovati v glavnem samostojno. To je bila tudi sicer lastnost odrednih enot. Zaradi razmer tudi posledje ne bo mogoče opisovati odreda kot celote, temveč po posameznih enotah in ustanovah.

Po reorganizaciji in začasnih ureditvi so borci kokrškega odreda izvedli čez 20 različnih akcij. Največ je bilo minerskih. Pri vseh teh akcijah so bili skojevci vedno med prvimi, zato so bili zgled drugim.

Tako je druga minersko-sabotajna četa (dalje 2.MSC) že 27. avgusta minirala cevovod v Javorniškem rovtu.

(SE NADALJUJE)

»Ne premišljal o tem. Verjamem, da bo uspelo. Veš kaj me zanima. Zakaj si izstopil iz gimnazije in zapustil frančiškanski internat?»

Nasmehnil se je. Kako daleč je že to. Komaj, da se spomni. »Ko me je Jarman navduševal za šolanje, pregovoril tudi moje starše, župnika, da je posredoval, nisem vedel, da me želijo za gospoda. V drugem razredu gimnazije so vprašali, kaj želim postati. Rekel sem, da inženir. Oni pa, zakaj ne duhovnik, redovnik? Vztrajal sem pri svojem. Potem so me hoteli s kaznijo spametovati. Poklicali so starše. Mama me je rotila, jokala, oče pogovarjal, kako mi bo lepo, da župniki mirno in prijetno živijo. Sošolec-sin mehanika me je priporočil očetu. Vzel me je v uk.«

»Na vasi so govorili, da si takrat rekel: Duhovni se ne ženijo. Jaz pa želim imeti družino, otroke,« je vzbunjena povedala Breda. Cutil je, kako zardeva. Ni se spomnil, da bi tako odgovoril. To je občutil. Ni ga veselil duhovniški poklic, čeprav je bil takrat veren. »Morebiti so me tako razumeli,« je užaljen odvrnil. »Motile so me tudi druge stvari. Red v internatu. Potlej — prisila. Če pomagajo sinu uboga kmeta potlej le zato, da bo duhovnik. Zakaj Žan ne postane duhovnik, če mu je toliko do vere, kot govori? Vse počne za ohranitev vere.«

Ni mu odgovorila. Dolgo je čakal, da bo le nekaj rekla, morda vprašala. Potem je zaslišal drugačno dihanje, po čemer je sklepal, da je Breda zaspala.

Proti jutru je zmoglo tudi njega. Ko se je prebudil, Brede ni bilo v sobi. Rad bi vstal, vendar je bila noga tako razboljena, da ni upal tvegati. Odrsal je do stene, potegnil k sebi odejo in jo zložil. Vzglavnik je zagnal na kavč.

Čudno, da je lahko tako trdno spal in ni slišal Brede, kako je urejala kavč. Je res že tako brez skrbi? Kljub bolečini. Potem se je spomnil žganja. Koliko bi ga moral popiti, da ne bi občutil bolečin? Toliko, kot ga ne sme.

Slišal je domače, vojake, ki so se pogovarjali. Domačini bolj potih, vojaki kričavo.

VINKO TRINKAUS IZDAJA

8

Breda je nalahno potrkala, potem je previdno odpirala vrata. Začutil ga je izraz njenih lic. Ni mogla prekriti skrbi, bolečine, ki jo je vznemirjala. Skušala se je nasmehniti, a je le nakremžila lica in ga boleče pogledala.

»Slabe novice?« je s strahom vprašal.

»Nič se ni spremenilo. Zdej, ko bolje vidijo, vneto iščejo. Nekateri kmetje se posmihajo, ko vojaki z bajoneti na puškah suvajo v slamo in seno. Tri družine so odpeljali.«

Pokimal je, da razume. Ni pa mogel razumeti, zakaj bi to posebej zaskrbelo Brede. S tem, da bodo osamili partizanske družine, ga iskali, je morala računati. Zakaj potlej trdi, da je pri njej varen?

»Kot bi se nenadno prestrašila,« je obotavljivo vprašal Matic. Breda je živčno pokimala. Čudno našobljena usta, zbežan pogled so še poudarjali njeno stisko.

»Žan se tako obnaša, kot bi te že ujel. Namiguje, da bi se z mano rad sestal na samem, kjer bi se lažje pogovarjala. V tem je zelo odločen. Najbolj me skrbi, če bi ga spopadlo, bi me žele preneti, premagati moj sram in bi me pričakal v sobici.«

Matic je začel zbirati orožje. To se lahko zgodi vsak hip. Žanovo nasilnost je poznal. Gledal je nesrečno Brede. Že misel na Žana je skelela, kaj še, da se tako usodno vpleta v njegovo življenje, podira njegove želje, upanja. Ni mogel več odlašati.

»Breda, imaš Žana rada? Bi lahko živela z njim?«

S stisnjenimi usti, bolečim pogledom je odkimala.

»Zakaj si hodila z njim. Slišal sem, saj veš, da sem bil zadnjih sedem let malo na vasi, da se največ sestajaš z Žanom. Ljudje so namigovali, govorili marsikaj.«

Pričakoval je zadrego, nespretno upravičevanje, majhne laži, a ga je presenetil Bredin odkriti pogled, kjer ni zaznal niti trohice zadrege.

»Morda je domišljajo, vendar — s kom bi se pogovarjala na vasi. Nobene sošolke iz gimnazije nimam. Edino, Žan. Z njim sem se pogovarjala. Doslej nič drugega kot pogovarjala. So ljudje morda tudi govorili, da hodiva na ples, da se sestajava zvečer? Naju je kdo videl sama, v kraju, kjer bi lahko posumil, da ljubimkava?«

Tega ni slišal. No, saj ljudje niso govorili o podrobnostih. Govorili so, da se veliko družita in se bosta najbrž vzela. Razumljivo, po šest, gostilno, trgovino, to prevzame brat Ludvik. Breda ne bo za teto na posestvu.

»Res ni bilo ničesar med vama?« je v zadregi, obotavljivo vprašal Matic.

»Nobene besede o ljubezni, nobenega poljuba.«

S kakšnim ponosom in odločnostjo je to povedala? Matic bi jo rad objel, močno stisnil in poljubil. Koliko bridkih ur je pretrpel, ko ga je preganjala misel, da bo Breda — Žanova. Doslej ničesar. V to ni več dvomil. Kako pa v prihodnje? Zakaj ga skriva, želi rešiti. Ne more se vendar poročiti z Žanom potem, ko je skušala rešiti njega, partizana?

Nadaljevanje

VLADIMIR SUŠNIK-MATIJEV

O RAZVOJU TOPNIŠTVA V IX. KORPUSU NOV IN POS

2

Artilerija v taki sestavi pomaga z delom svojih enot pri likvidaciji postojanke pri Sv. Križu, deluje kot pehotna enota v najhujši ofenzivi na Primorskem v marcu in aprilu 1945, sodeluje po ofenzivi v likvidaciji postojank v Puštalih, Zavrhu, Sp. Lokovcu, Predmeji in Otlci.

Artilerija IX. korpusa 28. 4. 1945 v sestavi I. esalona (XXX. divizije) IX. korpusa prodira s Trnovske planote v smeri Vipavske doline — Stanjel — Dutovlje — Repentabor — Opčine, kjer skupno z drugimi enotami neposredno sodeluje v bojih za Trst.

To je le nekaj najpomembnejših akcij in dogodkov v razvoju artilerije IX. korpusa.

Vendar pa je treba povedati, da so bile topniške enote tudi med najboljše organizirane enote v korpusu. Posebno pozornost smo posvečali vzgajanju topniškega kadra, tako v vojnostrokovnem kot političnem pogledu. Organizirano je bilo delo raznih delavnic, ki jih enota ni mogla pogrešati: mehanične, artilerijske, krojaške, čevljarke. Enote so imele zelo dobro organizirano sanitetno službo. Oskrba na vseh ravneh je zadovoljivo delovala. Posebno opazna je bila propagandna dejavnost. Izdajali smo glasila »Pesem naših minometov«, »Odmevi naših topov«, »Topničar«, »Šrapnel«, razne stencase in radijska

poročila »Valovi časa«. Tiskali smo tudi pesmarico, v naši tehniki pa smo prevajali in tiskali tudi razna strokovna glasila in literaturo. Mitinge in delovanje številnih pevskih zborov (imeli smo jih osem) smo šteli za redno dejavnost.

MATEVŽ JEKLER-IZTOK

ZAČELO SE JE

»Tovariši, opravili smo veliko delo. Uničili smo eno največjih belogardističnih postojank — Turjak. Marsikaj smo se naučili, predvsem pa uničevati sovražnika našega naroda. Izkušeni in prekaljeni v ognju se vračamo v vaše kraje. S seboj moramo vzeti dovolj težkega orožja. Vzemimo lahke in težke minomete in en top. Seveda moramo vzeti s seboj dovolj streliva. Pot bo dolga. Zdej smo v Kočevju, čakata pa nas Gorenjska in Primorska. Pripravite vse potrebno za pohod. Kmalu odidem!«

To so bile besede mladega, postavnega partizana. Črni brki so mu krasili obraz. Bil je resen, a malce zaskrbljen hkrati, pa očetovski do slehernega borca. To je bil komandant gorenjske brigade Dušan Švara-Dule. Iz kakih desetih grl je zadonela pesem Mi Bohinjci, pesem domotožja in veselja. V brigadi je bilo veliko Bohinjcev, pevovodja pa je bil Slavček. Mimogrede: še danes poje v pevskem zboru v Bohinjski Bistrici.

Kolona se je pomikala tiho, malce zaskrbljeno, saj smo vedeli, da nas čaka prehod prek rek in jarkov, cest in celo želez-

nice. V Rakitni smo imeli daljši počitek. Komandant Dule nam je prebral povelje glavnega štaba NOV in POS, s katerim nas je glavni štab za junaško in uspešno opravljeno nalogo na Turjaku preimenoval v sedmo udarno brigado Franceta Prešerna. Navdalo nas je nepopisno veselje. To pa se je kaj kmalu sprevrglo v nejevoljo, saj smo morali top, ki smo ga imeli s seboj, pustiti dolenjskim in notranjskim partizanom. Nikakor nam ga namreč ni bilo mogoče spraviti čez progo in cesto, ki smo jo prečkali nekje med Vrhniko in Postojno.

Po prihodu na Blegoš smo se srečali z Vojkovo brigado, ki je imela dva protitankovska topa. Enega so imeli v Davči, drugi pa je napadal Leskovico. Del prvega bataljona Prešernove brigade je takrat zamenjal vojkovce na Robidniškem brdu. Ko je Mičo, Ljubljčan in topničar nekdanje jugoslovanske vojske, videl top, je prav po ljubljansko zagodrnjal: »Tkula se strela, madona, santje!«

Že je bil pri topu in je z nekaj dobro odmerjenimi strelami načel poslopje tik ob vojašnici. Nemci so jo popihali najprej v vas, nato pa naprej proti Gorenji vasi. Le eden od njih je prišel z dvignjenimi rokami k nam. V ovratniku je imel vsižo izkaznico avstrijske komunistične partije. V partizanah je ostal vse do leta 1945. Tedaj so ga v zadnji ofenzivi Nemci ujeli in v Celovcu usmrtili.

Uspeh topa je spet zdrnil komandanta Duleta. Dal je poklicati Marka. Ta je bil v nekdanji jugoslovanski vojski topničar, v brigadi pa je bil poročnik. Komandant Dule mu je naročil, naj zbere tovarise, ki so sposobni ravnanja s topom in minometi, vzame pa naj tudi top in minomete ter težke mitraljeze. Dule je ukazal: »Marko, sestavi enoto s težkim orožjem. Ti si njen komandant!« 14. oktobra 1943 se je od brigade ločilo nekaj tovarišev topničarjev in napotilo so se v Slugovo dolino pod Blegošem. Tam jih je že čakal poročnik Marko. Borci so prihajali vse do 19. oktobra 1943. Tedaj je bila formirana enota težkega orožja v sestavi Prešernove brigade.

Enota je tedaj štela približno 60 moč, v svoji oborožitvi pa je imela en protitankovski top cal. 47 mm, dva težka minometa, lahke minomete, težke mitraljeze, lahke mitraljeze, brzostrelke, puške in nekaj pištoli.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet občinske skupščine Radovljica je na izredni seji, 6. avgusta na osnovi sklepa zveznega izvršnega sveta sprejel odredbo o določitvi najvišje ravni cen na območju radovljiške občine. Na seji so sprejeli tudi več sklepov za izvajanje ukrepov v času svetovnega prvenstva v veslanju na Bledu. Že ti obvezujejo turistične gostinske, trgovske in prometne delovne organizacije za organizirano in celovito preskrbo in druge storitve za udeležence in goste med bivanjem na Bledu in drugih krajih občine. Posebne naloge v zvezi z izvajanjem teh sklepov je izvršni svet naložil tudi upravnim organom in inšpekcijskim službam.

Dan obmejnih enot JLA 15. avgust so v radovljiški občini proslavili z vsakoletnimi športnimi srečanji pripadnikov JLA iz Radovljice in Bohinjske Bele, milice in teritorialnih enot. V sindikalnem domu v Kropi so 16. avgusta pod pokroviteljstvom delovnega kolektiva Plamena odprli razstavo grafik akademskega slikarja Josipa Skenderovića, ki služi vojaški rok v obmejnih enotah. Razstavo bodo 24. avgusta prenesli tudi v Šivčovo hišo v Radovljici. Vsakoletne slovesnosti v radovljiški vojašnici so se udeležili predstavniki skupščine, družbenopolitičnih organizacij, društvenih organizacij in TOZD z območja radovljiške in jeseniške občine. Po proslavi so se odpravili na osrednjo gorenjsko slovesnost na karavlo Edvarda Kardelja-Krištofa na tromeji pri Ratečah.

Na posvetu predsednikov vseh krajevnih konferenc SZDL iz radovljiške občine, ki ga je sklical predsednik OK SZDL Drago Rozman 8. avgusta so se najprej dogovorili o izvedbi temeljnih kandidacijskih konferenc za izvolitev novega predsednika izvršnega sveta skupščine občine Radovljica. Dogovorili so se tudi o ustanavljanju zborov stanovalcev in hišnih svetov v krajevnih skupnostih ter o organiziranju javnih razprav o prehodu na ekonomske stanarine, o osnutku zakona o osnovni šoli in o osnutku zakona o vzgoji in varstvu predšolskih otrok. Beseda pa je tekla tudi o neposrednih nalogah SZDL v jesenskem obdobju.

Predsedstvo občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na seji 8. avgusta obravnavalo stališča republiškega odbora ZZB NOV v zvezi s pobudo tov. Tita o kolektivnem vodenju s posebnim vidikom na organizacijo ZZB NOV. Na seji je bila podana informacija o gmotnem položaju udeležencev NOB v radovljiški občini, spregovorili pa so tudi o javnih razpravah, ki so v teku v krajevnih skupnostih o prehodu na ekonomske cene stanarin.

Gradbeni odbor za izgradnjo doma Joža Ažmana in muzeja Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici je na 32. seji obravnavaval in potrdil poročilo komisije za finančni poračun obeh naložb ter podrobno ocenil nekatera še nerešena vprašanja glede poravnave delovnih in finančnih obveznosti investitorja in izvajalcev del. Izredno pomembno je vsekakor dejstvo, da predračunska vrednost te velike naložbe, ki je bila uresničena v rekordno kratkem času ni bila prekoračena. Obračun investicije je manjši od predračuna za 1.513.984 din.

V pobrateno občino Brus je 9. avgusta odpotovala na tri-dnevni obisk tričlanska delegacija radovljiške občine. Sodelovala je na proslavi in slavnosti seji občinske skupščine 10. avgusta, ko slavijo občinski praznik v spomin na ta dan 1944. leta, ko so enote NOV osvobodile to mesto pod Kopanom. Radovljiška delegacija je obiskala nekatere delovne organizacije in se pogovarjala s predstavniki skupščine in

družbenopolitičnih organizacij o nadaljnjih oblikah sodelovanja med obema pobratenima občinama.

V nedeljo, 5. avgusta popoldne so s priložnostno svečanostjo pred vojašnico v Rudnem polju, ki jo je organizirala OK ZSMS Radovljica, proglasili začetek tritedenske mladinske delovne akcije Pokljuka 79. V delovni brigadi je po 15 mladincev in mladink iz pobratenih občin Brus in Svilašnjac iz SR Srbije, in iz Varaždina s katerim že 13 let tesno sodelujejo kulturni delavci, planinci, fotoamaterji in člani Rdečega križa in osem brigadirjev iz radovljiške občine. Razen dela na urejanju občestnega pasu nove ceste na Pokljuki, udeleženci akcije, katere glavni namen je uveljavljanje kolektivnega dela, utrjevanje bratstva in enotnosti in seznanjanje z revolucionarnimi izročili na tem delu Gorenjske, organizirajo bogato idejnopolitično, kulturno in športno dejavnost.

Po predračunu presežkov občinske zdravstvene skupnosti Radovljica iz leta 1978 je bila s finančnim načrtom za 1979. leto določena skupna prispevna stopnja 8,29 % in to iz dohodka OZD 1,22 in iz bruto osebnih dohodkov zaposlenih 7,07. V SRS znaša skupna stopnja v povprečju 9,52, v občini Jesenice 8,02, Kranj 9,10 Škofja Loka 8,60 in v Trzinu 7,78 %. Ker v radovljiški zdravstveni skupnosti z dosedanjim stopnjo ne bodo mogli uresničiti dogovorjenega programa, je izvršni svet občinske skupščine soglašal s skupščino zdravstvene skupnosti, da se prispevna stopnja za 0,77 % zviša, s čimer bi se povečala sredstva za 4.474.000 din. Popravek stopnje bi bil opravljen na račun zmanjšanja stopnje za izobraževalno skupnost, zato ne bi vplivalo na razmerje sredstev drugih občinskih SIS niti ne bi terjalo večjih obveznosti OZD, kot so jih imeli doslej.

Po podatkih strokovnih služb so do konca polletja 1979 zbrali v radovljiški občini za pomoč prizadetim po potresu v Črni gori od enodnevnega zasluga oz. skladov 2.826.853 din, iz sredstev družbenopolitičnih organizacij, skupnosti in upravnih organov 388.610 din in v zbiralnih akcijah Rdečega križa 13.750 din. Skupaj je bilo v tem času zbrano 3.229.213 din.

Iz radovljiške občine bo letos organizirano letovalo na morju okoli 950 otrok. V organizaciji in z delnim financiranjem skupnosti otroškega varstva bo v Novem gradu letovalo 70 in na Štenjaku 30 otrok. V organizaciji osnovnih šol, izobraževalne skupnosti in tabornikov se bo do konca poletja v petih izmenah vrstilo nad 500 otrok. V poletni in jesenski izmeni pa vzgojni varstveni zavod letos prvič zagotavlja letovanje 60 predšolskim otrokom. Razen teh, bo poskrbela za regresirano letovanje za okoli 290 otrok tudi skupnost socialnega skrbstva. Vsa letovanja so zelo dobro organizirana zahvaljujoč skrbnim pripravam in predvsem prizadevanjem vzgojiteljskim delavcem.

Od 165 učencev, ki so v 1978/79 šolskem letu zaključili osnovno šolo in so odločili za nadaljevanje šolanja v poklicnih šolah ni nihče odločil ali prav dober. Dober uspeh je doseglo 64, zadosten 94, nezadosten pa 7 teh učencev.

V vseh 20 krajevnih skupnostih v občini Radovljica prebiva po zadnjih podatkih 31.154 prebivalcev, od teh 16.301 žensk in 14.853 moških. Največ šteje KS Radovljica, kjer živi že 5.618 prebivalcev, sledi KS Bled s 5.123, Lesce s 3.002, Bohinjska Bistrica z 2.860, Gorje z 2.729, Begunje s 1.837 in Srednja vas v Bohinju s 1.075 prebivalci. Najmanjša je KS Srednja Dobrava, kjer prebiva 377 krajanov.

Kulturna skupnost Radovljica je poslala v javno razpravo vsem delegacijam v združenem delu, v krajevne skupnosti in izvajalce kulturnih programov analize in ocene izvajanja srednjeročnega programa za obdobje 1976-1979 ter vprašalnice po metodologiji, ki jo je sprejela skupščina Kulturne skupnosti Slovenije za pripravo elementov bodočega srednjeročnega plana kulturne dejavnosti za obdobje 1980-1985. Delegacije so dobile v obravnavo tudi finančno poročilo za prvo polletje 1979 in program akcije Nič nas ne sme presenetiti. Na celotno gradivo bodo po razpravi, ki bo trajala do 1. septembra delegati dali pripombe, predloge in posredovali svoja stališča na prihodnjem zasedanju skupščine Kulturne skupnosti Radovljica. Razprava

sodi v okvir delovnega načrta o pripravi dokumentov za srednjeročni načrt 1980-1985.

Od 1. do 13. avgusta je bilo na letnih počitnicah v počitniškem domu v Zgornjih Gorjah 85 slovenskih otrok pod strokovnim vodstvom svojih vzgojiteljev iz Trsta in Gorice. Zamejskim otrokom vsako leto omogoča letovanje komisija za doraščajočo mladino Slovenske kulturne gospodarske zveze iz Trsta. Med bivanjem v Gorjah so zanje priredili več poučnih izletov v bližnjo in daljno okolico, kjer so jim pokazali kulturne in druge znamenitosti Gorenjske.

Gorenjski muzej Kranj je prejšnji teden sklical v Stari Fužini delovni posvet s predstavniki KS, družbenopolitičnih organizacij, turističnega društva iz Stare Fužine ter predstavniki muzejev radovljiške občine in kulturne skupnosti. Beseda je tekla o možnosti skupne akcije razširitve muzejskih zbirk planšarstva in sirarstva v Bohinju. To nalogo si bodo načrtovali v naslednjem srednjeročnem načrtu, ko bodo pridobili prostore v Zoisovi graščini. Dogovorili so se tudi, da bodo za prihodnje leto izdali večbarvno knjižno publikacijo z opisi in dokumentarnimi slikami o nastanku in razvoju planšarstva in sirarstva. Osnutek in-predračun te publikacije bo Gorenjski muzej pripravil najpozneje do 1. oktobra.

Zadnjo julijsko nedeljo so na Bohinjski Beli imeli veliko gasilsko slavo na katerem so svečano izročili namenu nov gasilski avto domačemu gasilskemu društvu. To je razen obnovljenega gasilskega doma največja pridobitev za gasilce in občane tega kraja. Nov avto stane 240.000 din. Od tega je prispevalo gasilsko društvo 30.000, krajevna skupnost 30.000, za 180.000 din pa je najela posojilo Zavarovalna skupnost Triglav.

Od januarja do konca junija 1979 so v radovljiški občini domači gostje ustvarili 287.219, ali 70,6 % nočitev, tuji pa 119.710, ali 29,4 % vseh nočitev. Število gostov se je v prvem polletju povečalo v primerjavi z lanskim letom za 5,7, število nočitev pa za 10,5 %. Poprečna doba bivanja turistov v občini pa je bila 3,3 dneva.

V okviru prireditev ob občinskem prazniku sta zveza gorenjskih kulturnih organizacij in Zveza kulturnih organizacij Radovljica organizirali v nedeljo, 5. avgusta popoldne na prireditvenem prostoru Pod skalco v Bohinju izredno uspešno srečanje folklornih skupin iz vseh petih gorenjskih občin. Številnim domačim in tujim obiskovalcem se je predstavilo šest skupin s slovenskimi in jugoslovanskimi plesi s katerimi so poželi za-sluzen aplavz. Organizatorji so so že dogovorili, da bi v prihodnje takšno srečanje postalo tradicionalno v Bohinju, kjer je tudi največ prostorskih možnosti.

V Partizanskem domu Vodice na Jelovici so se 3. avgusta srečali preživeli borci proslavljenega Cankarjevega bataljona. Najprej so se skupaj podali na Mošenjsko planino k spomeniku padlim soborcem, ki so se januarja 1942. leta po dražgoški bitki zatekli v tamkajšnjo koč. Srečanje se je nadaljevalo na Vodiški planini, kjer so se udeleženci dogovorili za akcijo zbiranja in urejanja dokumentarnega gradiva o Cankarjevem bataljonu, o urejanju spomenikov in obeležij ter razpravljal o scenariju za film o Dražgoški bitki, ki ga nameravajo posneti slovenski filmski delavci. Srečanje so hkrati posvetili tudi 38-letnici ustanovitve Cankarjevega bataljona.

Zelo ugodne izide o številu gostov, nočitev in kopalcev v kampu in na kopališču v juniju in juliju so dosegli tudi v Radovljici. V kampu je v dveh mesecih nočilo že 3.272 gostov, lani v tem času pa 3.060. Kopalcev je bilo letos že nad 7.750, kar je za skoraj tisoč več kot lani. Računajo, da je letošnji promet v kampu junija in julija večji od lanskega nad pet odstotkov. Še bolj obetavni pa so izgledi v avgustu, ko so že presegli vse dose-danje dnevnne rekorde nočitev in kopalcev. Za nizozemske goste, ki jih je v kampu največ, so v začetku avgusta organizirali dvakrat izlet na Vodiško planino in obisk Partizanskega doma. V prvi skupini je bilo deset v drugi pa trideset gostov, ki so bili nad doživetim izredno navdušeni.

DELAJSKI UNIVERZI RADOVLJICA OBČINSKO PRIZNANJE

Na slavnostni seji vseh treh zborov skupščine občine Radovljica je prejela javno priznanje za dosežene posebne uspehe pri dosedanjem delu tudi Delavska univerza Radovljica, ki je bila ustanovljena 30. oktobra leta 1959 kot samostojni zavod za izobraževanje odraslih. Ob združitvi bivših občin sta se zavodu priključili še delavski univerzi Bled in Bohinju.

V dvajsetletnem razvoju je delavska univerza stalno izpopolnjevala obseg in kvaliteto vzgojno-izobraževalnega dela, ki je temeljil na sodobnih pedagoško-andragoških spoznanjih. Posebno pozornost pa so posvečali tudi programski usmeritvi, ki je temeljila na teoretičnih spoznanjih marksizma v povezavi s teorijo in prakso našega samoupravnega socializma. Izoblikovali so tudi specifično notranjo delitev dela: družbeno, strokovno, splošno, osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje in usposabljanje odraslih. Družbeno izobraževanje je imelo v delavski univerzi pomembno mesto, ki se je sedaj še okrepilo.

V preteklih 20 letih so organizirali 170 različnih seminarjev, 32 oddelkov političnih šol, katerih se je udeležilo 7.645 občanov. Organizirali so tudi 2014 predavanj, pretežno z obrambno vsebino, ki jih je poslušalo 157.587 občanov.

S strokovnim in splošnim izobraževanjem se je delavska univerza vključevala v usposabljanje za delo ob delu ter izobraževanje za kulturne in socialne potrebe delavcev in občanov.

Organizirala je tudi 491 različnih strokovnih in splošnih tečajev, šol za starše in življenje, skupaj je bilo 10.559 slušateljev.

V okviru kulturno-estetske vzgoje pa so organizirali 347 prireditev in razstav, ki si jih je ogledalo 60.484 občanov.

Skupaj z občinsko izobraževalno skupnostjo je organizirala tudi osnovno izobraževanje in v 33 oddelkih osnovne šole od 5. do 8. razreda je bilo vključenih 661 delavcev, kar je v primerjavi s podatkom, da v radovljiški občini nima dokončane

KMEČKA OH CET NA BLEDU IN V BOHINJU

Na Bledu in v Bohinju je bilo konec prejšnjega tedna izredno živahno. Več tisoč obiskovalcev si je lahko kar v obeh znanih turističnih krajih ogledalo kmečko ohcet po starih ljudskih običajih. Blejska kmečka ohcet se je začela že v soboto, 11. avgusta, z vrsto prireditev, na katerih so številnim našim in tujim obiskovalcem prikazali šege in strogo ustaljene navade ob ženitvi kmečkega dekleta in fanta. Tako so prikazali vabljenje svatov, vsovanje, petje pod lipo, zbiranje svatov na ženinovem in nevestinem domu in druge.

V nedeljo pa je sledil najbolj zanimiv del in sicer svatovski sprevod in poroka na Blejskem gradu. Med celotno prireditvijo so na vsakem koraku brneli kamere in sprožilci fotoaparatov. Vsakdo je hotel delček teh stoletij starih šeg in navad odnesti domov po širni domovini in v številne evropske države.

Tradicionalna blejska kmečka ohcet je brez dvoma uspela, morda

osnovne šole kar četrtnina vseh zaposlenih, skromno število.

Tudi izobraževanje ob delu na srednjih šolah ima že dolgo tradicijo. V 22 oddelkih poklicnih šol se je izobraževalo 553 delavcev, v 96 oddelkih tehniških srednjih šol, delovodskih in drugih pa 2.445 delavcev. V dvajsetih letih je na delavski univerzi Radovljica uspešno zaključilo šolanje več kot 700 ekonomskih, strojnih, lesarskih, elektro, komercialnih tehnikov in delavodij.

Ob tem velja poudariti, da je bila delavska univerza na področju srednješolskega izobraževanja vrsto let edina ustanova v občini, ki je izobraževalna na tej stopnji.

Rk.

OBČANOM JESENIŠKE IN RADOVLJIŠKE OBČINE

Vse prebivalce občin Jesenice in Radovljica obveščamo, da smo zaradi racionalizacije delovnega časa opustili dežurno službo v naših arhivskih skladiščih na Jesenicah, Titova 65 in v Radovljici v graščini. Občani naj svoje vloge oddajo v glavni pisarni skupščine občine Jesenice, soba 29 (telefon: 81-040, interna 40) in v arhivu skupščine občine Radovljica v graščini (telefon: 75-174) v običajnih uradnih urah ali na sedež Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Enote za Gorenjsko v Kranju, Trg revolucije 1 (telefon: 25-661, interna 272).

Z letošnje kmečke ohceti na Bledu (J. Rabič)

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

ŽELEZAR

SAMOUPRAVNO UREJANJE ODNOSOV NA PODROČJU CEN

Delavci v temeljnih organizacijah združenega dela samostojno, v medsebojni odvisnosti, povezanosti in odgovornosti oblikujejo cene svojih proizvodov in storitev na enotnem jugoslovanskem trgu. Pri sklepanju družbenih dogovorov o cenah sodelujejo pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti, zainteresirane samoupravne organizacije in skupnosti, organizirani potrošniki, skupnosti za cene in pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti. Pomembna novost predstavlja oblikovanje skupnosti za cene, ki se formirajo v vseh družbenopolitičnih skupnostih.

Skupščini SFRJ je bil poslan v obravnavo osnutek zakona o temeljnih sistema cen in o družbeni kontroli cen. To je tretja verzija tega dokumenta, ki jo je v zadnjih dveh in pol letih zvezni izvršni svet poslal v obravnavo. Konec leta 1976 je namreč zbor republik in pokrajin, v pristojnost katerega sodi sprejetje tega akta, prvič razpravljalo o tem zakonskem aktu. Takrat so dale republike in pokrajine v razpravi več pripomb in predlogov in je zvezni izvršni svet umaknil osnutek tega dokumenta in februarja 1978 poslal novo besedilo osnutka zakona.

Junija letos pa je bila poslana tretja verzija, prečiščeno besedilo osnutka zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen, v katerem so glede na prejšnje besedilo osnutka vnešene mnoge izboljšave v posameznih določbah, predvidene pa so tudi nekatere novosti. Najpomembnejša je tista, s katero je predvideno, da zaradi izvajanja družbene kontrole cen namesto zavoda za cene v družbenopolitičnih skupnostih od občine do federacije oblikujejo skupnosti za cene.

Glede na pomen tega dokumenta, kakor tudi na opravljene spremembe in dopolnitve prejšnjega osnutka zakona tokrat objavljamo popolnejši prikaz najnovejše verzije osnutka zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen, ki je bila dana v redni skupščinski postopek.

PRAVICE IN DOLŽNOSTI PRI OBLIKOVANJU IN KONTROLI CEN

V uvodnem delu osnutka zakona je poudarjeno, da se s tem zakonom urejajo temeljni sistema cen in družbene kontrole cen, ki se uporabljajo na enotnem jugoslovanskem trgu. Določene so pravice in dolžnosti delavcev v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela in delovnih ljudi in občanov v samoupravnih interesnih skupnostih in drugih samoupravnih organizacijah in skupnostih in v družbenopolitičnih skupnostih pri oblikovanju cen proizvodov in storitev ter pri usklajevanju in urejanju odnosov na področju cen na enotnem jugoslovanskem trgu, kot tudi njihove pravice in dolžnosti pri izvajanju družbene kontrole cen.

Kot izraz delovanja ekonomskih zakonitosti in še posebej zakonitosti trga v pogojih socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in načrtne usmerjanja skupnih tokov družbene reprodukcije, je cena v smislu tega zakona instrument menjave proizvodov in storitev na enotnem jugoslovanskem trgu. Cena je bistven sestavni del samoupravnih sporazumov, družbenih dogovorov in pogodb, s katerimi se uresničujejo in razvijajo odnosi v pridobivanju in delitvi dohodka med organizacijami združenega dela oziroma med vsemi udeleženci družbene reprodukcije.

Pri oblikovanju in družbeni kontroli cen so dolžni delavci v organizacijah združenega dela ter delovni ljudje in občani v samoupravnih interesih in krajevnih skupnostih in drugih organizacijah in skupnostih ter organi družbenopolitičnih skupnosti, da izhajajo iz delovanja ekonomskih zakonitosti v pogojih socialistične blagovne proizvodnje.

Pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti in samoupravne organizacije in skupnosti so dolžne, da pri sprejemanju ukrepov ekonomske politike (na področju skupne politike ekonomskih odnosov s tujino, skupne devizne in carinske politike, monetarne in kreditne politike, politike delitve družbenega proizvoda in dohodka, politike davka in prispevkov, politike oblikovanja in uporabe tržnih in drugih rezerv) upoštevajo vpliv teh ukrepov na tržne pogoje in materialne odnose, v katerih se oblikujejo cene, kot tudi njihov vpliv na raven cen. Dolžna so redno spremljati vpliv ukrepov tekoče ekonomske politike na tržne pogoje in materialne odnose, v katerih se oblikujejo cene.

OBLIKOVANJE CEN

V tem delu osnutka zakona je urejen način oblikovanja cen v raznih oblikah organizacij združenega dela. Tako je najprej določeno, da delavci v temeljnih organizacijah združenega dela samostojno, v medsebojni odvisnosti, povezanosti in odgovornosti oblikujejo cene svojih proizvodov in storitev na enotnem jugoslovanskem trgu na osnovi delovanja zakonitosti trga, izhajajoč iz kriterijev tega zakona.

Temeljna organizacija, ki prodaja svoje proizvode in storitve drugi temeljni organizaciji v okviru delovne in sestavljene organizacije, v sporazumu s to temeljno organizacijo oblikuje cene, upoštevajoč pri tem trajnejše odnose o gibanju cen in druge pogoje na trgu ter merila, ki so predvidena s samoupravnim sporazumom.

V primeru, da proizvode ali storitve ene temeljne organizacije uporablja druga temeljna organizacija v nadaljnji reprodukciji in prometu, oblikujejo cene teh proizvodov in storitev te temeljne organizacije s samoupravnim sporazumom o določanju in razporejanju skupnega prihodka, ki je bil ustvarjen s prodajo finalnega proizvoda oziroma s samoupravnim sporazumom o cenah.

Organizacije združenega dela, ki se ukvarjajo s prometom blaga na drobno oziroma na debelo in ki ne sprejmejo samoupravnega sporazuma oziroma ne pristopijo k samoupravnemu sporazumu, oblikujejo prodajne cene na drobno oziroma na debelo za posamezne proizvode ali storitve v skladu z zakonom oziroma odlokom občinske skupščine in predpisi, ki so bili sprejeti na osnovi le-teh.

Samoupravne organizacije in skupnosti združene v samoupravne interesne skupnosti na področju materialne proizvodnje in na področju družbenih dejavnosti oblikujejo cene proizvodov in storitev na način, ki je predviden s predpisi in drugimi akti o ustanovitvi samoupravnih interesnih skupnosti in s samoupravnimi splošnimi akti teh skupnosti.

Temeljna organizacija lahko samostojno odloča, v katerih primerih bo oblikovala cene s posebnim samoupravnim sporazumom o cenah, s pogojem, da v teh sporazumih izhaja iz kriterijev za oblikovanje cen iz tega zakona.

Določbe tega zakona se uporabljajo tudi za oblikovanje cen na domačem trgu proizvodov in storitev iz uvoza. Zvezni izvršni svet bo na podlagi soglasja pristojnih republik in pokrajinskih organov sprejel podrobne predpise o uporabi določb tega zakona za oblikovanje cen na domačem trgu proizvodov in storitev iz uvoza.

SPORAZUMEVANJE IN DOGOVARJANJE O CENAH

Usklajevanje in urejanje odnosov na področju cen in drugih odnosov v zvezi s cenami na trajni osnovi lahko poteka s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori o cenah.

Novost predstavlja določba, s katero je natančno urejeno, kaj mora vsebovati samoupravni sporazum o cenah, kdo so udeleženci samoupravnega sporazuma; namen in cilj samoupravnega sporazumevanja; ime proizvoda ali skupine proizvodov - storitev; cilje sprejete politike cen; način uporabe kriterijev za oblikovanje cen iz tega zakona in način kontrole uporabe teh kriterijev; čas veljavnosti samoupravnega sporazumevanja in cen oblikovanih s tem samoupravnim sporazumom; način prevzemanja skupnega rizika ter ukrepi in kazni za udeležence samoupravnega sporazuma, ki ne bodo spoštovali njegovih določb.

Za družbeni dogovor o cenah je predvideno, da bi vseboval: udeležence družbenega dogovora, namen in cilj dogovarjanja; cilje sprejete politike cen, način uporabe kriterijev za oblikovanje cen iz tega zakona; način izvajanja dogovora; čas veljavnosti dogovora in način reševanja sporov.

UDELEŽBA POTROŠNIKOV PRI OBLIKOVANJU CEN

V osnutku zakona je določena tudi vloga organiziranih potrošnikov pri določanju politike cen in pri družbeni kontroli cen proizvodov ter storitev neposredne porabe.

Predvideno je namreč, da organizirani potrošniki z udeležbo v samoupravnih sporazumih in družbenih dogovorih z organizacijami združenega dela, ki se ukvarjajo s prodajo in storitvami za občane, lahko vplivajo na razvoj, organizacijo in pogoje preskrbovanja, izbire in kakovosti, kakor tudi za politiko cen teh proizvodov in storitev.

Prav tako je lahko s samoupravnimi sporazumi in družbenimi dogovori predvideti udeležbo organiziranih potrošnikov v prihodkih organizacij združenega dela, ki ga ustvarijo s prodajo proizvodov in storitev s popusti pri nakupu ali na drugačen način.

Temeljne organizacije, ki se ukvarjajo s prometom proizvodov in storitev, ki so pomembne za neposredno porabo in organizacije, ki proizvajajo te proizvode ali opravljajo storitve, so dolžne, da na zahtevo organiziranih potrošnikov sprožijo postopek za sklenitev samoupravnega sporazuma, s katerimi se urejajo njihovi medsebojni odnosi in še posebej oblikovanje cen proizvodov in storitev in udeležba organiziranih potrošnikov v ustvarjenem prihodu.

VLOGA GOSPODARSKIH ZBORNIC IN DRUŽBENOPOLITIČNIH SKUPNOSTI PRI DOLOČANJU CEN

Gospodarske zbornice in splošna združenja organizacij združenega dela dajo pobudo za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o cenah. Sodelujejo pri sporazumevanju in dogovarjanju o cenah v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi.

Sindikat ima pravico, da sproži pobudo za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o cenah. Daje predloge in mnenja o oblikovanju cen in določanju politike cen in lahko v skladu s svojimi pravicami in dolžnostmi sodeluje pri družbenem dogovarjanju o cenah.

Socialistična zveza delovnega ljudstva ima pravico, da sproži pobudo za samoupravno sporazumevanje in družbeno dogovarjanje o cenah in da daje mnenje o vprašanjih s področja cen.

Družbenopolitične skupnosti določajo politiko cen in sprejemajo ukrepe, s katerimi se zagotavljajo splošni, tržni in drugi pogoji za uresničevanje te politike. Prav tako urejajo vprašanja s področja cen, ki so skupnega pomena za samoupravne organizacije in skupnosti. Pomembna je tudi njihova vloga v spodbujanju samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja o cenah. Sodelujejo pri sklepanju družbenih dogovorov, s katerimi se urejajo odnosi na področju cen in sprejemajo odločitve o kompenzaciji.

KRITERIJI ZA OBLIKOVANJE CEN

V osnutku zakona so določeni kriteriji, ki so izhodišče za vse udeležence pri oblikovanju cen in izvajanju družbene kontrole cen. Ti so:

- vpliv svetovnih cen na raven in odnose cen na domačem trgu, na odnose v pridobivanju in delitvi dohodka in na razvojno politiko družbe;
- odnos ponudbe in povpraševanja na notranjem trgu;
- gibanje povprečne proizvodnosti dela in racionalne uporabe sredstev za proizvodnjo vsakega proizvoda in storitve;
- delitev skupnega družbenega dohodka na dejavnosti sorazmerno po njihovi proizvodnosti dela ter uspešnosti upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi v skupni družbeni proizvodnosti dela.

Pri oblikovanju cen in izvajanju družbene kontrole cen, so vsi udeleženci dolžni, da računajo s spodbujanjem razvoja družbenih proizvodnih sil, kakor tudi o vplivu cen na gibanje življenjskih stroškov.

Vsi udeleženci pri oblikovanju cen in družbeni kontroli cen vseh proizvodov in storitev so dolžni, da na enoten način uporabljajo kriterije iz tega zakona in jih jemljejo v njihovi skupnosti. Zvezna skupnost za cene sprejema podrobna navodila o uporabi kriterijev za oblikovanje cen iz tega zakona.

Samoupravne organizacije in skupnosti, ki sodelujejo v družbeni reprodukciji, ustvarjanju skupnega prihodka in v drugih oblikah medsebojne povezanosti lahko obdelajo kriterije za oblikovanje cen prek svojih delegatov v okviru gospodarske zbornice in v sodelovanju z ustreznimi občinskimi združenji.

Na koncu tega dela osnutek zakona določa, da delavci v temeljnih organizacijah, ki opravljajo dejavnosti na področju izobrazbe, znanosti, kulture, zdravstva in socialnega varstva ter drugih družbenih dejavnosti skupaj in enakopravno z uporabniki njihovih storitev določajo samoupravno dogovorjeno nadomestilo, ceno storitve, ki jo realizirajo s svobodno menjavo dela, po prispevku ustvarjene nove vrednosti, povečanju proizvodnosti skupnega družbenega dela in razvoju družbe in zadovoljevanju osebnih in skupnih potreb in interesov delavcev, delovnih ljudi in občanov.

DRUŽBENA KONTROLA CEN

Z družbeno kontrolo cen je v osnutku zakona mišljena celotna družbena aktivnost, usmerjena k urejanju in uresničevanju samoupravnih odnosov na področju cen. Tu se razume še izvajanje in medsebojno usklajevanje ukrepov ekonomske politike, ki vplivajo na raven in medsebojne odnose cen, zlasti

pa ukrepov s področja politike delitve družbenega proizvoda in dohodka, monetarne in kreditne politike, skupne politike ekonomskih odnosov s tujino, politike davkov in prispevkov, kompenzacij in drugo.

Z družbeno kontrolo cen je predvidena kontrola vedenja udeležencev pri oblikovanju cen ter ukrepanje zoper tiste, ki se ne ravna po merilih in drugih določbah tega zakona, samoupravnih sporazumov in dogovorov.

Pod družbeno kontrolo cen je tudi družbeno določanje pogojev za pridobivanje in delitev dohodka, samoupravno določanje osnov in meril za oblikovanje cen na podlagi združenja dela in sredstev ter drugih trajnih oblik povezovanja na proizvodnem in prometnem področju, kakor tudi spremljanje analize o gibanju cen in odnosov cen na trgu.

Družbeno kontrolo cen izvajajo samoupravne organizacije in skupnosti, organizirani potrošniki, kadar gre za cene proizvodov in storitev neposredne porabe, skupnosti za cene in pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti.

V osnutku zakona je predvideno, da družbena kontrola cen v samoupravnih organizacijah in skupnostih zajema posebej:

- spremljanje uporabe kriterijev za oblikovanje cen njihovih proizvodov in storitev;
- kontrolo in spremljanje učinkov cen proizvodov in storitev na dohodek in odnose pri pridobivanju in delitvi dohodka;
- kontrolo usklajenosti sprejetih samoupravnih sporazumov o cenah z zakonom in sprejeto politiko cen, kot tudi kontrolo njihovega izvrševanja v skladu z zakonom in sprejeto politiko cen;
- kontrolo izvajanja politike cen sprejete z akti družbenopolitičnih skupnosti.

Vloga skupnosti za cene v družbeni kontroli cen pride do izraza takrat, ko je ugotovljeno, da določena samoupravna organizacija ali skupnost ni uporabila kriterijev iz tega zakona pri oblikovanju cen, da ruši odnose pri pridobivanju in delitvi dohodka s kršenjem predpisov o cenah, ali da si z oblikovanjem cen na višji ravni neupravičeno pridobi večji dohodek. V tem primeru skupnost za cene preprosto uporabo akta, s katerimi so bile oblikovane cene in sprejete sklepe, s katerim naroči samoupravni organizaciji oziroma skupnosti, da ponovno oblikuje cene v skladu z zakonom.

Pristojni organi družbenopolitičnih skupnosti opravljajo družbeno kontrolo cen in spremljajo stanje na trgu zaradi usklajevanja tekočih odnosov ponudbe in povpraševanja in zagotavljanja stabilizacije trga, ukrepe s področja delitve dohodka, monetarno-kreditne politike, politike davkov in prispevkov, skupne politike ekonomskih odnosov s tujino, skupne devizne in carinske politike, prometa blaga in storitev itd.

Kot ukrepe neposredne kontrole cen lahko za posamezne proizvode in storitve predpišejo: določanje najvišjih cen, oziroma najvišjo raven cen, način oblikovanja cen, dajanje soglasja na cene oziroma tarife in dostavljanje cenika skupnosti za cene v potrditev.

Novost v tem delu osnutka zakona predstavlja postopek v primeru nastanka velikih motenj na trgu in pri gibanju cen, s katerimi je onemogočeno ali resno ogroženo izvajanje skupne ekonomske politike, sprejete z družbenim planom Jugoslavije, ali če se na vsem jugoslovanskem trgu kažejo monopolistični pojavi, ki rušijo njegovo enotnost. Tedaj zvezni izvršni svet lahko, na osnovi soglasja pristojnih republik in pokrajinskih organov, predpiše ukrep neposredne kontrole cen tudi za proizvo-

de in storitve iz pristojnosti drugih družbenopolitičnih skupnosti. V tem primeru je ZIS dolžan, da takoj obvesti skupščino SFRJ.

SKUPNOSTI ZA CENE

Pomembna novost v osnutku zakona predstavlja konstituiranje družbenega organa za cene - skupnosti za cene. Te skupnosti, kot je predvideno, ustanavljajo samoupravne organizacije in skupnosti ter družbenopolitične skupnosti z družbenim dogovorom za urejanje medsebojnih razmerij, usklajevanje svojih interesov ter uresničevanje pravic in obveznosti na področju cen. Pri ustanavljanju skupnosti za cene in sklepanju družbenega dogovora lahko sodelujejo tudi družbenopolitične organizacije in organizirani potrošniki.

Z družbenim dogovorom o ustanavljanju teh skupnosti so določeni skupni cilji, delo in naloge skupnosti. Z dogovorom so definirani tudi pogoji in način pridobivanja in delitve prihodka za poravnava stroškov poslovanja in izločanja sredstev za delovno skupnost za cene, osnove organiziranja skupnosti, način upravljanja, vrste organov, njihova izvolitev, njihove pravice in drugo.

Skupnosti za cene se ustanavljajo v vseh družbenopolitičnih skupnostih. Za dve ali več družbenopolitičnih skupnosti se lahko ustanovi ena skupnost za cene.

Skupnosti za cene opravljajo določene analitične, strokovne, upravne in druge zadeve v zvezi z urejanjem posameznih vprašanj s področja cen, s pripravljanjem temeljev za določanje politike cen, s pospeševanjem metodologije oblikovanja cen, s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem o cenah, z družbeno kontrolo cen in predlaganjem, spremljanjem in izvajanjem ukrepov neposredne kontrole cen in drugih ukrepov v skladu z zakonom.

ZVEZNA SKUPNOST ZA CENE

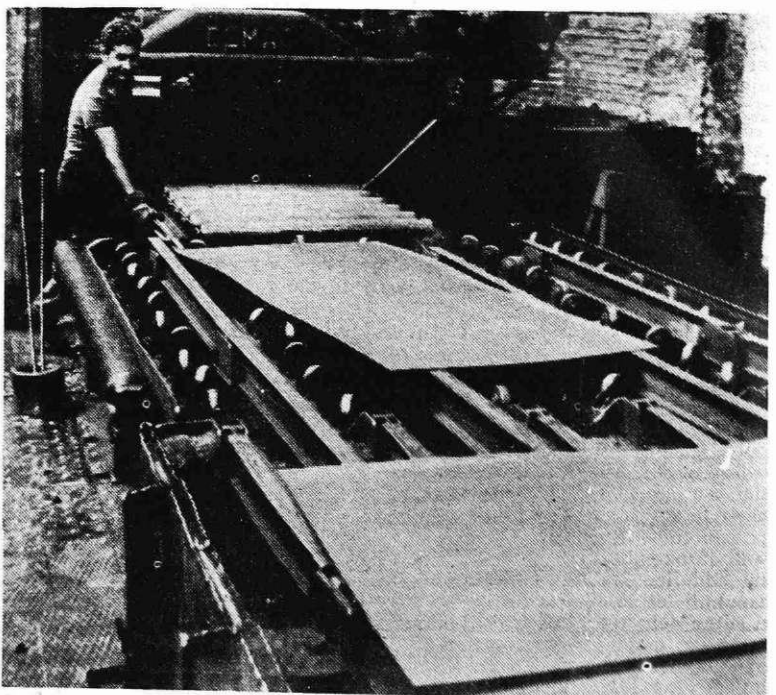
V osnutku zakona je podrobno obdelano delovno področje in funkcije zvezne skupnosti za cene, kot tudi pogoji za njeno delovanje in nekatera statusna vprašanja. Najprej je določeno, da to skupnost ustanovijo zvezni izvršni svet, izvršni svet republik in pokrajin, splošna združenja in Gospodarska zbornica Jugoslavije, Zveza sindikatov Jugoslavije, Socialistična zveza delovnega ljudstva Jugoslavije in organizacija potrošnikov na ravni federacije.

Zvezna skupnost za cene izdaja navodila za uporabo meril iz tega zakona pri oblikovanju cen, pripravlja osnove za določanje politike cen in opravlja določene zadeve v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem in družbenim dogovarjanjem o cenah.

Zvezna skupnost prav tako opravlja zadeve neposredne kontrole cen, določene s tem zakonom, sodeluje pri sklepanju samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, ki urejajo vprašanja v zvezi s cenami za proizvode in storitve iz pristojnosti federacije, opravlja zadeve družbene kontrole cen, določene s tem zakonom. Prav tako pripravlja in predlaga zveznemu izvršnemu svetu ukrepe neposredne kontrole cen in druge ukrepe, v skladu z zakonom spremlja in analizira gibanje in medsebojna razmerja cen.

Določeno je, da organe zvezne skupnosti za cene sestavljajo svet zvezne skupnosti in njen predsednik. Svet skupnosti ima 43 članov in je sestavljen na delegatskem načelu iz predstavnikov njihovih ustanoviteljev.

(Poročevalec št. 19
z dne 31. julija)

Sodelavec v valjni na Javorniku (I. K.)

VTISI IZ INDIJE

Federativna socialistična republika Jugoslavija je edina evropska država, ki je po svoji notranji družbeni ureditvi in načelom neodvisnosti od blokov velikih držav postala vzor nevtralnega sveta. Jugoslavija ima kot pobudnica združevanja nevezanih držav v prizadevanju za nacionalno, socialno in ekonomsko enakopravnost, zemeljsko nedotakljivost in samostojno urejevanje notranjih zadev velik ugled zlasti v deželah v razvoju.

Na žalost tega kapitala, ki nam na vseh področjih medsebojnih odnosov daje prednost v gospodarski sferi ne znamo dovolj oplajati. Notranje ekonomske slabosti: visoka inflacija, prenizka družbena produktivnost in rastoči zunanje trgovinski primanjkljaj so slabosti, ki se kljub dobri klimi v samoupravni izgradnji našega socializma ne dajo zatajiti. Glavna naša bolezen je iluzija, da spreminjanje prodajnih cen raste in to obvezno navzgor, urejuje ekonomski položaj. Neusklajenost tržnih cen je naš trajni pojav, ki ga uporno, a brezuspešno rešujemo po lažji poti s poviševanjem cen »zaostalihi«, namesto da bi ubrali sicer težko po gospodarskih rezultatih pa edino pravilno varijanto zniževanja proizvodnih stroškov in povečevanja produktivnosti dela. Tudi športnih dosežkov ni brez znova pred tekmovalcem, še bolj pa ta resnica velja v merjenju sposobnosti na tržišču.

Kaj pomeni biti konkurenčen? Ponujeno blago ali storitev mora konkurenci ustrezati po kakovosti, po količini, roku dobave, po ceni in plačilnih pogojih. Mi Jugoslovani to pravilo poslovne morale običajno ne jemljemo dovolj resno, najtežje pa se sprijaznimo z višino cene, ki je osnovni pogoj posla. Tudi v tujini gledamo skozi očala notranjega gibanja cen in zato ni čudno, da v izvozu stagniramo. To na žalost velja tudi za dežele v razvoju, kjer imamo sicer velike možnosti, prednost, pa vendar le pri enakih konkurenčnih pogojih. Strezniti se bo treba, najhitreje bomo to dosegli, če nehamo sanjati. Tudi naša trgovina z Indijo ne napreduje.

Indija je največja med deželami v razvoju, med prvimi je spoznala, da je njeno mesto v gibanju nevezanih in prav zato je tesno in prijateljsko naslonjena na Jugoslavijo. Dvakrat sem obiskal to veliko deželo na jugu Azije, prvič spomladi leta 1977 in drugič letos maja. Bil sem član delegacije zveznega sekretariata za zunanjo trgovino, ki je v Delhiju v mešanem indijsko-jugoslovanskem podkomiteju pripravljala gradivo za poslovno tehnično sodelovanje v tekočem letu in naslednjih letih.

V Delhi smo leteli preko Rima. Celotna desetčlanska delegacija se je v soboto, 5. maja dopoldan zbrala na letališču v Dubrovniku. Pot smo popoldan nadaljevali z letalom JAT, na letališču v Rimu pa so nam sporočili, da letalo indijske družbe Air India, za katero smo imeli vozovnice in bi moralo odleteti ob 20. uri, ta dan ne bo prispelo. Vsi poskusi za drugo zvezo so bili neuspešni in zadovoljiti smo se morali s tem, da so nas strpali v hotel, ne daleč od letališča, kjer naj bi ostali do naslednjega dne. Na naše začudenje pa so nam v recepciji hotela rekli, da se nam ne izplača zaspiti, saj se bomo že ob enajstih morali vrniti na letališče. To vest smo seveda z zadovoljstvom sprejeli. Letalo Air India Boeing 747 je menda bilo na popravilu v Londonu zadržano, zato naj bi iz Rima odleteli po polnoči. Ta napoved je v glavnem obveljala, odleteli smo s pet in pol urno zamudo v nedeljo zjutraj ob pol dveh. Veliko letalo, ki sprejme 350 potnikov je bilo pri vzletu iz Italije zasedeno le četrtino.

Letenje v največjem potniškem letalu je pravi užitek. Potniki v tem letalu turističnega razreda so v treh večjih prostorih, ki jih ločita servirci. Sedeži so udobni, hodniki med sedeži pa tako široki, da ni prometne stiske. Hrana na srednjih razdaljah servira enkrat, na proгах štiri in več tisoč kilometrov brez pristanka pa dvakrat. Redek je tisti potnik, ki vse, kar servirajo, lahko poje.

Do okrog štiri tisoč km oddaljene Kuvajta je bilo v našem letalu zaradi majhne zasedbe še posebej udobno. Lahko sem zbiral okno za gledanje na zemljo pod nami. Ko smo odleteli je bila sicer še trda tema, leteli pa smo s hitrostjo 900 km soncu nasproti, zato sem nad Libanom zagledal že s soncem obsijan zasnežen gorski greben. Sledilo je peščeno prostranstvo vse do našega pristanka.

V Kuvajtu, deželi kjer se z nafto cedita med in mleko, je bilo vroče kot v peklju. Izstopiti sicer nismo smeli, letalo pa so na stečaj odprli in ga napolnili s pripravljenimi porcijami obrokov hrane za let v tri tisoč km oddaljen Delhi. Tu so potniki napolnili letalo. Vstopili so Indijci, ki so na delu v Kuvajtu, ki ima denarja kot črepinji. Leteli smo preko Irana, Pakistana, zahodne Indije in

le redko pod seboj videli rodovitno zemljo. Ko smo prileteli nad glavno mesto Indije, Delhi, se je to kopalo v vročem soncu. Prispeli smo verjetno v nepravem času, zato nam je pilot privoščil še dva kroga, da smo dobera spoznali velikost, razpored, položaj pomembnih zgodovinskih in drugih objektov tega velikega mesta. Ko smo stopili iz letala nas je pričakala vročina okrog 42 stop. Celzija. Na letališču so nas dolgo in potrpežljivo čakali predstavniki gostitelja, namestnik ministra za finance gospod Malothra in člani naše ambasade v Indiji. Odpeljali smo se v središče New Delhija, ki je oddaljeno 15 minut vožnje z avtomobilom, kar je razmeroma blizu in se nastanili v znanem hotelu Ashoka.

Meni je bila izpred dveh let Ashoka že poznana. To je eden od treh največjih hotelov glavnega mesta. Zgrajen je v indijskem slogu, navzven je rdeč kot poznana zgodovinska trdnjava iz časov Mongolov Redford. Ima prežacevalne naprave, več restavracij, trgovine, prostore za sprejeme, bar in kar je posebno dobrodošlo, odprt plavalni bazen. Sobe so lepe, opremljene na ravni evropskih hotelov, le uslužbencev in to samo moških, je vsaj štirikrat več. Plače imajo nizke, zato pa neprestano stegujejo roke za napitnino, ko prestavijo prtljago iz avtomobila na prag, prenesejo v predverje, pred dvigalo, iz dvigala, pred sobo in zatem v sobo, ko namenoma prinesejo prekuhan vodo v hladilnik, ko pripravijo posteljo in za vsako najmanjšo uslugo.

Takoj po prihodu v hotel smo imeli v ambasadi sestanek, na katerem smo dobili informacijo o programu dela mešanega podkomiteja. Sporočeno nam je bilo, da bo delo potekalo v treh skupinah, ločeno za kooperacijo, blagovni promet in za finančne probleme in to od ponedeljka, 7. do četrtega, 10. maja. Zaradi usklajevanja in oblikovanja stališč se je jugoslovanska delegacija, v kateri so bili tudi predstavniki ambasade SFRJ in kot eksperti predstavniki združenega dela, večkrat sestala, pri obravnavi problematike pa je sodeloval tudi ambasador Blažević.

Prvi večer smo se v ambasadi udeležili tovariškega srečanja s sekretarjem za zunanje zadeve Vrhovcem. Ta nam je razložil osnovna načela zunanje politike SFRJ in nas seznanil o razgovorih s predstavniki indijske vlade v zvezi s konferenco v Havani.

Pozornost je pritegnila izjava, da bi zunanja politika morala odražati notranje stanje, pri nas pa to ni usklajeno. Menil je, da smo zlasti pri gospodarskem sodelovanju in blagovnem prometu v takem položaju, da lahko omajamo naše samoupravne pridobitve. Apeliral je na naše predstavnike gospodarstva v Indiji, na prizadevanje pri širjenju poslovno tehničnega sodelovanja, saj ta dežela predstavlja steber in največjega reprezentanta nevezanega sveta. Zavedati se pa vendar moramo, da se posli ustvarjajo doma, če tam ni resnosti, rezultatov tudi v inozemstvu ni. Našo nalogo smo pričeli izvrševati naslednji dan.

V ministrstvu za zunanjo trgovino je jugoslovansko delegacijo pozdravil pomočnik ministra za finance g. Malothra in podkomiteju zaželel uspešno delo.

Vključen sem bil v delovno skupino za kooperacijo, sodeloval pa sem tudi v skupini za blagovni promet. Delo smo opravljali dopoldan in popoldan, vmes pa smo na ambasadi in v hotelu Ashoka usklajevali stališča, v sredo, 9. maja smo dobili predloge protokolov, zatem je sledila korekcija, končen tekst integralnega dokumenta, sestavljen iz treh usklajenih zapisnikov, pa sta svačeno podpisala vodja obeh delegacij v četrtek, 10. maja popoldan. S tekstom dokumenta, ki je bil osnova za delo mešanega meddržavnega komiteja, kateri je zasedal od 24. do 27. junija v Jugoslaviji, smo lahko bili zadovoljni, realizacija dogovorjenega gospodarskega sodelovanja pa je odvisna od organizacij združenega dela.

Poslovno sodelovanje z Indijo zadnja leta nazaduje. Blagovni promet, ki je sicer v glavnem odvisen od naših dobav Indiji, je lansko leto padel pod 200 milijonov dolarjev, izvozili smo za 97 milijonov in uvozili za 80 milijonov dolarjev blaga. V prvem četrtletju leta 1979 pa je ta promet dodatno padel. Jugoslavija je v Indijo izvozila za 4 in uvozila za 26,7 milijonov dolar-

jev. To stanje se bo z dobavami ladij sicer popravilo, dosti pa je razlogov za skrb zveznega sekretariata za zunanjo trgovino.

Navadne kupno prodajne pogodbe v prihodnje ne smejo biti temelj zunanje-trgovskega poslovanja med Indijo in Jugoslavijo, nujno je treba ugrajevati dolgoročneje dogovore sodelovanja. Vključevanje v razne sovlagateljske projekte v obeh državah in tretjih deželah v razvoju ima največjo perspektivo, zahteva pa velike napore. V sodelovanju z Indijo je v obdelovanju okrog 50 takih projektov in to iz področja obdelovanja kože, traktorske industrije, ladjedelništva, petrokemije, prehranske industrije in drugih. Bilanca je pokazala, da se en del teh projektov dobro realizira, pri večini pa se kasni, nekateri pa so brez izgledov za izpeljavo. Najuspešnejši je projekt predelave kože v Madrasu. Po izjavi Milovića, ki ta projekt vodi, sta proizvodnja strojenih kože in konfekcija zlata jama. Indija namreč ne dovoljuje več izvoza surovih kože, zato je bil prenos predelave iz Jugoslavije v Indijo modra odločitev. Za razširitev obsega sedanje dejavnosti je Milović predložil nove naložbe v višini 8 milijonov dolarjev, ki naj bi na en dolar dale 10 milijonov dolarjev realizacije. Milović je dalje povedal, da za transfer dobička, ki znaša okrog 20 % naložbe kapitala, ni problemov. Indija spodbuja prihod zunanje kapitala, zlasti če prihaja iz druge dežele v razvoju.

Med predlogi sodelovanja se nahajata tudi projekt izgradnje tovarne jeklenih vrvi v Višegradu, ki bo po odobritvi indijskih organov izgrajena po indijski dokumentaciji in s sovlaganjem. Področje proizvodnje jekla pa je bolj zahtevno.

Indija je zadnja leta stagnirala v proizvodnji jekla. Lani je dosegla 9,44 milijonov ton surovega jekla, kar je 6 % manj od predhodnega leta 1977, nazadovala pa ni zaradi svetovne recesije, temveč zaradi notranjih proizvodnih problemov. Najtežja nadloga je premog za koksiranje. Odvisni so predvsem od uvoza, za uvozne kontingente pa se morajo železarne pošteno boriti. Koks je torej omejitveni faktor proizvodnje jekla v Indiji, zato poleg klasičnega izdelovanja, računajo tudi na elektro jeklo po postopku direktne redukcije rud.

Na podlagi razprave v parlamentu smo ugotovili, da Indija planira proizvodnjo 20 milijonov ton jekla v integralnih železarnah po konverterskem postopku ter okrog 5 milijonov ton elektro jekla. Sedanja struktura proizvodnje je 70 % SM jekla, 15 % konverterskega in 15 % elektro jekla. Izdelovalci elektro jekla so predvsem privatne mini železarne. Ker Indija nima dovolj jeklenih odpadkov, misli na proizvodnjo železove gobe.

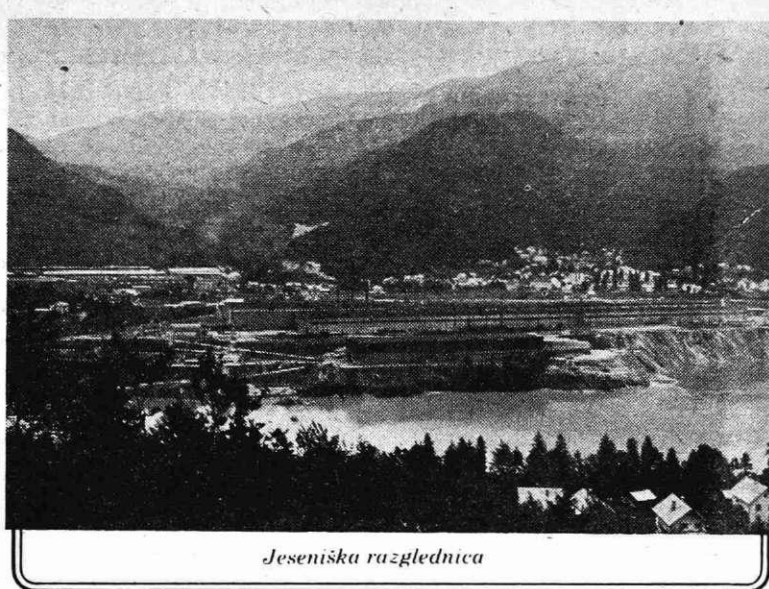
Dosedanji poskusi izdelovanja železove gobe z uporabo indijskega premoga, ki ni uporaben za koksiranje, niso dali za industrijske namene primernih rezultatov. V parlamentu dana izjava ministra za jeklo in rudarstvo pa napoveduje resen pristop k direktni redukciji indijskih železovih rud.

Vodja indijske delegacije v skupini za industrijsko kooperacijo je povedal, da poleg metalizacije s trdimi gorivi, iščejo rešitve tudi v deželah, bogatih z naravnim plinom in omenil Indonezijo ter Abu Dabi. Menil sem, da smo v Jugoslaviji zainteresirani za oskrbovanje z železovo gobo iz indijskih rud, vendar le, če bi metalizacija bila izvršena med potjo, to je v Arabskih državah kar pomeni, da je Abu Dabi primerna rešitev.

Naravnost jugoslovanske črne metalurgije na industrijsko rudo po zasedanju mešanega komiteta, maja 1977, odpira možnost razvijanja tudi drugih blagovnih tokov. Zamisel, da naj bi se to zavezovalo znotraj črne metalurgije, je nerealna. Prvič zaradi tega, ker Indija ne priznava kontokorentnega prometa, drugič zaradi težav pri plasiranju izdelkov jugoslovanskega železarstva na tem tržišču.

Indija bo v obračunskem letu od 1.4.1979 do 31.3.1980 uvozila 1,1 milijonov ton jekla, naslednje leto pa celo 1,4 milijonov ton. Po informaciji, ki smo jo dobili, pa v tem uvozu nimamo veliko izgledov. Uvažajo največ navadna jekla, pločevino, profilna in palčasta jekla in to največ iz Japonske, ki tudi kupuje največje količine rude. Na našo izjavo, da se je Jugoslavija pripravljena trajnejše vezati na indijsko železovo rudo, pelete in železovo gobo, če bi dosegla tudi primerne poti dobave, so nam odgovorili, da oni ne morejo odstopiti od sistema tenderjev oziroma mednarodnih natečajev za oskrbovanje s surovinami in opremo.

Nam so pripravljali pravočasno posredovati vse natečaje, kar pomeni, da bi morali biti konkurenčni japonskim in drugim svetovnim dobaviteljem. Ugotovil sem, da je večji del finalnih izdelkov, orodja in podobno na listi prepovedi uvoza,

Jeseniska razglednica

kar pomeni, da se ne morejo izvažati v Indijo. V takem položaju sem zastopal stališče, da naj se uvoz rude »veže« na izvoz drugih izdelkov kovinske industrije, zlasti ladij. Indija se je pri oskrbovanju z ladjami zadnje čase preusmerila na druge dobavitelje, zlasti domače. Dobri politični in poslovni odnosi pa naj bi po naši logiki ta proces zavrlji. Pri tem naj bi ruda odigrala svojo bilančno vlogo.

Ob upoštevanju stanja sem za zapisnik posredoval naslednji tekst: Črna metalurgija Indije in Jugoslavije imata pogoje za ožje medsebojno sodelovanje. Prva ima velike zaloge bogate železove rude, druga pa veliko tradicijo v proizvodnji kvalitetnih in plemenitih jekel. Sedanja preorientacija jugoslovanske črne metalurgije na oskrbovanje z indijsko rudo bi morala pomeniti širjenje gospodarskega sodelovanja.

Jugoslavija je pripravljena, da se v prihodnosti v celoti naravna na kosovno in aglo rudo v obsegu do milijon ton letno iz Indije, na količino do 50 tisoč ton železovih pelet, a v perspektivi od 100 do 200 tisoč ton železove gobe. Jugoslavija je pripravljena, da se veže na oskrbovanje z določeno količino do 200 tisoč ton polizdelkov indijskih železarn. Jugoslavija je v interesu poslovnega sodelovanja pripravljena s protidobavami Indijo oskrbovati s plemenitimi jekli, ladijsko pločevino, hladno valjanimi trakovi, elektro pločevino, vzmetnim jeklom, kovanim jeklom, verigami, metalurškimi orodji, varilnimi elektrodami in drugimi jeklarskimi izdelki.

Jugoslavija je dalje pripravljena vključiti se v skupni projekt za proizvodnjo železove gobe iz indijske rude na območju Bližnjega vzhoda, ki je bogat z naravnim plinom. Pripravljena je kot nosilec projektov sodelovati pri širjenju proizvodnje industrijskih nožev, verig, veznih elementov, elektrod in drugih izdelkov v Indiji.

Jugoslavija je kot proizvajalec pripravljena dobavljati železove zlitine in je zainteresirana, da se Indija vključi v projekt FENI za proizvodnjo feronikla.

Namen tega besedila naj bi bil odpiranje vrat, širjenje oskrbovalnega vira na pelete, železovo gobo in polizdelke ter za plasiranje izdelkov jugoslovanskih železarn. Spodbudila naj bi se tudi morebitna prisotnost Slovenskih železarn v razvojnih projektih Indije, kot primer proizvodnje industrijskih nožev, z našim znanjem in sovlaganjem, kar naj bi pomenilo trajnejše sodelovanje.

V zapisniku mešanega podkomiteja so bile osnovne misli predložene teksta upoštevale.

Po sklenitvi dela podkomiteja za poslovno tehnično sodelovanje Indija - SFRJ, sem 11. maja obiskal JUGOINTRACO in SAIL.

JUGOINTRACO je firma, ki jo je ustanovila Intertrade Ljubljana, ki ima v rokah tri četrtine indijske jugoslovanskega posla. Že leta 1977 sem ugotovil, da je ta firma najprimernejša za zastopanje interesov SOZD Slovenske železarne. Govoril sem z direktorjem Intertrade V. Mirom in vodjo Jugointraco Nikom Tičarjem. Predal sem dokumentacijo o stanju ter razvoju jugoslovanske črne metalurgije in o izdelkih Slovenskih železarn. Dogovorili smo se, da bo Jugointraco poiskal zveze za uresničevanje idej nastopanja v skupnih projektih v Indiji, Jugoslaviji ali v tretjih deželah. Tičar se bo zanimal tudi za aglo rudo in pelete in nas o tem preko Intertrade-a obvestil. To je tudi storil in firma iz Kalkute se že zanima za sodelovanje železarne Ravne pri širjenju proizvodnje rezalnega orodja.

SAIL je državna organizacija, ki predstavlja 70 % proizvodnje in prometa jekla. Obiskal sem jo skupaj z M. Tičarjem, sprejela pa sta naju S. M. Puri in S. K. Roongta. Zvedela sva, da Indija uvažala okrog 250.000 ton pločevine od 6 mm do 50 mm debeline in okrog 250.000 ton profil-

nega jekla in žice v isti kvaliteti DIN 17.100.

Ostali uvoz zajema razna jekla, kupci pa so privatna podjetja, na katere indijska vlada nima neposrednega vpliva. Povedala sta, da vse kupujejo z natečajem in nama izročila zadnji razpisani tender na valjano blago, 100.600 pločevine in 200 tisoč ton profilov, v katerem naj bi morebitno sodelovali. Domača konjunktura in prevelik obseg nista omogočila našega konkuriranja.

Iz tiskanega gradiva sem ugotovil, da je indijska črna metalurgija posegla tudi na področje plemenitega jekla. V železarni plemenitega jekla Durgapur izdelujejo konstrukcijska in orodna jekla, od nelegiranih do brzorezanih in tudi preko 7.000 ton nerjavnih jekel, predvsem v obliki trakov in pločevine. V gradnji imajo novo železarno Salem, ki bo imela zmogljivost okrog 220.000 ton nerjavnega, elektro in specialnega jekla. V prvi fazi bo ta železarna, opremljena tudi s Senzimir ogradi, že leta 1981 izdelala okrog 32.000 ton hladno valjanih visokolegiranih jekel. Iz tega sledi, da za našo prodajo neorjentirne, orjentirne ter nerjavne pločevine v Indiji ni velikih izgledov.

Izjavili so, da so notranje cene jekla v Indiji nižje od cene uvoznega jekla. Pri nas je to obratno. Da porabniki ne bi bili oškodovani, imajo poseben izravnalni sklad, torej uvozniki ne plačajo carine, temveč dobijo premijo.

V N. Delhiju sem ponovno ugotovil veliko aktivnost naše ambasade, posebno prizadeven na gospodarskem področju je ekonomski sekretar Egon Petrić, uspešno pa posreduje tudi ambasador Blažević. Mnenja sta, da bi jugoslovansko združeno delo v Indiji moralo biti bolj agresivno in to na področju jekla, energetike, ribištva, ladjedelništva, irigacije, strojogradnje in druge. To počenjajo tudi Indijci zlasti na območju arabskih in afriških dežel. Zavedati se je treba, da se Indija razvija in s tem menja tudi strukturo uvoza. Tako je na primer uvoz traktorjev že odpadel in je možno računati le na dobave komponent. Z izgradnjo lastnih ladjedelnic se je zmanjšal uvoz ladij, zanimiva pa je skupna proizvodnja ladijske opreme. Indijci so agresivni tudi v transportu, kar se odraža v sporu z Jugolinijo in JAT. To ne pomeni, da ta dežela ni zanimiva za Jugoslavijo. Njeno mesto ter vloga sta tudi jasno opredeljena v politiki Sovjetske zveze.

Sovjetska zveza je na primer Indiji zagotovila odkup presežka jekla, zagotovila optimalno izkoriščanje železarn, snuje projekt nove železarne z zmogljivostjo 5 milijonov ton jekla letno, prevzela je ogromni irigacijski projekt, ki bo Srejal vodostaj rek od Himalaje do Sri Lanke, prisotni so v energetiki in drugih projektih. Tudi Jugoslavija bo v Indiji morala najti svoje interese - le to je težko - biti morajo obojestanski. Indija iz žitnice postaja tudi industrijsko razvita dežela.

Bivanje v Delhiju sem izrazil za obisk najpomembnejših zgodovinskih objektov pradavne zgodovine, iz časov Mongolov, Angležev in sedanje samostojne dežele. Vsako obdobje mirnega življenja, barbarstva, novega ustvarjanja in verskega nevdahtenja je pustilo svoje sledove. Najskromnejši, pa zato toliko bolj svet in češčen je spominski park moža, ki je brez orožja, s stradanjem osvobodil veliki indijski polotok - Manhatma Gandhi.

Iz Delhija sem odpotoval v soboto 12. maja ob drugi uri zjutraj. Leteli smo z Lufthanso v Frankfurt. Letala te zahodnonemške linije so vedno točna, imajo odličen servis in so zato toliko bolj polna. Iz Frankfurta sem potoval v Nico, kjer sem sodeloval na kongresu svetovne smučarske federacije.

Gregor Klančnik

KAJ JE S SAMOUPRAVNO ORGANIZIRANOSTJO POTROŠNIKOV V OBČINI

Pri obravnavah in analizah uresničevanja zakona o združenem delu se običajno zaustavimo pri nekaterih vidikih uresničevanja dohodkovnih odnosov, oziroma družbenoekonomskih odnosov, mnoge stvari, ki prav tako sodijo v ta okvir, oziroma med določila zakona o združenem delu, pa puščamo v nemar. Pri tem imamo tokrat v mislih samoupravno organiziranost potrošnikov v krajevnih skupnostih in v občini.

Ta obveza izhaja iz zakona o združenem delu, ki v 23. členu opredeljuje:

Občani kot potrošniki blaga in uporabniki storitev imajo pravico, da se samoupravno organizirajo v krajevnih in družbenopolitičnih skupnostih ali kako drugače, da vplivajo na razvoj proizvodnje in storitvenih dejavnosti, ki zadovoljujejo njihove potrebe, da preprečujejo monopol oziroma zlorabo monopolnega položaja in da zavarujejo druge svoje interese.

Organizacije združenega dela, ki proizvajajo oz. prodajajo blago in opravljajo storitve za neposredno porabo občanov, morajo ustvarjati pogoje in spodbujati organiziranje potrošnikov blaga oziroma uporabnikov storitev za raziskovanje in ugotavljanje njihovih potreb in interesov ter za planiranje in usklajevanje odnosov med proizvodnjo in porabo na trajnejši podlagi.

Organi upravljanja v organizaciji združenega dela na področju proizvodnje oziroma prometa blaga in storitev za neposredno porabo morajo v skladu z zakonom na zahtevo organizacije potrošnikov skleniti samoupravne sporazume, s katerimi določijo njihova medsebojna razmerja, pravice in obveznosti glede redne in kakovostne preskrbe z določenimi proizvodi, rednega opravljanja storitev, določanja cen za proizvode in storitve ter udeležbo potrošnikov pri doseženem prihodku, upoštevajoč pri tem razvoj teh dejavnosti, potrebe potrošnikov, zagotovitev potrebnih rezerv in druga vprašanja skupnega pomena.

Naj k temu dodamo, da je sedaj v razpravi tretja varianta osnutka zakona o temeljnih sistema cen in družbeni kontroli cen, ki v skladu s citiranimi določili predvideva udeležbo organiziranih potrošnikov pri določanju in kontroli cen.

V jeseniški občini nekaj resnejših prizadevanj, razen v krajevni skupnosti Javornik-Koroška Bela, za samoupravno organiziranost potrošnikov blaga in uporabnikov storitev doslej ni bilo. Pa najbrž ne zato, ker v krajevnih skupnostih oziroma v občini ne bi imeli tovrstnih problemov in težav, pač pa najbrž zato, ker ni bilo s strani organizacij združenega dela, ki proizvajajo oziroma prodajajo blago in opravljajo storitve za neposredno

uporabo občanov, nikakršne ali pa samo besedna spodbuda, še manj pa ponudbenih pogojev za samoupravno organiziranost potrošnikov.

Seveda pa bi ob pomanjkanju iniciative in spodbude s strani organizacij združenega dela, ki jih zakon o združenem delu zavezuje, pričakovali večjo aktivnost subjektivnega faktorja, predvsem pa socialistične zveze delovnih ljudi in zveze sindikatov, ki jima ta vloga in naloga pripada po ustavnih določilih. Ne bi mogli reči, da o tem ni bilo v različnih organih teh dveh organizacij že govora, vendar pa je ostalo le pri pogovoru in ugotovitvah, da smo na tem področju naredili še bore malo. Tako kot večkrat v naši družbenopolitični praksi tem ugotovitvam ni sledil akcijski načrt s konkretno opredeljitvijo nosilcev naloge in časovno opredeljitvijo uresničitve načrta.

Te besede bi izzvenile v prazno, če v krajevnih skupnostih in v občini kot celoti ne bi imeli tovrstnih problemov in množice odprtih vprašanj. Naj navedemo le nekatere, ki so se in se še v razpravah pogostno po-

javljajo — neenakomerna razvitost trgovske mreže, zelo borna in ozka ponudba nekaterih blaga za neposredno uporabo občanov, številne neizkoriščene možnosti nuditi občanom — potrošnikom pestrejšo in cenejšo ponudbo, na primer povrtnino in sadje. Tu mislimo na še velike neizkoriščene možnosti, ki nam jih nudi pobratena občina Valjevo in druge možnosti dohodkovnega povezovanja (ne formalnega) v korist potrošnika. S tem je povezano tudi vprašanje pomanjkanja skladiščnih prostorov, specializiranih trgovin in podobno. Nič manj aktualno vprašanje za potrošnike je tudi obratovni čas, založenost z nekaterim blagom, saj niso redki primeri, da mora zaposlena gospodinja med delovnim časom v trgovino po določeno blago, ki ga po drugi uri več ne dobi. Množica problemov v občini, ki se vlečejo že leta in leta, je tudi na področju storitvenih dejavnosti. Tudi nismo v občini imuni v pogledu nekaterih primerov monopolnega obnašanja.

Prav gotovo navedena in nena- vedena vprašanja, ki zadevajo potrošnike blaga in uporabnike storitev, kričijo po širšem družbenem reševanju vseh teh vprašanj. S samoupravno organiziranostjo potrošnikov blaga in uporabnikov storitev bi ustvarili trdnjšo povezavo med njimi in ponudniki pa tudi pospešili reševanje navedenih pa tudi drugih odprtih vprašanj. S tem pa bi bil hkrati narejen velik korak naprej pri uveljavljanju samoupravnih družbenoekonomskih odnosov na tem področju.

ČLANI DU JESENICE V DRAŽGOŠAH

V sredo, 8. avgusta, zjutraj smo se upokojenci z avtobusom odpeljali skozi Škofjo Loko v Železnice. Tu smo si ogledali muzej, ki prikazuje gospodarsko in kulturno dejavnost tega kraja, od plavžarstva, železarstva, gozdarstva, lesne industrije in drugo do čipkarstva.

Poseben oddelek predstavlja tudi kulturno dejavnost nekaterih, za slovensko zgodovino zelo pomembnih muzejev. Muzej je izredno zanimiv, poučen in skrbno urejen. Za zelo zanimivo razlago po številnih prostorih muzeja se Niku Žumru obiskovalci prisrčno zahvaljujemo.

Iz Železnikov smo se odpeljali po lepi asfaltirani, toda dokaj ovinkasti in strmi cesti v Dražgoše. Najprej smo si ogledali Dom Cankarjevega bataljona (odprt je bil 22. julija letos). Dom je zgrajen v ličnem alpskem slogu in s prijetno notranjo ureditvijo, z razstavljenimi dokumenti takratnih dogodkov v Dražgošah. Preden smo se podali na ogled veličastnega spomenika, smo si ogledali v mozaiku ovekovečene zgodovinske dogodke, delo akademskega slikarja Ive Šubica, udeležence dražgoške borbe. Pri spomeniku sta nas pričakala Drago Vrančič in Ludvik Jelenc, udeleženci in prič herojske dražgoške bitke. Ogledali smo si spomenik, ki predstavlja prvo frontalno bitko v Sloveniji oz. Jugoslaviji. Z vrha spomenika, od koder je lep pogled na Dražgoše in čudovito okoličino, nam je Vrančič živo opisal dogodke iz januarja 1942, kje so potekale borbe, od kod so napadali številčno močnejši in dobro oboroženi Nemci. Govoril nam je o težkih pogojih borbe, ko so jim zaradi hudega mraza zatajile puške, o borbi ob Bičkovi skali, kjer so Nemci za vsako ceno poizkušali postaviti mi-

nometalec, kar pa se jim kljub žrtvam ni posrečilo.

Jelenc je pripovedoval o pogojih, v katerih so se znašli vaščani, o napadih, borbah, o osvobojenih Dražgošah in ponovno zaselenih od Nemcev, ki so se zverinsko maščevali nad vaščani in celo otroki. Streljali so talce (tudi Jelenc je bil že določen za ustrelitev), požigali in do tal porušili domove, vaščane pa izselili. Beseda bi tekla še o marsičem, pa nas je dež prezgodaj presenetil. Jurij Dolenc se je Vrančiču in Jelencu v imenu udeležencev iskreno zahvalil, da sta se odzvala njegovemu vabilu in kot prič opisala takratno dogodek.

Od spomenika smo se podali v gostilno Terezije Šmid, kjer so nam pripravili izredno okusno in obilno kosilo.

Ob povratku smo se ustavili še v Škofjo Loko, si ogledali grad in muzej. V gradu — muzeju smo se zadržali nad dve uri. Po muzeju nas je vodil izredno prijeten vodič, ki je med svojo strokovno razlago vplel tudi segave legende iz tiste dobe. Predolg bi bil opis, kaj vse smo videli, toda reči je treba, da skoraj nihče od nas dotlej ni vedel, kako pestra in bogata je zbirka škofjeloškega muzeja, kar je seveda treba videti, da spoznaš zgodovino tega kraja. Vodiču smo se zahvalili za strokovno vodstvo in odšli še na ogled Škofje Loke.

Oglasili smo se tudi v prostorih tamkajšnjega društva upokojencev, kjer smo se odpochili in odžejali.

Proti večeru smo se odpeljali proti Jesenicam, kamor nas je šofer Lojze vseh 45 udeležencev srečno pripeljal kljub precejšnjim gneč na cesti.

Poleg zahvale šoferju za srečen in prijeten prevoz je prav, da se v imenu vseh udeležencev izleta zahvalim tudi Juriju Dolencu, ki je uspešno organiziral in vodil tako poučen in prijeten izlet. Takih izletov si še želimo!

Udeleženec izleta

ALI SO KRIVI OTROCI?

V Planini pod Golico sem v nedeljo obiskal brata, ki ima na počitnicah dve nemški družini. Na mizah sem opazil v vazah zajetne šopke planinskih rož, ki so vse zaščitenе.

Brata sem vprašal, kje so natrgali te rože? Povedal mi je, da je te rože prinesla šestčlanska nemška družina, ki je bila na izletu v Vratih in pri Peričniku v soboto, 11. avgusta. Od teh rož, ki sem jih videl niso odtrgali niti ene, ampak so vse pobrali po tleh za skupino naših otrok, ki so jih vodili pedagogi.

Nemci so bili osupli nad takim početjem naših otrok in še bolj nad njihovimi vodilci. Spraševali so brata, če nimamo gorske straže, ki bi preprečila tako početje. Mislim, da je vsak komentar odveč in da se bodo pedagogi oziroma vodilci prepoznali.

Jaka Klinar

PRAVLJICA O PRINCESKI PETETE

Nekoč v davnih časih v deželi Itéde živela je princeska z imenom Pétété.

Popolnoma in docela obubožana sirotka princeska je morala preživljati še svojo babico.

Skromne pšenice in franke, s katerimi se je otepala vsakdanje revščine ter z njimi nakupovala za babico in zase breskve, krompir, pekatete, pasjo radost, nedrčke in drugo zelenjavo, si je služila na ta način, da je začela ljudem po mestu in okoliških vaséh raznašati dopisnice, razglednice, pisma, časopise, časnike, revije, položnice za davke in odvoz smeti, obróčne položnice za naročene knjižne zbirke, priporočeno oddana vabila za obiske na sodiščih, zmešano sestavljena vabila za udeležbo na konferencah in sestankih, v vseh mogočih barvah natisnjene reklame nekaj desetih založb, obvestila o paketih, ki so jih morali potem prejemniki iti iskati na pošto, pokojnine in honorarje v bankovcih in s kupčkom drobica.

Jo, otroci, koliko vsega tega se je vsak dan nabralo v njeni poštni torbi!

V ponedeljek je morala odpeketati deset kilometrov, preden je spraznila vsebino svoje potovalke ter v hišne nabiralnike zmečkala tisto, kar je bilo namenjeno ljudem v stanovanjih. Kolikokrat je zaman pritiskala na hišni zvonec:

Nihče se ni oglasil.

Ljudje so odšli v svet. V službo, v trgovino, v dom onemoglih, na sprehod v zakajeno krajino, na obisk k sosedom, na dopoldanski vrček piva, h Kurivu naročat premog, zamenjat plinsko bombo, k frizerju, v daljna tuja mesta in dežele, k staršem na Dolenjsko po zelje in solato, na jurši za splošni ljudski blagor.

In tako je uboga princeska Pétété v terek spet pozvonila in klicala ljudi, da bi jim mogla izročiti naslovljena sporočila, denar, pošiljke.

Svoje srebrne škorenjčke je že tako obrabila, da je pomislila na nove. Kajti jutri, v sredo, bo prehodila vsaj dvajset makadamskih kilometrov, potrkala na tisoč duri in sploh... Ni da bi govoril.

V četrtek je babica skoraj omedlela, ko je zagledala svojo postarsko princesko. Prikolovratila je namreč v stanovanje, kot bi bila pijana. Toliko toliko da se je še držala na nogah. Z zadnjimi močmi se je spravila do obrabljene kavča, potem pa omahnila nanj.

Babico je pošteno zaskrbelo. Kaj vse se je le moglo pripetiti njeni vnuki? Če jo pobere — kako bo potem ona, babica, preživela še svojih sedemsto in nekaj petkov?

«Sirotica moja, je bilo tako hudo? Ti lahko s čim pomagam?» «Jo, babica, ti pojma nimaš, kakšni so ljudje! Prinesem jim položnico za Itéde, pa že vzkipe. Zaman jim pojasnjujem, da morajo plačati časnik, ki jim ga iz tedna v teden redno stiskam v roko, puščam na mizi, če stanovanje ni zaprto, pustim pred vrati, če nikogar ni doma. Sem mar jaz kriva, če se naročnina neprestanoma viša? Naročniki vseh vrst me po vrsti zmerjajo, kot da bi jih jaz mogla odrešiti vseh njihovih tegob.

Ah, jutri me skrbi! Petek! Veš, koliko časnikov in revij moram raznositi? SKELET, ATHENA, ZVOK, GARANJE, pa še tisti resni METALURG, ki ga tako in tako nihče ne bere! Kolikokrat se bom morala vrniti na pošto, da bom spet napolnila svojo torbo!

Babica je premišljevala.

«Poslušaj, princeska moja, kdaj pa dobite na pošto tistega METALURGA?»

«Danes. V četrtek. O pravem času. Vsi prejemniki bi ga morali jutri dobiti. Oh, ta petek!»

Babica je premišljevala.

«Praviš, princeska moja, da METALURGA malokdo bere?»

«Saj ni detektivka! Kdo pa še bere suhoparna poročila?»

«Potem je pa vseeno, če jutri METALURGA na raznašiš. Prihrani ga za ponedeljek!»

«Kako si zlati, moja draga babica! V tih svojih zrelih letih še vedno takšne zdrave misli! Kako to, da nam na pošti še nikomur ni prišlo kaj podobnega na um? Takoj jutri navsezgodaj bom predlagala, da bomo brezplačnega METALURGA raztresli šele ob ponedeljkih.»

In uboga, sirotna princeska Pétété je zares začela vsem naslovnikom raznašati neskončno resnega METALURGA ob ponedeljkih.

To ni nobena pravljica.

Tako ravna jo na jeseniški PTT z ŽELEZARJEM.

Dobivam ga ob ponedeljkih.

Janez Svoljšak

GASILCI NA DOVJEM BODO SLAVILI

Gasilsko društvo Dovje bo konec avgusta proslavilo 90-letnico ustanovitve in uspešnega delovanja. Po kroniki in ustnem pripovedovanju najstarejših članov društva se je društvo najprej imenovalo Prostovoljna požarna bramba. Ustanovljena je bila leta 1889, in sicer kot organizacija, ki bo skrbela za obrambo pred požari. To preventivno je zahtevala gosta naseljenost vasi, lesene stavbe, hlevi in drugo.

Prvi vodja prostovoljne požarne brambe je bil Jakob Janša-Blazejev. Leta 1904 je organizacija štela že 40 članov. Kmalu po ustanovitvi so se tudi že lotili zidave lastnega gasilskega doma, katerega so leta 1898 svečano izročili namenu. Kasneje se

je organizacija preimenovala v prostovoljno gasilsko društvo, večalo se je število članov in tudi vseh ostalih ki so pomagali društvu.

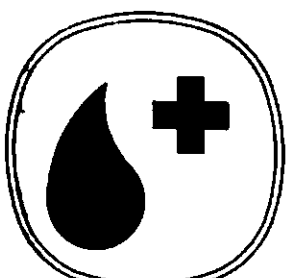
V vseh letih so člani sodelovali pri gašenju številnih požarov v vasi in tudi drugod, organizirali so najrazličnejše vaje, skrbeli za izobraževanje članov in še bi lahko naštevali. Prvo motorno brizgalno so dobili leta 1934, drugo sodobnejšo pa pred tremi leti. Leta 1977 so kupili tudi nov avto.

Lep jubilej bodo člani Gasilskega društva Dovje proslavili v nedeljo, 26. avgusta, s proslavo in gasilsko parado. Že v soboto bo slavnostna seja društva in sektorska vaja.

J. R.

Novi stolpnici v centru II (I. K.)

2E PRVI DAN 248 PROSTOVOLJNIH KRVODAJALCEV

Ceprav letošnja krvodajalska akcija v jeseniški občini poteka v dokaj neugodnem času, sredi dopustniškega in počitniškega obdobja, se je že prvi dan, 14. avgusta, odzvalo 248 prostovoljnih krvodajalcev, od tega iz naše železarne 136 ali skoraj 55 %.

Krvodajalska akcija se je nadaljevala včeraj, potekala pa bo še danes 16. in jutri 17. avgusta ter v ponedeljek in torek, 20. in 21. avgusta od 6. do 14. ure v prostorih Delavskega doma na Jesenicah.

Odziv prostovoljnih krvodajalcev kaže, da se v občini vedno bolj zavedamo pomena prostovoljno zbrane krvi za potrebe naše bolnišnice in dejstva, da je kri že v mnogih primerih reševala življenja.

Prepričani smo, da bomo v občini tudi letos dosegli že nekajletno poprečje, če ne celo presegle.

Kdor še odlašajo, naj mu bo za spodbudo in zgled več kot 1500 prostovoljnih krvodajalcev v jeseniški občini.

USPEŠNE PRIPRAVE ZA REPUBLIŠKO VAJO

NIČ NAS NE SME PRESENETITI

V jeseniški občini se dokaj načrtno pripravljamo na republiško vajo pod geslom »Nič nas ne sme presenetiti«, ki bo konec septembra. V ta namen so imela vsa gasilska društva suhe in mokre vaje, v občinskem merilu pa so uspešno izvedli tudi tečaj civilne zaštite. Gasilci in posebne enote civilne zaštite so uspešno izvedle tekmovanja in ocenjevanja znanja.

Poleg tega se pri društvih in enotah, pri starih civilnih zaščitah in gasilski zvezi ter protipožarni skupnosti prizadevajo, da bodo zbrana sredstva namenili za nabavo orodij in sredstev, ki se najbolj potrebujejo v obrambi pred požarom, posledicami naravnih nesreč pa tudi za primer vojnega stanja.

Vsa ta prizadevanja kažejo in tudi omogočajo, da se bomo vsi prebivalci jeseniške občine uspešno vključili in sodelovali pri opravljanju nalog na vaji, ki bo septembra v vsej republiki.

B.

PETINDVAJSET LET JESENIŠKE DELAJSKE UNIVERZE

Izobraževalna dejavnost je bila sestavni del dejavnosti delavskih prosvetnih društev Svoboda in kulturnih društev ter organizacij. Predvsem je v tem pogledu prednjačila DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, ki je po osvoboditvi nadaljevala bogato in razgibano vzgojnoizobraževalno in idejnopolično delo, ki se je odvijalo v Delavskem domu na Jesenicah med obema vojnama.

Tako se že vsa leta po osvoboditvi srečujemo z izobraževalnimi sosveti pri občinskih zvezah Svoboda in prosvetnih društev oziroma današnjih Zvezah kulturnih organizacij, v društvih in organizacijah pa z izobraževalnimi oddelki. Eden najaktivnejših odsekov je bil pri jeseniški Svobodni, ki je že zgodaj prerastel okvire društva in zato je bila pri društvu že leta 1954 ustanovljena LJUDSKA UNIVERZA, ki je bila skupaj z ostalimi izobraževalnimi oddelki v društvih povezana z izobraževalnim centrom občine. Izredno pestro izobraževalno dejavnost v občini so vodili kulturni delavci prostovoljci, dokler leta 1959 občinski ljudski odbor zaradi vedno bolj razširjene dejavnosti in vedno večjih potreb izobraževanja odraslih ni ustanovil DELAVSKE UNIVERZE s profesionalnim kadrom.

Ljudska univerza je organizirala že leta 1954 21 predavanj s strokovno, kulturno, politično, športno in poljudno znanstveno vsebino z 2.435 poslušalci ali 115 na eno predavanje. Poleg teh predavanj je ljudska univerza že takrat organizirala različne jezikovne in strokovne tečaje. V istem letu so, na primer imeli: prvi in drugi razred angleškega jezika s 50 slušatelji, prvi in drugi razred nemškega jezika s 120 slušatelji, prvi razred francoskega jezika s desetimi slušatelji, tečaj strojepisja s 35 slušatelji, tečaj stenografije s 15 slušatelji. Ob takih rezultatih je poročevalec v Železaruju februarja 1955 napisal: »Te številke so lahko, ne le ljudski univerzi in s tem jeseniški Svobodni, temveč vsem Jesenicam v ponos. Za aktivno delovanje jeseniške ljudske univerze gre priznanje vodstvu iste ter LOMO Jesenice (ljudski odbor mestne občine), ki jo finančno vzdržuje.«

V naslednjih letih se je dejavnost jeseniške ljudske univerze še razširjala in že v sezoni 1956–1957 zasledimo tudi že šolo za starše. Tudi v naslednji sezoni 1957–1958 je bil dosežen napredek pri izobraževanju odraslih. Ustanovljen je bil izobraževalni center, ki se je uveljavil v vseh večjih krajih naše občine. Z delom je pričela administrativna šola, poleg jezikovnih in drugih tečajev, ciklusa predavanj za starše in mladoporočence, predavanj vzgojne in poljudnoznanstvene vsebine. Predavanja na Jesenicah so bila dobro obiskana, veliko zanimanje za »šolo za starše« pa je vladalo v Kranjski gori, na Dolenjskem, v Ratečah, na Hrušici, Javorniku, v Zirovnici in na Jesenicah, kjer so bili redni mesečni ciklusi različnih predavanj ilustrirani tudi s filmi in diapozitivi. Tako je bilo, na primer v sezoni 1957–1958 do meseca aprila 93 predavanj z 8.814 poslušalci. Kot zanimivost naj navedemo, da je ljudski odbor mestne občine Jesenice v letu 1956 jeseniški Svobodni nakazal 200.000 din za delo ljudske univerze.

To je le nekaj podatkov, ki smo jih črpali iz kronike DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice in iz zapisov v Železaruju v tistih letih. Naj navedemo še to, da sta se v teh prvih petih letih delovanja ljudske univerze na Jesenicah s tem najbolj intenzivno ukvarjala Polde ULAGA in Joža VARL, z izobraževanjem odraslih pa so tesno povezani tudi Franc ŠKRLJ, Franc PINTAR, France ZVAN, Lado ROTAR, Edo ŽAGAR in drugi. Pripomniti velja, da so takrat vsa DPD Svobode, kulturna društva in organizacije imeli izobraževalne oddelke, s pomočjo katerih je Ljudska univerza izvajala svoj program na celotnem območju jeseniške občine.

DELAJSKA UNIVERZA JESENICE V SEDANJEM SREDNJEROČNEM OBDOBJU

Vloga in naloge delavske univerze kot specializirane vzgojnoizobraževalne organizacije odraslih danes opredeljuje zakon o organizacijah za izobraževanje odraslih, osnutek zakona o usmerjenem izobraževanju in samoupravne splošne listine TOZD Delavske univerze, ki je v sestavi delovne organizacije Vzgojno izobraževalni zavod Jesenice.

Delavska univerza je organizator dopolnilnega izobraževanja za delo, samoupravljanje, politično delovanje ter za kulturne in socialne potrebe delavcev in občanov. Razen tega organizira tudi dislocirane oddelke matičnih izobraževalnih organizacij, vendar se ti pojavljajo in ukinjajo s potrebami. Pri svojem delu je povezana z združenim delom

neposredno ali prek klubov samoupravljalcev, z družbenopolitičnimi organizacijami, ustanoviteljem in drugimi, ki so porabniki izobraževalnih storitev in sodelujejo pri oblikovanju ciljev, nalog, programov in oblik vzgoje in izobraževanja odraslih. Izobraževanje odraslih torej temelji na interesih in potrebah posameznikov, združenega dela, družbenopolitičnih organizacij in družbene skupnosti.

DRUŽBENOPOLIČNO IZOBAŽEVANJE IN USPOSABLJANJE

Delavska univerza Jesenice je, oziroma bo v planskem obdobju 1976–1980, opravila pomembno družbeno delo s tem, da je zagotavljala delavcem in občanom možnost družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja za samoupravno politično delovanje. To dejavnost je opravljala, oziroma opravi v sodelovanju in dogovoru z družbenopolitičnimi organizacijami, organizacijami združenega dela, klubom samoupravljalcev ali na lastno pobudo za zainteresirane delavce. Pri svojem delu je zasledovala potrebe, ki jih je narekoval samoupravni socialistični razvoj in zaradi katerih je bila predvsem ustanovljena kot specializirana izobraževalna organizacija.

Na tem področju so imeli v šolskem letu 1975/76 dvaindvajset različnih oblik izobraževanja z 293 izobraževalnimi urami in 678 slušatelji. V naslednjem šolskem letu so imeli 24 izobraževalnih oblik s 460 izobraževalnimi urami in 1.065 slušatelji, v šolskem letu 1977/78 35 oblik s 500 urami in 833 slušatelji, v zadnjem šolskem letu 1978/79 pa 37 izobraževalnih oblik s 852 urami in 1.170 slušatelji. Za naslednje šolsko leto 1979/80 pa predvidevajo 40 različnih izobraževalnih oblik z 900 izobraževalnimi urami in 1.250 slušatelji.

Za delovanje delavske univerze na tem področju sta bila pomembna dva dokumenta, in sicer družbeni dogovor o družbenopolitičnem izobraževanju iz leta 1976 in samoupravni sporazum o ustanovitvi kluba samoupravljalcev Jesenice iz leta 1977, na osnovi katerega je organizirala usposabljanje samoupravljalcev.

Sistem, vsebino, načrtovanje in kadrovanje so določale družbenopolitične organizacije in klub samoupravljalcev, pri čemer je delavska univerza sodelovala pri oblikovanju in prilagajanju programov konkretnim razmeram ter opravljala druge strokovne naloge pri usposabljanju (priprave, politično in andragoško spremljanje procesa, ugotavljanje uspešnosti in podobno).

Najbolj razvit sistem družbenopolitičnega usposabljanja ima občinska organizacija zveze komunistov, ki celotni program usposabljanja, razen temeljnega programa za osnovne organizacije ZKS, izvaja s pomočjo delavske univerze. Manj sistematično in načrtno usposabljanje pa imajo ostale družbenopolitične organizacije (SZDL, ZSMS, zveza sindikatov), ki le občasno ali po potrebi pripravljajo in izvajajo krajše oblike družbenopolitičnega izobraževanja in usposabljanja svojih članov v sodelovanju z delavsko univerzo. V celoti pa izvaja program družbenopolitičnega usposabljanja samoupravljalcev delavske univerze, in sicer po posebni pogodbi s klubom samoupravljalcev. Celotno družbenopolitično izobraževanje in usposabljanje delavcev in drugih občanov pa programsko usmerja in koordinira koordinacijski odbor za družbenopolitično izobraževanje pri občinski konferenci SZDL.

IZOBAŽEVANJE ZA SPLOŠNE IN KULTURNE POTREBE DELAVCEV IN OBČANOV

Splošno izobraževanje zajema tako osnovnošolsko kot priprave za nadaljnje šolanje pa tudi družbeno vzgojo – šole za življenje, šole za starše, ljudsko obrambo in družbeno samozaščito in kulturno vzgojo. Sem sodijo tudi tečaji tujih jezikov, kar bi sicer lahko uvrstili tudi med strokovno izobraževanje. Ob splošnih prizadevanjih za izboljšanje izobrazbene strukture delavcev si je delavska univerza prizadevala, da bi kar največjemu številu delavcev in občanov brez polne osnovne izobrazbe omogočila, da dokončajo osnovno šolo.

V šolskem letu 1975/76 so imeli štiri oddelke s 108 slušatelji v večerni osnovni šoli, naslednje šolsko leto tri oddelke s 100 slušatelji, v šolskem letu 1977/78 prav tako tri s 68 slušatelji, v minulem šolskem letu pet oddelkov s 125 slušatelji, za zadnje šolsko leto v tem srednjeročnem obdobju 1979/80 pa predvidevajo osem oddelkov z 215 slušatelji.

Tečaji za učenje tujih jezikov so posebna oblika dopolnilnega izobraževanja, ki so delno namenjeni izpolnjevanju za delo, delno pa zadovoljevanju osebnih potreb. Tako so imeli v šolskem letu 1975/76 štiri jezikovne tečaje z 238 izobraževalnimi urami in 77 slušatelji, naslednje šolsko leto dva tečaja s 180 urami in 40 slušatelji, naslednje šolsko leto dva tečaja s 180 urami in 40 slušatelji, v šolskem letu 1977/78 dva tečaja s 155 urami in 53 slušatelji, v minulem šolskem letu prav tako dva tečaja s 180 urami in 51 udeleženci, za šolsko leto 1979/80 pa predvidevajo prav tako dva tečaja s 180 urami in 60 slušatelji.

Uspesabljanje za ljudsko obrambo in družbeno samozaščito je posebno področje vzgoje, ki je premalo zajeta v dejavnosti delavske univerze, saj prevladujejo le občasna predavanja, ki pa se jih udeležuje veliko število občanov. V šolskem letu 1975/76 je bilo 22 takih predavanj z 2.650 poslušalci, v naslednjem šolskem letu 43 predavanj (štiri učne ure) z 2.750 poslušalci, 1977/78 44 predavanj s 3.250 poslušalci, 1978/79 22 predavanj s 1.500 poslušalci, za šolsko leto 1979/80 pa predvidevajo 44 predavanj s 3.300 poslušalci.

Posebna oblika vzgojne dejavnosti so tudi šole za življenje, s katerimi delavska univerza želi slediti interesom in potrebam mladih ljudi. V zadnjih dveh letih je bilo organiziranih nekaj šol za življenje za dijake, ki so imele ugoden odmev. Delavska univerza pa je prirejala tudi občasna poljudna znanstvena predavanja s predvajanjem filmov za zainteresirane skupine občanov (društva upokoencev, bolnišnica).

Obseg te splošno izobraževalne dejavnosti je skromno zajet v programski strukturi univerze in v dohodku.

IZOBAŽEVANJE ZA POKLIC

Delavska univerza se je na področju izobraževanja za poklice pojavljala kot organizatorica in izvajalka dislociranih oddelkov matičnih šol. Dislocirani oddelki šol so opravljali dve pomembni funkciji: približali so delavcem kraj izobraževanja, izobraževanje samo pa prilagodili odraslim in učenju ob delu. Dislocirani oddelki so bili ustanovljeni kot enote srednjih šol po zakonu o poklicnem izobraževanju. Med udeleženci v teh oddelkih je bilo mnogo delavcev, ki so si po-tej poti pridobili poklic, mnogi pa so si ob delu pridobili ustrezno izobrazbo za dela, ki so jih že opravljali brez potrebne poklicne izobrazbe.

V šolskih letih od 1975/76 do 1978/79 sta delovala pri delavski univerzi po dva oddelka administrativne šole z 48, 56, 58 in 69 udeleženci, dva oddelka s 65 udeleženci pa predvidevajo tudi za šolsko leto 1979/80.

Ekonomika srednja šola je imela v šolskih letih 1975/76, 1976/77 in 1977/78 po pet oddelkov s 97, 96 in 101 udeležencem, v minulem šolskem letu štiri oddelke s 58 udeleženci in ravno toliko jih predvidevajo za šolsko leto 1979/80.

Komercialna šola je delovala le dve leti in sicer v šolskem letu 1975 do 1976 in 1976/77 z enim oddelkom in 24 slušatelji.

Elektrotehnična šola je začela delovati v šolskem letu 1977/78 z enim oddelkom in 20 slušatelji, v zadnjem šolskem letu pa z 19 slušatelji.

Tudi **gostinska poslovodska šola** je z enim oddelkom in 20 slušatelji začela delovati v šolskem letu 1977/78 in prav toliko jih je imela v zadnjem šolskem letu, medtem ko za naslednje šolsko leto 1979/80 predvidevajo 24 slušateljev v enem oddelku.

K tem podatkom je potrebno pripomniti, da se število slušateljev ne pokriva s številom tistih, ki so šole tudi končali, kajti pri vseh šolah je bil prisoten vsip slušateljev.

Udeleženci šol za odrasle so bili tudi iz radovljiške občine, ker med delavskimi univerzama obeh občin obstaja dogovor o medsebojnem sodelovanju in razvijanju oblik usposabljanja odraslih za delo in delovne funkcije.

USPOSABLJANJE ZA DELO IN DELOVNE FUNKCIJE

V strokovno usposabljanje za delo delavska univerza vključuje usposabljanje za delo po zakonskih predpisih in izpolnjevanje za delo ter andragoško izobraževanje namenjeno predavateljem in organizatorjem izobraževanja. V šolskih letih od 1975/76 do 1978/79 so imeli 36 različnih seminarjev in tečajev z 2.648 izobraževalnimi urami in 754 udeleženci. Za naslednje šolsko leto 1979 do 1980 pa predvidevajo devet semi-

narjev in tečajev s 600 izobraževalnimi urami in 190 udeleženci. Takšno izobraževanje temelji na dogovarjanju delavske univerze z organizacijami združenega dela. Seveda je uspeh odvisen od tega, kakšen odnos do izobraževanja imajo delavci, katerim je namenjeno izobraževanje in odgovorni za izobraževanje v organizacijah združenega dela.

ORGANIZACIJSKI, KADROVSKI IN MATERIALNI RAZVOJ

Za obdobje zadnjih štirih let je značilna sicer počasna, vendar stalna organizacijska krepitev in materialno kadrovska rast delavske univerze. V prvih dveh letih tega srednjeročnega obdobja je imela delavska univerza šest zaposlenih delavcev in 48 oziroma 121 zunanjih sodelavcev. V šolskem letu 1977/78 so imeli sedem zaposlenih delavcev s 110 zunanjimi sodelavci in ravno toliko v minulem šolskem letu, število zunanjih sodelavcev pa se je povečalo na 130. Enako število zaposlenih in zunanjih sodelavcev predvidevajo tudi za zadnje šolsko leto v tem srednjeročnem obdobju. Do leta 1975 so bili na delavski univerzi zaposleni štiri delavci.

Delavska univerza je namenjala določeno pozornost tudi usposabljanju zunanjih sodelavcev v pogledu andragoškega oziroma funkcionalnega usposabljanja. Seminarjev, ki jih vako leto za te delavce prireja Zveza delavskih univerz Slovenije, se je v tem času udeležilo 20 delavcev in zunanjih sodelavcev.

Kljub stališčem družbenopolitičnih organizacij v SR Sloveniji o skrbi za materialne osnove delavskih univerz in vključevanja delavskih univerz v svobodno menjavo dela prek izobraževalnih skupnosti, ni bilo v obravnavnem obdobju nikakršnih naložb v opremo delavske univerze. Delavska univerza se je morala leta 1975 preseliti iz Kosove graščine v center srednjih šol, kjer najema učilnice in druge prostore za izobraževanje odraslih. Delavska univerza tako opravlja svoja opravila in naloge v prostoru, ki meri 26 kv. metrov – delovni prostori, skla-

dišče za učila in ponazorila, arhiv in podobno. Tako stanje nujno zahteva ustreznejše prostore za delovanje delavske univerze.

Delavska univerza je kot specializirana organizacija slabo opremljena s tehničnimi sredstvi, predvsem z audiovizuelnimi pripomočki, učili in drugimi pripomočki, kar močno onemogoča, da bi uvažali v oblike izobraževanja in usposabljanja najmodernejšo izobraževalno tehnologijo.

V zadnjih štirih letih so se ob večji politični podpori za nadaljni razvoj delavske univerze povečala družbena sredstva, ki jih daje občinska izobraževalna skupnost. V zadnjih petih letih je delavska univerza pridobila naslednji delež sredstev iz svobodne menjave dela v občinski izobraževalni skupnosti:

Leto	za osn. šolo (din)	za ostalo dejav. (din)
1975	90.000	125.591
1976	112.700	117.000
1977	219.492	375.819,55
1978	386.559	600.000
1979	707.264	625.785

Razen tega so družbenopolitične organizacije in organizacije združenega dela v zadnjih štirih letih namenjale več denarja za izobraževanje in usposabljanje svojih članov in delavcev. V strukturi celotnega odhodka delavske univerze pa ima največji delež prispevek udeležencev izobraževanja, ki so ga prispevali udeleženci sami kot šolniki za obiskovanje šol in poklicno usposabljanje. Kljub temu ima delavska univerza premalo lastnega denarja za razširjeno reprodukcijo oziroma za modernizacijo vzgojnoizobraževalnega procesa v različnih oblikah izobraževanja in usposabljanja delavcev in občanov, za pridobivanje novih prostorov in njihovo opremo.

(VIRI: Kronika DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice; Železar – februar 1955, št. 5 1957 in maj 1958; Analiza vzgoje in izobraževanja odraslih v obdobju 1976–1980 – Delavska univerza Jesenice).

PRVI KORAK DO FILMSKEGA ABONMAJA

Ze večkrat je odbor za kulturo pri izvršnem odboru konference osnovnih organizacij zveze sindikatov Železarne odkupil filmsko predstavbo, pa se je zgodilo, da odkup ni bil popolno izkoriščen, ker je bil pač vstop na predstavbo prost in delavci TOZD in delovnih skupnosti Železarne tega niso izkoristili. Podobno se je dogajalo tudi z odkupi drugih prirediteljev – gledaliških predstav, koncertov in podobno. Seveda je bilo potrebno plačati vse sedeže, čeprav včasih niti polovica ni bila zasedena. Zato je za tiste, ki so se vabili odzvali, včasih vstopnica veljala tudi dvojno ceno ali celo še več.

Da bi odbor denar, ki ga ima v ta namen na voljo kar najbolj racionalno izkoristil, oziroma da bi plačal ali regresiral resnično koristne vstopnice, se je odločil, da bo za izbrano prireditev plačal le toliko vstopnic, ali jih regresiral, kolikor bo pač dejansko koriščenih. Zato si je odbor omislil poseben obrazec oziroma potrdilo, ki ga posamezniki ali pooblaščen predstavniki osnovne organizacije sindikata zase ali za več delavcev skupaj dobi na tovarniškem sindikatu in na osnovi tega koristi brezplačno vstopnico ali regres.

Taka politika odbora za kulturo pri tovarniškem sindikatu, ki naj bi mu sledili tudi v TOZD in delovnih skupnostih, v bistvu pomeni prvi korak do abonmaja na različnih kulturnih področjih. To pa tudi pomeni obliko spodbujanja kulturnih interesov in potreb delavcev za različna področja kulturne ustvarjalnosti.

Tako je odbor za kulturo ravnal tudi ob ponudbi Kinematografskega podjetja Jesenice za ogled enega kvalitnejših jugoslovanskih filmov OKUPACIJA V 26 SLIKAH. Ker ima kinematografsko podjetje v občini štiri kinematografe, je bila možnost koriščenja brezplačnih vstopnic praktično nudena vsem delavcem, živčim v jeseniški občini. Čeprav je akcija stekla šele nekaj dni pred jeseniško premiero, je na osnovi potrdil koristilo brezplačne vstopnice 491 delavcev TOZD in delovnih skupnosti in sicer: v kinu Radio 397, v kinu Plavž 63, v kinu Dovoje 24 in v kinu Kranjska gora šest. Seveda si je film ogledalo mnogo več naših delavcev z normalnimi vstopnicami, ki ali za to ugodnost niso vedeli ali pa v osnovni organizaciji zveze sindikatov ni bilo organizatorja, ki bi za vse zainteresirane delavce oskrbel potrebna potrdila, ker vsako med delovnim časom pač ne more na sindikat izven Železarne po potrdilo. Morda bi v bodoče v vseh primerih pooblastili tudi referente za kulturo pri osnovnih organizacijah zveze sindikatov, da bi lahko izdajali potrdila.

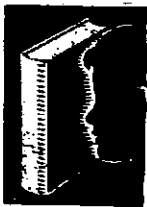
Nekoliko daljši smo se zadržali pri filmskih predstavah zato, ker bi te

ugodnosti s pametno repertoarno politiko lahko nudili vsem delavcem, tudi tistim, ki živijo v radovljiški občini. S tem pa bi naredili tudi prvi resnejši korak na področju filmske vzgoje, ker bi za filme, ki bi jih na primer mesečno izbrali in za njih vstopnice regresirali, lahko v našem Železaru pripravili ustrezne zapise (nivo filmske kulture, od koder prihaja film, žanr, globlji pomen filma oziroma sporočilo filma in ob tem tudi druga spoznanja s področja sedme umetnosti). Pri tem seveda ne bi smeli mimo ugotovitve, da je film najbolj masovno kulturno sporočilo in da se ne moremo preveč ponašati z razvito filmsko kulturo v naši občini.

Raziskava o kulturnih potrebah in navadah v občini Jesenice, ki je bila izdelana koncem leta 1976, bistveno pa se stanje v zadnjih dveh letih in pol ni spremenilo, kaže, da polovica občanov ne zaide nikoli v kino, druga polovica pa bolj ali manj pogosto. Rednih obiskovalcev kina je 13,5 %, občasnih (vsak mesec enkrat) 9,1 %, nekajkrat na leto gre v kino 25,9 % občanov, 6,4 % občanov se odloči za obisk le ob zelo reklamiranih filmih, medtem ko je kar 45,1 % vseh občanov domala brez interesa za obiskovanje kina.

Da so potrebna načrtna prizadevanja za višjo filmsko kulturo oziroma filmsko vzgojenost ob sedanjih svobodni in odprti filmski repertoarni politiki, ki nam nudi množico filmov, ki nas tudi poneumljajo, prikazujejo svet zločina, mlačnosti, krutosti, naravne zmede, malomeščanske napuhjenosti do potrošniške mrzlice, ob bolj redkih resnično umetniških dosežkih, ni nobenega dvoma. Da pa dober film prav tako plemeniti in kulturno spoznavno dviga gledalca, prav tako kot knjiga ali druge umetnostne zvrsti, ni potrebno posebej poudarjati. Torej imamo dovolj utemeljitev, da vsaj na tem področju, to je na področju filma, ki je najbližji našim delavcem, naredimo korak naprej. Prednost je tudi v tem, da je pri filmu ponudba redna in da že mesece naprej lahko izbiramo predstave, ki jih bomo nudili našim delavcem v jeseniški in radovljiški občini.

Tako politiko pa bi morali zastaviti tudi na drugih področjih (knjiga, gledališče, koncerti in podobno), kar bo nedvomno imelo pozitivne posledice pri višji produktivnosti dela, kvalitetnejšem samoupravljanju in humanizaciji naših odnosov. Resnično bi morali doslej še prevečkrat prisotno »slučajnost« zamenjati za načrtno delo na vseh področjih kulturnega ustvarjanja in poudarjanja.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Régis DEBRAY: **Vzplameneli sneg.** Roman. Pomurska založba 1979. (Zbirka Pesti.)

Malce presenečen si, ko na naslovni strani zasledeš ime, ki si ga pred leti bral v neki čisto drugi zvezi. Debray — kaj ni bil to francoski minister, ne, njegov sin, napredni novinar, ki se je boril na strani slavnega revolucionarja Che Guevara? K sreči je vse to popisano v knjigi, katere prevod imamo. (R. Gott: **Gverila v Latinski Ameriki.**) Del te knjige ima naslov Tragedija v Boliviji, sedmo poglavje je posvečeno našemu avtorju: R. Debrayu. Tam piše, da je Guevara Debraya odklonil kot borca, od njega je pričakoval le, da bo v svetu poročal o bolivijski vstaji. Vendar so režimski vojaki Debraya zajeli in ravnali z njim kot z upornikom.

Drugo, kar pomisliš, je: avtor je torej v tej knjigi popisal svoja doživetja v tej neuspeli vstaji. Se le ko prebereš roman do konca, vidiš, da ni čisto tako. Mladi revolucionar sicer izhaja iz svojih izkušenj, ni pa popisal svoje zgodbe.

Kaj daje tej knjigi barvo — politika, osebna izpoved, umetniško hotenje? Avtor se je osebno vpletel v najbolj radikalno obliko politike, v tisto z nasilnimi sredstvi. Pri tem pa ni brez literarnih ambicij. Torej človek, ki hoče biti vsestranski. Mogoče mu je bil vzornik pisatelj André Malraux — ta je bil med drugim tudi raziskovalec, revolucionar, minister. Malraux je sicer izjavil, da je med njim in Debrayem velika razlika: Malraux je šel v Azijo, ki je pomenila prihodnost sveta, medtem ko Bolivija vsekakor ni prihodnost sveta.

Za take sode pa je še čas. Debray je morda res slabo izbral, če je hotel spremeniti podobo sveta. Če pa mu je konec koncev šlo za to, da napiše dobro knjigo, potem je lahko tudi bolivijska vstaja čisto primerna snov.

Tudi o ponesrečeni revoluciji se da napisati dober roman. Debray kot pisatelj mogoče ni enakoveren Malrauxu. Sicer pa nam sode o Debrayevi umetniški potenci ne pritečejo. Ni težko ugotoviti, da gre za težak in po svojo moderen roman. Vsak francoski pisatelj je dedič in ujetnik vsega, kar so njegovi rojaki ustvarili pred njim. Vedno je treba k staremu dodati nekaj bistveno novega. Pri tem pa se literatura usodno prepleta s filozofijo in politiko, za kar je odgovoren predvsem Sartrov eksistencializem. Naš bralec bo v tej knjigi mogoče pogrešal preprostost. Tudi če ta svet sprejmeš kot resničen, ne moreš uiti občutku, da to ni naš svet — razen če si pripravljen priznati, da smo se vsi znašli v nekakšnem brezračnem prostoru.

Gverilce in teroriste pa njihove nasprotnike poznamo predvsem iz pogrošne literature. Resna književnost o teh rečeh je zastarela — ali pa tudi ne, če pomislimo na Bese F. M. Dostojevskega. Kakšno človeško izkušnjo nam posreduje **Vzplameneli sneg**? Je človeška odtujenost, s katero se spopadajo tri glavne osebe — Francoz Boris, Avstrijca Imilla in Bolivijec Carlos le Navidezna? So ti trije le iztirjenici — izkoreninjeni intelektualci, ali pa resnični junaki našega časa?

Za to gre: ali tem osebam udeležba v revoluciji omogoča, da premagajo svojo osebno odtujenost? (Oni se je namreč zavedajo, česar pa ne bi mogli reči o posamezniku iz množice, ki pristaja na sistem.)

Nekje v knjigi avtor izjavlja, da se politiki posvečajo samo tisti, ki jim je v zasebnem življenju spodletelo. Boris (pripovedovalec zgodbe, avtorjev drugi jaz) se v revoluciji počuti kot tujec. Podobno meni o drugih intelektualcih, ki so se ji pridružili. Le Imilla se je odtujenost premagala, in sicer tako, da je poskusila zaživeti kot ženska in revolucionarka hkrati. Poročila se je s Carlosom, v Bolivijo se je napotila v dvojce, ne, v troje, saj je pričakovala otroka. Le kot žena in kot bodoča mati se je lahko počutila kot avtentična revolucionarka. To pa je le neuresničljivi projekt: Imilla bo zgubila moža in plod, revolucija bo propadla.

Kakšna je pri tem Borisova vloga? Boris konec koncev ne pripoveduje zgodbe o sebi, ampak o Imilli, v katero je bržkone naskrivaj zaljubljen. Je zaljubljen v žensko ali v simbol? Kakorkoli, on je tu samo sredstvo.

svoje telo je dal na razpolago neki revoluciji. In ko se Imilla na koncu strta vrne k njemu, ji pomaga, da spet najde ravnovesje. Brez pomislekov gre z njo v teroristično akcijo, ki je za Imillo hkrati revolucionarno dejanje in akt osebnega maščevanja nad morilcem svojega moža. Ko je to opravljeno, je Imilla »očiščena«, borila se bo naprej do zmage ali smrti, Boris pa bo ostal na suhem.

Ta knjiga vsekakor ni bila napisana zato, da bi iz nje zvedeli, kar vemo tudi brez nje: da vstaja, ki ni povezana z množicami, nujno propade; da revolucije ni mogoče izvažati. Pač pa se v njej na svojstven način razodeva moralni pogum tistih, ki se počutijo v današnjem svetu usodno izkoreninjene, pa vendar ne delajo iz tega vrline niti ne iščejo rešitve zgolj zase. Hotenje po celovitem življenju je za zdaj mogoče samo kot projekt.

KULTURA POČASI TODA VZTRAJNO PRODIRA V DELOVNE ORGANIZACIJE SOZD SZ

V SOZD Slovenske železarne ne združuje delavcev samo delo, medsebojne dobave in prodaje ter politično delo, temveč tudi kulturna dejavnost, katere nosilci in negovalci so v večini še vedno delavci iz neposredne proizvodnje. Premalo se v to dejavnost vključujejo ostali delavci intelektualci, individualni poslovojni organi in drugi odgovorni, razen nekaterih izjem, na kar kaže primer petega srečanja pihalnih orkestrrov SOZD SZ na Ravnah. Lahko trdim, da so med delavci ne le takšni, ki nimajo razumevanja za kulturno dejavnost, pač pa celo zavirajo njen razvoj. Pri tem se ne zavedajo, da je kultura človekovo bogastvo, ki ga osvešča in razveseljuje ter ga razvija v dobrega gospodarja in zavestnega delegata v samoupravnem sistemu. Kljub temu pa lahko ugotovimo, da je kulturna dejavnost dokaj dobro razvita in organizirana v posameznih delovnih organizacijah. To se kaže na raznih tradicionalnih srečanjih pihalnih orkestrrov, pevskih zborov, dramskih skupin. Tudi srečanje borcev NOB in srečanje mladih je tesno povezano s kulturno dejavnostjo.

V tem sestavku želim spregovoriti o najmlajši kulturni dejavnosti v SOZD Slovenske železarne, o srečanju folklornih skupin. Kulturno prosvetno društvo Veriga Lesce je letos skupaj s kulturno komisijo in koordinacijskim odborom zveze sindikatov SOZD SZ organizirala četrto srečanje folklornih skupin v okviru Verige Lesce in drugo tradicionalno v okviru SOZD Slovenske železarne.

Kulturno prosvetno društvo Veriga Lesce je bilo ustanovljeno leta 1972 na pobudo takratnega predsednika ZSMS Veriga Jožeta Rožana ob praznovanju 50 letnice tovarne verig Lesce. V prvem letu delovanja je v društvu delovala dramska sekcija, ki se je v eni sezoni 12 krat predstavila radovljiškemu občinstvu z igro Ploha. Zaradi prostorskih in kadrovskih težav je kasneje prenehala delovati. Folklorna skupina letos praznuje sedmo obletnico uspešnega delovanja. Na začetku je imela le 21 aktivnih članov. Prvič je javno nastopila 12. maja 1972. leta. Prve nastope je imela s sposojenimi narodnimi nošami. Skupino je strokovno vodila Marta Perc.

Danes v KPD Veriga Lesce deluje starejša folklorna skupina in ima 32 aktivnih članov. Ima deset parov narodnih noš Gorenjske in eno dia-

tonično harmoniko ter druge potrebne rekvizite. Kulturno društvo ima v svoji sestavi pionirsko mladinsko skupino iz osnovne šole F.S. Finžgar Lesce in ima sedem parov gorenjskih narodnih noš. Društvo skrbi le za kadrovsko strukturo starejših skupine. Obe skupini sta imeli od začetka delovanja do 1. julija letos več kot 430 dveurnih vaj, od tega starejša skupina 310 in 430 javnih nastopov, od tega srarejša skupina 392. Starejša skupina je v tem času nastopila na dveh folklornih festivalih v Avstriji pri zamejskih Slovencih v Železni Kapli in enkrat na madžarskem festivalu, v SR Srbiji pa kar trikrat in sicer v Brusu, v Beogradu ob dnevu mladosti 1977 in letos v Kosovski Mitrovici na sedmem srečanju delavcev kulturnih ustvarjalcev Jgosslovije, na katerem so prvič zastopali SR Slovenijo. Ta nastop je financirala komisija za izobraževanje in kulturo pri RS ZSS. Na tem srečanju je skupina prejela doslej največje priznanje — srebrni pokal za izvirnost narodnih noš in priznanje za najboljšo solistično izvedbo harmonikaša. Trikrat se je skupina udeležila mednarodnega festivala v Beltincih in dvakrat folklornega festivala mladinskih skupin v Velenju. K društvu Venge se je letos priključil še 40 članski pevski zbor, ki je prej nekaj let deloval kot mladinski pevski zbor pri TP Murka in DPD Svoboda Lesce. Letos praznuje obletnico svojega delovanja, imel pa je že 40 nastopov.

Kulturno društvo Veriga je leta 1973 organiziralo mednarodno revijo folklornih skupin, na kateri so sodelovale skupine iz Madžarske, iz Sela Fare v Avstriji s pevskim zborom, iz Beltincev in domača folklorna skupina ter ansambel Murka. Vsi so sodelovali v povorki s kočijami po blejskih ulicah.

Zvečer so se skupine predstavile v Festivalni dvorani z izvirnimi nošami in plesi značilnimi za kraje, ki so jih skupine predstavljale. Leta 1975 je bil drugi mednarodni festival. Sodelovale so vse navedene skupine, razen Sela Fare, namesto nje je nastopila Zarja iz Železne Kaple v Avstriji. V letu 1977 je bilo srečanje preimenovano v »srečanje folklornih skupin«. Tudi na tretjem srečanju so sodelovale nastete skupine z izjemo Železne Kaple, zamenjala jo je folklorna skupina iz Globasnice. Prvič je v povorki sodeloval pihalni orkester DPD Svoboda Lesce. Na to srečanje so povabili predstavnike

Lepo urejeni balkoni v naselju Plavž (I. K.)

KPD Prežihov Voranc Ravne in predstavnika kulturne komisije pri tovarniškem sindikatu železarne Ravne z željo, da si srečanje ogledajo in da tradicionalno srečanje prenesemo že naslednje leto v organizacijo Slovenskih železarn. Ta želja se nam je uresničila. Prvič je bilo srečanje folklornih skupin v okviru Slovenskih železarn na Ravnah. Sodelovale so štiri skupine, in sicer iz Sela Fare in Globasnice iz Koroške, Prežihov Voranc iz Raven in leska skupina.

Ze v samih pripravah na prvo srečanje smo se dogovorili:

- da srečanje postane tradicionalno,
- da vse folklorne skupine delovnih organizacij SOZD SZ obvezno sodelujejo,
- da se srečanje organizira izmenično v delovnih organizacijah, pri katerih skupine delajo,
- da vsak organizator srečanja poleg domačih skupin povabi na srečanje še druge skupine, s katerimi lahko tesno in trajno sodeluje v okviru danih finančnih in organizacijskih možnosti.

Prav tako smo si postavili dolgoročni cilj, da bi ponovno ustanovili folklorno skupino na Jesenicah, kar nam je tudi uspelo, saj bo že drugo leto organizator tretjega tradicionalnega srečanja. Sklenili smo tudi medsebojno sodelovati pri nabavi in spodbujanju ustanavljanju novih folklornih skupin pri delovnih organizacijah SOZD SZ.

Na letošnjem četrtem tradicionalnem srečanju, ki ga organizira Veriga Lesce in drugem v okviru SOZD SZ, ki bo v soboto 18. avgusta, bodo sodelovale naslednje folklorne skupine: iz Madžarske, iz Železne Kaple, iz Beltincev, KUD Boro in Ramez iz Kosovske Mitrovice, KUD Kosolac iz Srbije, RKUD

Kolektivna razstava likovnih del članov DOLIK (IK)

Đuro Đaković iz Slavonskega Broda, skupina Bratstvo in skupina podjurskih plesov, obe iz KUD Prežihov Voranc Ravne in skupina podjurskih plesov, obe iz KUD Prežihov Voranc Ravne na Koroškem, folklorni ansambel narodnih plesov DPD Svoboda Tone Cufar Jesenice in folklorna skupina Veriga Lesce.

Srečanje se bo pričelo ob 14.30 s povorko vseh nastopajočih po blejskih ulicah. Na čelu povorke bo igrala godba na pihala iz Lesc. V sprevedu bo pred vsako skupino peljala kočija s parom narodnih noš in z napisom skupine, ki predstavlja društvo.

Vsaka skupina na povorki odpleše en ples po v naprej določenem programu. Po končani povorki se bodo vse skupine predstavile z 8 do 10 minutnim nastopom z izvirnimi plesi in nošami, značilnimi za kraj, ki ga posamezna skupina predstavi. Po prireditvi bo v hotelu Jelovica podelitev priznanj in nagrad za vse nastopajoče. Ker bodo folklorne skupine iz Lente — Madžarska, Kostolca, Boro in Ramez prispele že 17. avgusta, bodo nastopile 17. avgusta ob 17. uri v dvorani gledališča Tone Cufar na Jesenicah. Organizator je komisija za kulturo pri sindikatu železarne Jesenice in KPD Veriga. Isti dan bo v Festivalni dvorani na Bledu ob 20. uri nastop za delavce iz drugih republik, ki so zaposleni v radovljiški občini. Organizator je OSS Radovljica in KPD Veriga Lesce.

KPD Veriga bo od 15. do 18. avgusta pripravila razstavo narodnih noš vseh nastopajočih skupin. Članica KUD Kostolac bo razstavila volne na ročna dela — tapiserije.

ZDRUŽEVANJE DENARJA ZA IDEJNI NAČRT

Kulturna skupnost Jesenice je poslala temeljnim in drugim organizacijam združenega dela in skupnostim predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izdelavo idejnega načrta za nov delavski kulturni dom na Jesenicah. Javna razprava bo trajala od 15. avgusta do 15. oktobra.

Priprave na izgradnjo delavskega kulturnega doma so vključene v temelje plana kulturne skupnosti Jesenice in družbeni plan občine Jesenice za to srednjeročno obdobje. V teh pripravah pa ni predvidenega denarja za idejne načrte, brez teh pa javna razprava o urbanistični, arhitektonski in programski zasnovi novega kulturnega doma ni mogoča. V javni razpravi se bodo delavci tudi odločili, kdaj bodo začeli z izgradnjo doma.

Rk.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

KOBALT VEDNO BOLJ DRAGOCENA KOVINA

Kobalt spada med strateško zelo važne kovine, saj je nujno potreben za izdelavo nekaterih posebnih vrst jekel in zlitin, ki jih potrebujejo predvsem letalska, raketna in elektro industrija in za izdelavo raznih vrst orodij. Nastane kot stranski proizvod pri izdelavi cinka in predvsem bakra. Ker pa traja za ti dve kovini na svetovnem tržišču že nekaj let določena recesija in je količina izdelave nižja, je zato tudi manjša ponudba kobalta. Na drugi strani pa povpraševanje po tej kovini v svetu vedno bolj narašča. Pri porabi kobalta daleč prednjačijo ZDA:

Leto	ton
1975	6.300
1976	9.000
1977	8.100
1978	9.000

Zaradi manjše ponudbe ob povečanem povpraševanju, posebno še za potrebe letalske industrije, se je cena kobalta znatno povečala. K temu so prispevali svoj delež tudi lankoltni dogodki v provinci Shaha afriške države Zaire. Ta je daleč

največji izdelovalec kobalta na svetu, kar je razvidno tudi iz naslednje razpredelnice, ki prikazuje količino te kovine v posameznih državah v odstotkih glede na njihov delež v svetovni proizvodnji.

Država	%
Zaire	58,8
Kanada	7,8
Zambija	7,0
Sovjetska zveza	6,5
Kuba	6,4
Maroko	5,5
Finska	5,0
Avstralija	3,0
Skupaj	100,0

Naslednja razpredelnica pa kaže gibanje svetovne proizvodnje kobalta v obdobju od 1975. do 1978. leta:

Leto	Ton
1975	20.300
1976	18.900
1977	20.200
1978	20.100

Aprila leta 1978. pred dohodki v Zairu, se je gibal svetovna cena kobalta okoli 6,85 dolarja za libro (0,45 kg). Do danes pa je narasla na 20 dolarjev za libro. Vendar ta cena ni dokončana, saj se pri prodaji na tako imenovanem prostem tržišču giblje med 45 in 50 dolarji za libro.

Razdelitev svetovne porabe kobalta na posamezna področja v odstotkih je naslednja:

Vrsta porabe	%
Zlitine za letalsko industrijo	30
Magneti	25
Nekovinska uporaba	25
Kovinska industrija	15
Ostalo	5
Skupaj	100

Kot je razvidno iz zgornjih podatkov, spada kobalt med tiste kovine, ki so bolj varčno porazdeljene po našem planetu. Zato omenjajo strokovnjaki še eno veliko nahajališče, ki ga danes še ne izkoriščamo. To so manganovi gomolji, ki so na dnu oceanov in vsebujejo okoli 0,2 % kobalta. Prva dela za izkoriščanje tega vira raznih kovin so v ZDA že pričeli. Vendar računajo, da bo do dejanske in tudi ekonomsko upravičene uporabe ogromnih zalog raznih kovin s kobaltom vred, ki so na dnu oceanov, prišlo šele proti letu 1990. V ZDA predvidevajo, da bodo leta 2000 krili vse svoje potrebe po kobaltu iz tega vira.

Taborniki jeseniške občine so aktivni in prizadevni. V okviru usposabljanja za življenje v naravi so pripravili več tekmovanj. Razen tega se redno udeležujejo akcij in proslav, ki jih pripravljajo mladinska organizacija in drugi. (Tekst in foto B. Blenkuš)

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 18. avgusta, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina **DELIKATESA** - Kašta 4 na Plavžu.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 29. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

APOKALIPTIKA, JOSIP STRITAR, DRAVA, ATLAS, SMIREK, ELAN, ICA, ARA, NINA, PIKA, PREDAH, STO, JD, DIVAN, LOME, ELA, TOVARNA, ALT, OKAPI, AVA, INA, AENONA, ČO, OKARINA, IME, POST, EMS, SD, CIN, PL, ANTA, RA, VEKA, OSANA, TIKAL, RVAC, ITA, RINA, ANTARES, KICO, NATALIJA, ARAK, ATANAS, AŠ, SOSED, SILA, MESAR.

ZAHVALA

ob smrti dragega moža, starega očeta, svaka in strica

TOMAŽA DIMCA
upokojenca železarne Jesenice

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so ga spremili na njegovi zadnji poti ali kakorkoli počastili njegov spomin, mu podarili mnogo cvetja in vencev, posebno sorodnikom, ZB NOV in SZDL.

Toplo se zahvaljujemo tudi prim. dr. Zalokarjevi za nenadomestljivo pomoč, kakor tudi dr. Mencingerju in dr. Jensterlu.

Za nesebično pomoč se zahvaljujemo tudi sosedom Sinkovčevi, Zupanovi, Vodopivčevi, Ažmanovi ter Lahovim.

Lepa hvala tudi zastavonošem in govornikom Auberju in Rešku za ganljive besede pri odprtem grobu, kakor tudi pevcem in godbenikom za žalostinke.

Vsem še enkrat najlepša hvala.

ZALUJOČI: žena Julka, vnuk Mirko in snaha Štefka ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

ob boleči izgubi naše mame, babice in prababice

ANTONIJE ZIMA

se iskreno zahvaljujemo zdravstvenemu osebju internega oddelka jeseniške bolnišnice.

Posebno se zahvaljujemo pevske mu zboru z Jesenic, DU Dovje-Mojstrana, sodelavcem FRS in OTK, ter ostalim za darovano cvetje in vence.

Hvaležni smo tudi vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znanjem, ki so nas tolažili v času mamine bolezni in nam v najtežjih trenutkih stali ob strani ter sočustvovali z nami.

Zalujoči otroci: Janez ter Metka, Milan in Srečko z družinami

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

18.-19. avgusta ameriški barvni kavbojski film, **DIVJI ZAHOD**, režija Laurence Joachim, v gl. vlogi: Charles Bronson, ob 17. in 19. uri.
20.-21. avgusta angleški barvni pustolovski film **EL MAKO KAVBOJ**, režija Marcello Andrei, v gl. vlogi: Carlos Monzon, ob 17. in 19. uri.

22. avgusta italijanski barvni vojni film **JUNAKI**, režija Duccio Tessari, v gl. vlogi: Rod Steiger, ob 17. in 19. uri.

23. avgusta - ni predstav.

24. avgusta domači barvni kriminalni film **VONJ POLJSKEGA CVETJA**, režija Srdjan Karanović, v gl. vlogi: Ljuba Tadić, ob 17. in 19. uri.

25.-26. avgusta ameriški barvni akcijski film **KASIM**, režija John Gilling, v gl. vlogi: Viktor Metjur.

Kino PLAVŽ

18.-19. avgusta angleški barvni pustolovski film **EL MAKO KAVBOJ**, ob 18. in 20. uri.

20.-21. avgusta ameriški barvni kavbojski film **DIVJI ZAHOD**, ob 18. in 20. uri.

22. avgusta - ni predstav.

23. avgusta francoski barvni zabavni glasbeni film **TA NORA**

AMERIŠKA DEKLICA, ob 18. in 20. uri.

24. avgusta italijanski barvni vojni film **JUNAKI**, ob 18. in 20. uri.

25.-26. avgusta ameriški barvni pustolovski film **MISTER MILJARDER**, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

18. avgusta hongkonški barvni karate film **ZNAK RDEČEGA ZMAJA**, ob 20. uri.

22. avgusta angleški barvni pustolovski film **EL MAKO KAVBOJ**, ob 20. uri.

25. avgusta ameriški barvni kavbojski film **DIVJI ZAHOD**, ob 20. uri.

29. avgusta ameriški barvni pustolovski film **MISTER MILJARDER**, ob 20. uri.

Kino DOVJE

18. avgusta zahodno nemški glasbeni film **VROČINA POLETNIH NOČI**, ob 19.30.

19. avgusta hongkonški barvni karate film **ZNAK RDEČEGA ZMAJA**, ob 19.30.

25. avgusta angleški barvni pustolovski film **EL MAKO KAVBOJ**, ob 19.30.

26. avgusta ameriški barvni kavbojski film **DIVJI ZAHOD**, ob 19.30.

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1979

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Čufarjevih plaket v letu 1979 skupščina kulturne skupnosti Jesenice

RAZPISUJE
ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1979

Čufarjeve plakete se podelijo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe na področju kulturnih dejavnosti,
- ustvarjalno in poustvarjalno delo na področju kulture,

- dolgoletno uspešno delo na področju kulture,
- kvalitetne dosežke v posameznih kulturnih dejavnostih,

- dosežke strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- uspehe, ki pospešujejo kulturno dejavnost na področju propagande in publicitete.

Predloge za podelitev lahko dajo občani, kulturne in druge organizacije ter društva.

Pisne predloge z obrazložitvijo predložite strokovni službi Kulturne skupnosti Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4, do 1. septembra 1979.

SVET DELOVNE SKUPNOSTI TOZD OSNOVNA ŠOLA PREŽIHOV VORANC JESENICE

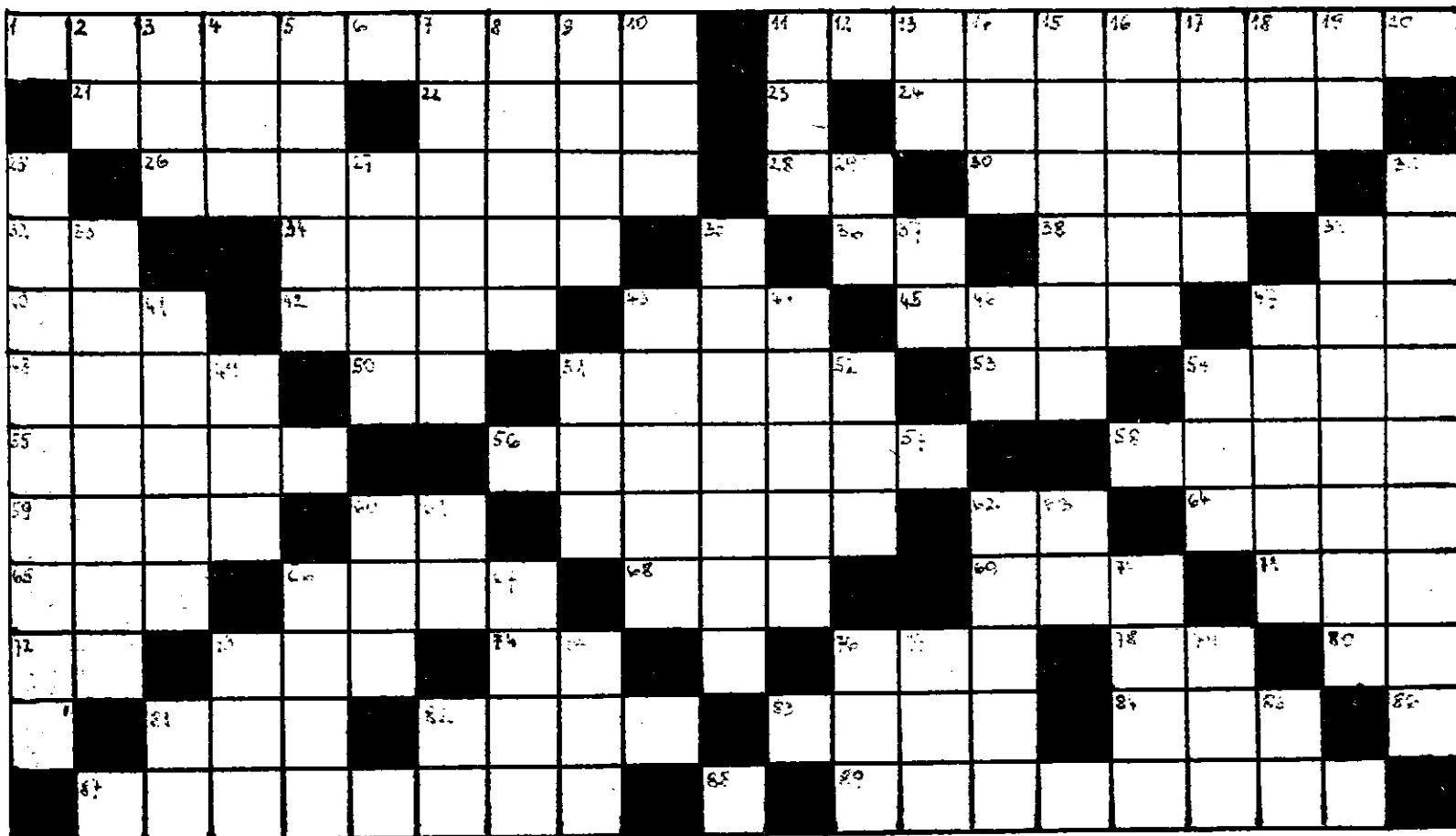
objavlja prosta dela in naloge:

- učitelja razrednega pouka, s smislom in sposobnostjo za vzgojne predmete - glasbena vzgoja; za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Pogoji: U ali PRU (razredni pouk)

- učitelja angleškega jezika, za določen čas od 1. 9. 1979 (nadmestovanje delavca na bolezenskem dopustu). Pogoji: P ali PRU.

Kandidati naj vložijo pisne ponudbe z dokazili na naslov TOZD Osnovna šola Prežihov Voranc Jesenice, Tomšičeva 5.

Rok za prijavo je 15 dni po objavi.

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

TABOR MLADIH PLANINCEV PD JESENICE NA VRŠČU

Prijazna Erjavčeva koča je tudi letos sprejela pod svojo streho mlade planince mladinskega oddelka Planinskega društva Jesenice. 25 ljubiteljev gora se je udeležilo letošnjega tabora oziroma tabora, kot ga sami imenujemo. Na Vršču smo bili od 29. julija do 6. avgusta. Naše delo pa je potekalo takole:

29. JULIJA — Dopoldan smo se zbrali vsi udeleženci. Razporedili smo se po sobah in razložili prtljago. Drugače pa se ta dan ni zgodilo nič posebnega, ker je le prvi dan.

30. JULIJA — Zjutraj nas je pozdravilo vetrovno in hladno vreme, zato nismo odšli na turo. Dan pa je bil kot nalašč za ponovitev izdelave vozlov vseh vrst, njihovo uporabo pa smo preizkusili na Skalci pod Erjavčovo kočo. Tu smo se tudi pomerili v spuščanju po vrvi in plezanju. Tudi sidrišča so pomembna stvar in zato smo morali tudi sami poizkusiti narediti sidrišče. Vadiili smo se tudi v samoreševanju.

Popoldne pa smo odšli na Slemo, kjer smo na plaz vadili hojo po snežišču, ustavljanje s cepinom in uporabo vrhne ograje. Vaja je odlično uspela in bogatejši smo za nekaj izkušenj.

31. JULIJA — Tudi danes nam je ponagajalo vreme. Vendar smo se kljub temu odpravili na turo. Končna odločitev ali bomo šli do cilja ali ne, naj bi padla pri lovski koči na poti k Spicki. Smer ture pa je bila jasno zahtevna: Jalovec.

Toda že pri lovski koči nas je prvič pozdravil dež. Zato nismo odšli na Jalovec, ampak k izviru Soče. Med potjo pa smo preizkusili še naše znanje iz prve pomoči. Eden od udeležencev si je zlomil nogov. Izdelali smo improvizirano transportno sredstvo — vlake in poškodovancu oskrbeli zlomljeni ud. Seveda je bila to le vaja, česar pa niso vedeli gozdni delavci, ki so prestrašeni prihitali k nam in hoteli pomagati. Nesporazum se je takoj pojasnil.

Od izvira Soče, kjer smo se najedli jagod, smo se mimo drevesnice vrtnili na Vršču, kjer nas je namočil dež.

1. AVGUSTA — Jutro je oblačno. Kljub temu smo se le odločili in odšli na turo. Tokrat smo se podali na Prisojnik. Izbrali smo si jeseniško pot, ki pelje skozi Prisojnikovo okno proti vrhu. Na cilj smo prispeli v dveh urah in pol. Tura je bila imenitna, pa tudi vreme se je izboljšalo. Proti Erjavčevi koči smo se vrtnili po južni strani Prisojnika.

2. AVGUSTA — Ta dan smo vstali že ob pol petih zjutraj. Napovedana je bila namreč tura na Jalovec. Vreme je bilo odlično. Sonce je že pošteno grelo v brezvetrno jutro. Pijača v čutaricah je hitro izginjala, zato smo jih napolnili s snegom. Vrnili smo se po stari avstrijski poti, ki je vodila tudi čez snežišča.

Za razvedrilo sta poskrbela Pavla in Dule, tako da smo vsaj za nekaj časa pozabili, kako zelo je vroče.

Od lovske koče smo pohiteli proti Erjavčevi. Zvečer pa je Dule začela tresti mrzlica in tako se je začela njegoa sončarica.

3. AVGUSTA — Z Duletom je vse v redu. Sicer pa smo tako ali tako vstali šele ob sedmi uri. Valodji je namreč ta dan doletel za dan počitka po dolgi turi. Vendar sploh nismo lenarili.

Že takoj po zajtrku je bilo prvo predavanje — orientacija. Najprej malo teorije, potem še praktično določanje točke s pomočjo busole in karte, merjenje azimutov in podobno. Sledil je pogovor ob Draginem predavanju o kolektivnih članih ZSMS, med katere spada tudi planinski društvo.

Po kosilu smo streljali z zračno puško. Rezultati sicer niso bili preveč dobri, toda to ni nikogar motilo. Drugič bo bolje.

Sledila so predavanja o opremljenosti planinca, o organizaciji izleta, o gibanju v gorah.

Zvečer pa smo nenapovedano dobili obisk in s tem še eno predavanje. Prišla je Nada Praprotnik in poslušali smo predavanje o varstvu narave. Svoje pripovedovanje je popestrila z diapozitivi.

4. AVGUSTA — Za danes je bila planirana tura po grebenih od Nad šitom glava do Malega kota. Vendar pa nam jo je vreme spet zagodilo. Kljub temu smo se odpravili proti Šiti glavi. Naše prvo zaklonišče pred dežjem je bila luknja pod Malo Mojstrovko. Na vrhu Šite glave pa nas je zopet namočilo in tako smo se raje vrtnili v kočo.

Ker smo se vrtnili še pred kosilom, smo organizirali delovno akcijo. Fantje so popravili cesto, ki vodi k Erjavčevi koči, dekleta pa smo uredili grobove ruskih graditeljev vršičke ceste.

Popoldne pa je minilo v znamenju lenarjenja.

5. AVGUSTA — Ker je prejšnji dan grebena tura odpadla je bila preložena na danes. Ker smo pa že včeraj obiskali Šito glavo, smo se danes povzpeli najprej na Malo Mojstrovko. Pot nas je naprej vodila do Velike in Zadnje Mojstrovke ter do Travnika.

Krščevanja je bilo obilo in s tem tudi smeha. Vreme je bilo odlično, razlegli enkrat, tako da smo videli celo italijanski Montaz in avstrijske vrhove Grossglockner in Hochallenspitze. Mnóžica posnetkov nas bo spominjala na to edinstveno turo.

TRIGLAV SIMBOL TRDEGA BOJA SLOVENSKEGA PLANINSTVA

Veličastni in enkratno lep skalni svet Julijskih Alp in še posebej Triglav so si v najzgodnejši planinski zgodovini lastili tujci s severa in zahoda.

Pravico do Triglava so imeli še 250 let pred našim slavnim zgodovinarjem Valvasorjem domači zaprizeni in divji lovci, gozdarji, rudarji, kozarji in pastirji ter provzi in brez zvoncev. Minilo je že 906 let (1073) od našega priznanega lastništva Triglava, ki so ga po urbarjih dokazovali dr. Jože Rus in z njim ter za njim številni drugi razumniki in najboljši poznavalci naše narode in planinske zgodovine. Mi vsi, ki z vsem žarom ljubimo naš edinstveni in veličastni planinski svet s Triglavom, pa moramo biti baronu Žigu Zoisu, zgodovinarju

Vrnili smo se pod Šitami in se nekaj časa prerivali skozi ruševje, kar je povzročilo obilo smeha.

Utrujeni in polni prelepih vtisov s ture smo zvečer hitro zaspali.

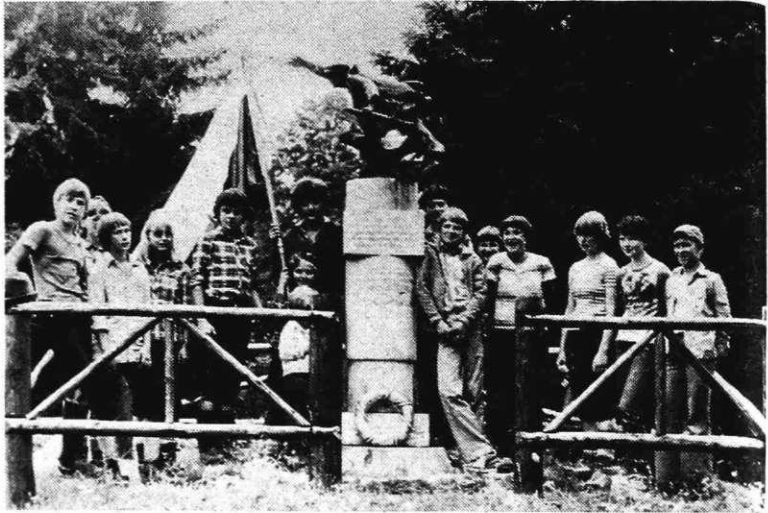
6. AVGUSTA — Zadnji dan. Nikomur se ni dalo pripravljati prtljage, ker vsi bi še radi ostali na Vršču. Toda kljub temu smo le popravili svoje stvari.

Dopoldne smo se odpravili še na Slemo. Tam smo polegli po travi, se sotali in preživeli nekaj uric v prijetnem prijateljskem vzdušju.

Po kosilu smo dekleta nabrala velik šopek gorskih cvetic. Zvečer smo jih poneli na mnogo prežgodnji grob našega dobrega prijatelja Marena. On nam je vzor iskrenega ljubitelja gora, planinca in imenitnega prijatelja. Zato naj tudi njegov grob krasijo cvetice z gora, ki jih je tako rad obiskoval.

Z letošnjega tabora smo odnesli kopico čudovitih vtisov, poglobili pa smo tudi naše že tako trdno prijateljstvo. Vsi pa upamo, da se prihodnje leto spet srečamo.

Breda

Iz spominskega pohoda na Mežaklo in Obranco, ki so ga v počastitev občinskega praznika na pobudo OO ZSMS organizirale družbenopolitične organizacije Podmežaklje.

LEP USPEH ANITE KOS

Pretekli petek in soboto, 10. in 11. avgusta, so se na Jesenicah na kopališču Ukova pomerili slovenski skakalci v vodo za republiške naslove. Nastopali so člani, članice, mladinci in mladinke iz štirih klubov, in sicer iz Ljubljane, Idrije, JLA in Jesenice. Največ uspeha so po pričakovanju imeli tekmovalci iz Ljubljane, saj sta Matej Grgurevič in Nada Bavcon postala dvakratna republiška prvaka z deske in stolpa.

Izredno pohvalo pa tokrat zaslužijo domači tekmovalci, saj so zabeležili nekaj izrednih dosežkov. Komaj petnajstletna Jeseničanka Anita Kos je osvojila naslov republiške prvakine med mladinkami in odlično drugo mesto med članicami. Tudi Nataša Fermentin in Lili Popaja sta se lepo odrezali pri mladinkah in članicah. Pri mladincih je Robert Babič dosegel zelo dobro drugo mesto, Rudi Trošt pa četrto med člani.

Tekmovanje nam je torej pokazalo, da na Jesenicah raste mlad perspektiven kader skakalcev v vodo. Vsekakor pa je ob tem potrebno pohvaliti izredno prizadevanje trenerja skakalcev Bena Ramaja.

Ze prihodnjo soboto in nedeljo, 18. in 19. avgusta, bo na Jesenicah ponovno kvaliteta prireditev v skokih v vodo — državno prvenstvo za člani in članice. Tekmovanje bi moralo biti v Splitu.

Ker pa naprave v Splitu še delajo, je tekmovalce preneseno na Jesenice. Na tem tekmovalstvu bo izbrana tudi reprezentanca za balkanske igre, ki bodo letos v turškem Izmiru. Skakalci v vodo bodo v soboto in nedeljo tekmovali ob 10. in 16. uri. Prvi dan bodo skakali moški s trimetrskimi deske in ženske s stolpa.

REZULTATI:
3 m DESKA — ČLANI: 1. Matej Grgurevič — Lj. 498,80, 2. Milan Bavcon — Lj. 377,20, 3. Ljubo Segatin — Lj. 368,25, 4. Rudi Trošt — Jes. 349,10, 6. Robert Babič — Jes. 138,25, 10. Sead Alešič — Jes. 66,90.
ČLANICE: 1. Nada Bavcon — Lj. 311,40, 2. Anita Kos — Jes. 244,95, 3. Nataša Fermentin — Jes. 168,60, 4. Lili Popaja — Jes. 158,45.
MLADINCI: 1. Milan Bavcon — Lj. 339,90, 2. Robert Babič — Jes. 296,25, 3. Brane Bašnek — Lj. 263,00, 6. Sead Alešič — Jes. — 66,90.
MLADINKE: 1. Anita Kos — Jesenice — 244,95, 2. Nataša Fermentin — Jes. 168,60, 3. Lili Popaja — Jes. — 158,45.

STOLP — ČLANI: 1. Matej Grgurevič — Lj. 393,70, 2. Ljubo Segatin — Lj. 307,15, 3. Mile Bavcon — Lj. 296,60.
ČLANICE: 1. Nada Bavcon — Lj. 216,30, 2. Anita Kos — Lj. 216,30, 3. Nataša Fermentin — Lj. 216,30, 4. Lili Popaja — Lj. 216,30.
Nasi tekmovalci v skokih s stolpa niso nastopili.

POPRAVEK

Na tej strani je v zadnji številki našega glasila prišlo do neprijetne zamenjave podpisa k sliki. Praviloma bi se podpis moral glasi: DELA PRI IZGRADNJI BALINIŠČA NA KRESU DOBRO NAPREDUJEJO.

BOGATE VITRINE IN PANOJI TRIGLAVSKE MUZEJSKE PLANINSKE ZBIRKE

Lansko leto so v počastitev 200 letnice prvega pristopa na Triglav (26. 8. 1778 — 1978) in 50-letnice ustanovitve triglavske podružnice Slovenskega planinskega društva (8. 1. 1928 — 1978) na Dovjem in v Mojstrani pri Planinskem društvu Dovje-Mojstrana ustanovili poseben odbor, ki so ga zadržali, da zbira dragocene in redke gradivo, dokumente in eksponate iz naše tisoletne planinske in gorskoševalske zgodovine izpod Triglava in tako izpopolni veliko praznino na tem področju. Planinci in ljubitelji gora so za svoje delo dobili vsestranski pomoč in odobravanje pri vseh slovenski planinski skupnosti. Potreba po ustanovitvi kakršnekoli planinske zgodovinske, kulturnovzgojne in izobraževalne ustanove je vedno večja. Ustanovitev slovenskega planinskega muzeja je več kot nujna. Redki, izredno bogati dokumenti, in eksponati se uničujejo in izginjajo izpod rok in izpred oči. V Trenti in v Kamniku so shranjeni dokumenti Triglavskih prijateljev, Piparjev, Drenovcev in Skalašev v zabojih in v rotarnicah. Osrednja planinska muzejska zbirka v Ljubljani pa na žalost že mnogo predelgo zamača na ureditve primernih razstavnih prostorov na ljubljanskem gradu.

Muzejski delavci v Ljubljani, Kamniku in Trenti so že doslej zbrali in ohranili izredno veliko redkih in dragocenih dokumentov. Vse to pa ni urejeno in restavrirano.

Josip Pretnar, Tone Strojnik, Pavle Kemperle in drugi v Trenti so pripravili še nadalje iskati, zbirati in dokumentirati ter registrirati planinsko zgodovino.

V Mojstrani so že lani 6. avgusta v Jakljevi hiši in v avli osnovne šole 16. decembra predstavili in uredili izredno bogato razstavo, ki je naletela pri ljubiteljih gora na izredno odobravanje in priznanje.

Letos v počastitev občinskega praznika Jesenic so Triglavsko planinsko zbirko znova predstavili z novim izredno bogatim gradivom iz dobe naših prvih organiziranih planincev — Triglavskih prijateljev iz leta 1871. Na panojih in v vitrinah so imeli obiskovalci razstave priliko videti, poleg ustvarjalnega dela Triglavskih prijateljev, tudi dosežke Piparjev, ustanoviteljev slovenskega planinskega društva in za njimi Drenovcev, ki so poleg klasičnih oblik planinstva leta 1906 začeli gojiti tudi plezalni

sport, smučanje, jamarstvo in so z odlično fotografijo propagirali naš planinski svet. Poleg prvega predsednika Triglavskih prijateljev Ivana Žana in prve ženske, ki se je povzpela na vrh Triglava Rozalke Skantar-Sestove, so nam mojstranski muzealci predstavili tudi Piparje s Hauptmannom, Skofom in Korenčanom na čelu. Na razstavi smo imeli priliko spoznati tudi vse predsednike naše osrednje planinske organizacije: prof. dr. Franca Orožna, dr. Franca Tomiška, dr. Josipa Pretnarja, Fedorja Koširja, dr. Miha Potočnika in sedanjega predsednika inž. Tomaža Banovca, ki so dolga leta neustrašivo vodili naše planinstvo v množičnost in vrhunskost.

Poleg Triglavskih prijateljev, Piparjev, Drenovcev so dostojno predstavili tudi Skalaši in ob njih ter z njimi tudi novi, sedanjí val naših planincev in vrhunskih plezalcev.

DRUGA RAZSTAVA TRIGLAVSKE PLANINSKE MUZEJSKE ZBIRKE V MOJSTRANI OD 4. DO 12. AVGUSTA je v vsakem pogledu doseglja namen, če drugače ne, je vsaj vzbudila zanimanje in navdušenje za ohranjanje in zbiranje dokumentov in eksponatov iz naše planinske zgodovine, ki se na žalost brezbržno uničujejo v rotarnicah, dvoriščih in smetiščih. Delo planinskih muzejskih delavcev v Mojstrani je vsekakor pohvalno. Pomoč, tako moralno kot materialno, bi jim morali v večji meri izkazati tudi krajevni, občinski in republiški planinski in drugi organi. Planinski muzejski delavci in Mojstrane že načrtujejo tudi ustanovitev slovenskega smučarskega muzeja, kajti Mojstrana je poleg Bohinja zibelka našega smučarskega športa s Klančniki, Jakopiči, Hlebanji in Janezom Poldom na čelu. V času zimskih šolskih počitnic bodo v Mojstrani uredili in predstavili v avli osnovne šole 16. decembra tudi izredno pestro in bogato razstavo iz naše smučarske zgodovine.

Dokumentni bloški in pohorskih smučarjev bodo dopolnjeni z dokumenti o zmagah in dobrih rezultatih, ki so jih dosegli naši prvi državni prvaki in naši prvi smučarski olimpijski reprezentantje, kjer so imeli smučarji iz Dovjega in Mojstrane vidno vlogo.

Triglavska planinska muzejska zbirka bo dopolnjena tudi z našo smučarsko zgodovino. Organizatorjem čestitamo in jim želimo popolnega uspeha

Triglavske prijateljice so 2. septembra pred 108 leti (leta 1871) na Ledinah, na južni strani Triglava zgradili Triglavski tempelj (2408 m), prvi planinski objekt v Triglavu in njegovih višavah. Ljubitelji Triglava in njegove sosesčine iz Bohinja so prvi usmerili kompas in pokazali pot proti nadaljnjemu razvoju in vzponu planinstva in turizma v Julijskih Alpah in Triglavu.

Nemci so spoznali lepoto in bogastvo Zajezerske doline, Triglava, Trente in številnih drugih samotnih okrašev, krnic, zaprtih v vrhovih mogočnih Julijskih Alp. Z odkrivanjem in gradnjo novih planinskih poti in objektov so začeli osvajati ta naš planinski svet. Prvega avgusta 1880 so zgradili kočo pri Utah v Zajezerski dolini, naslednje dni, 3. avgusta 1880 so na ruševinah Triglavskega templja odprli svojo kočo na Ledinah, 10. julija 1881 so postavili v Trenti kočo pesniku našega Zlatotroga, Baumbachu, štiri leta pozneje, 27. julija 1885 so na Črni prsti izročili namenu Malnarjevo kočo. Tako so osvajali in zasluževali najlepše predele našega planinskega sveta ne samo v Julijskih Alpah, temveč so z lakomno in grabežljivo roko osvajali tudi zelene in razgledne Karavanke, Grintavce in kamniškosavinske gore. Višek ponizanja pa je slovenski narod doživel 30. julija 1887, ko so tujci nad kotom in Peklom otvarjali Deschmannovo postojanko, sedanjí Staničev dom (2332 m). Z velikim vsemenskimi planinskimi slavjem ob otvoritvi tega nemškega planinskega objekta je bil dosežen višek nemške oholosti, ki je vzgal plamen odpora in upora narodno zavednih ljubiteljev in obiskovalcev gora.

Triglavske prijateljice so 2. septembra pred 108 leti (leta 1871) na Ledinah, na južni strani Triglava zgradili Triglavski tempelj (2408 m), prvi planinski objekt v Triglavu in njegovih višavah. Ljubitelji Triglava in njegove sosesčine iz Bohinja so prvi usmerili kompas in pokazali pot proti nadaljnjemu razvoju in vzponu planinstva in turizma v Julijskih Alpah in Triglavu.

Nemci so spoznali lepoto in bogastvo Zajezerske doline, Triglava, Trente in številnih drugih samotnih okrašev, krnic, zaprtih v vrhovih mogočnih Julijskih Alp. Z odkrivanjem in gradnjo novih planinskih poti in objektov so začeli osvajati ta naš planinski svet. Prvega avgusta 1880 so zgradili kočo pri Utah v Zajezerski dolini, naslednje dni, 3. avgusta 1880 so na ruševinah Triglavskega templja odprli svojo kočo na Ledinah, 10. julija 1881 so postavili v Trenti kočo pesniku našega Zlatotroga, Baumbachu, štiri leta pozneje, 27. julija 1885 so na Črni prsti izročili namenu Malnarjevo kočo. Tako so osvajali in zasluževali najlepše predele našega planinskega sveta ne samo v Julijskih Alpah, temveč so z lakomno in grabežljivo roko osvajali tudi zelene in razgledne Karavanke, Grintavce in kamniškosavinske gore. Višek ponizanja pa je slovenski narod doživel 30. julija 1887, ko so tujci nad kotom in Peklom otvarjali Deschmannovo postojanko, sedanjí Staničev dom (2332 m). Z velikim vsemenskimi planinskimi slavjem ob otvoritvi tega nemškega planinskega objekta je bil dosežen višek nemške oholosti, ki je vzgal plamen odpora in upora narodno zavednih ljubiteljev in obiskovalcev gora.

Jakob Aljaž ni držal križem roke, bil je motor, srce in gonilna sila planinstva. Skupaj s Franom Orožnom, Piparji in pozneje z Drenovci, dr. Henrikom Tumom, Tomiškom in številnimi drugimi nosilci novega vala našega planinstva in plezalnega športa je usmerjal zdravo rast množičnega, rekreativnega planinstva in plezalnega športa.

Slovenski planinci so morali v tedanjih pionirskih časih delati v najskromnejših pogojih, brez denarja, toda s kolikoli večjim entuzijazmom in ljubeznijo, hitro in preudarno. Povsod so se gradile tako imenovane ljubovalne planinske koče, ki so bile zgrajene višje po naših gorah, bile so večje in lepše od tujih.

Prvo leto po ustanovitvi Slovenskega planinskega društva SPD, l. 1894, je v Bohinju preseljeno odmevala pesem: »Odpiraj prva koča se planinska, raduje vsa dolina se bohinjska. Trindvajset let po izgradnji Triglavskega templja na Ledinah so slovenski planinci 15. julija pred 85 leti otvarjali na planini Lisec pod Črno prstjo Orožnovo kočo, mesec dni pozneje 16. avgusta istega leta je bila otvorjena tudi Kocbekova koča na Molički planini nad Urbanovim kotom. Plaz se je utrgal in slovenske planinske koče so rastle kot gobe po dežju. Dvajsetega avgusta 1895 je stala na Malem polju tudi Vodnikova koča, ki je bila pozneje, leta 1908 prenesena višje, kjer stoji danes ponosni Vodnikov dom nad Velim poljem. Jakob Aljaž pa je skupaj z Janezom Klinarjem-Požgancem, Janezom Koširjem-Kobarjem, Turkom, Jozlom in številnimi drugimi Dovžani in Mojstranci udarniško izvajal svoj program, s katerim je skušal omiliti užaljeni ponos iz leta 1887. Delal in gradil je neumorno v Vratih in na Triglavu.

20. avgusta 1895 je vzdal spominsko ploščo Valentinu Vodniku: »Sklad na skladu se dviguje...«, istočasno pa zgradil tudi Staničev zavetišče, kupil svet na vrhu Triglava za dva goldinarja in na Kredarici za pet goldinarjev. Tako je postal lastnik najvišjega sveta pri nas.

Sedmega avgusta 1895 je Triglav in z njim tudi Aljaž doživel največje slavje v svoji zgodovini. Srečni in navdušeni slovenski planinci so slovesno otvarjali Aljažev stolp na vrhu Triglava. S to veliko in pomembno zmago pa Aljaž še ni bil zadovoljen. Devetega julija 1896 je zgradil v dolini Vrat pod mogočno severno steno Triglava prvo planinsko kočo, kateri sta pozneje sledili še dve, 7. avgusta 1904 prvi Aljažev dom in 17. julija 1910 drugi, sedanjí Aljažev dom, oziroma tretja postojanka, ki že predolgo čaka četrtega, modernejšega, kakršnega dolina Vrat in Triglav že dolgo nujno potrebuje. Jakob Aljaž je zgradil tudi prvo, sicer konopljino žičnico na Triglavu za postavitev Kredarice, ki je bila zgrajena 10. avgusta 1896, leta tik pod vrhom »očakov kranjskih siv'ga poglavarja.«

Z veliko vneto je Aljaž s dr. Franom Tomiškom, Požgancem, Turkom, Koširjem in drugimi poiskal, našel in nadelal tudi Tomiškov pot iz Vrat do Begunjskega studenca in tako dolino Vrat po čisto slovenski planinski poti približal Triglavu. Da bi pokazal vedno večji množici ljubiteljev in obiskovalcev Triglava poleg doline Vrat še dolino Kot in Krmo, je nadelal in izboljšal cesto iz Mojstrane preko Tnala. Kakor vsako leto bo obiskalo tudi letos vrh Triglava rekordno število ljubiteljev in obiskovalcev. Ob Aljaževem stolpu naj obudijo spomin na številne velike planince, ki so veliko storili za napredek in zdravo rast množičnega rekreativnega in za vzpon plezalnega športa, ki so danes last vseh delovnih ljudi, predvsem pa mladine.

Zuro

Skok slovenskega prvaka s trimetrskimi deske (Foto F. Črv)

TED

ŠTEVIL

Naš
Želez
janu
srebr
Jesen
Kran

PRI

Ii
sredn
račun
dodat
optim
sredn
realiz
leto 1

Pos
senice
skupni
del z
nalnik

DO

D
skupr
dek, l
licen:
za pr
zadnji
le-teh
cem Z

Pris
poldar
meljni
dela i
različ
je tud
datkov
danske
mom

lurgije
Nekat
do mo
hodke
po si
Samo
na je
soč dir
Prazni
njih m
se bo ž
dodat
do nor
Ce z
delnice
približ
dohodk
membe
meljni

V
leta
procr
okro
din
dina
prim
popi
gosp
polle
54
brut
men
če bi
Žele:
v sec
za t
čez
slen
Po
delit
23.00
amoi
po
nosti
nova
kot
nova
Se
kaj n
tolik
ga, k
li svc
Vend
ke bo
ljanje
zorn
ni iz
v fins